



# Η Φωνή της Ορεινής Πατρίδας

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΝΕΡΑΪΔΑΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ ΕΤΟΣ 7<sup>ο</sup>  
• ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 37 • ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

ΒΡΑΒΕΙΟ ΓΓΕ - ΓΓΕ 2006  
«ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ»

## Να παρέμβουν οι αρμόδιοι

στους σκουπιδότοπους της Λογγάς του Αετού και της Αγίας Κυριακής



φωτό: Παντελή Τσακαλού

Η Λογγά του Αετού όπως ήταν όταν αποτελούσε το στολίδι του χωριού.



Η Λογγά του Αετού όπως είναι σήμερα που αποτελεί το σκουπιδότοπο του χωριού.

Εικόνες ντροπής, εικόνες προσβολής προς το περιβάλλον, εικόνες που δεν τιμούν το κράτος μας συναντά κανείς σήμερα επισκεπτόμενος τη Λογγά του Αετού.

Η Λογγά του Αετού είχε ενοικιασθεί πριν από είκοσι περίπου χρόνια από τους ιδιοκτήτες της Αετιώτες στη ΔΗΜΟΣΙΑ Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) για να χρησιμοποιηθεί ως έδρα των εργοταξίων που θα κατασκεύαζαν το φράγμα του υδροηλεκτρικού έργου του Άνω Αχελώου (Μεσοχώρας).

Σήμερα στο φράγμα του Άνω Αχελώου δεν εκτελούνται έργα. Οι εργολάβοι που είχε φέρει στο παρελθόν η ΔΕΗ εγκατέλειψαν την περιοχή μας αφήνοντας πίσω τους σκόνη και θρύψαλα!

Απολαύστε αγαπητοί μας αναγνώστες το θέαμα στις φωτογραφίες παραπάνω αλλά και σε αυτές της σελίδας 20. Έτσι άφησαν πίσω τους το άλλοτε ψωμοτόπι του Αετού, το στολίδι του χωριού, τη Λογγά.

Τι κι αν οι υποσχέσεις των διοικούντων τη ΔΕΗ έλεγαν ότι, όταν φύγουν οι εταιρείες η Λογγά θα παραδοθεί στους ιδιοκτήτες της όπως και πριν, δηλαδή γη καλλιεργήσιμη, τι κι αν θα συμπεριλαμβάνονταν στα επανορθωτικά μέτρα. Όλα ήταν κούφια υποσχέσεις με αποτέλεσμα σήμερα να συναντούμε αυτές τις απαράδεκτες εικόνες.

Όπως, απαράδεκτες εικόνες, συναντούμε και κατά μήκος του ποταμού από το φράγμα έως τον Κόκκινο Μύλο. Η ΔΕΗ και οι εργολάβοι της καταστρέψανε και

μάλιστα χωρίς λόγο την πανέμορφη κοίτη του ποταμού κι εξαφανίστηκαν. Σεληνιακό τοπίο θυμίζει σήμερα ο άλλοτε πανέμορφος Άσπρος μας.

Επίσης απαράδεκτες εικόνες συναντούμε στα εργοτάξια των εταιρειών που κατασκεύασαν τη σήραγγα της Αγίας Κυριακής. Μόλις τελείωσαν τα έργα εξαφανίστηκαν αφήνοντας πίσω τους βουνά σκουπιδιών και ότι άχρηστο διέθεταν με απλό θεατή την Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ που εδρεύει στην Καρδίτσα (σχετικό ρεπορτάζ στη σελίδα 3).

Κύριοι αρμόδιοι των Τρικάλων, ζητούμε την παρέμβασή σας!

σελ. 3 και 20

**ΑΦΙΕΡΩΜΑ**



**Νίκος Παπακόγκος:**  
**ο ματωμένος**  
**νήπιος**

σελ. 8, 9, 10

Ο πρόεδρος και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Πανθεσσαλικού συλλόγου Παχτουριωτών Βόλου μιλάνε στη «Φωνή»:

«Συλλογική  
εργασία  
για το καλό  
του χωριού»



σελ. 10, 11

Ζητείται...

ζωντανία



σελ. 17



Το Πάσχα  
του 2009  
στο αγαπημένο  
μας χωριό!

σελ. 5

Απερρίφθη η παραίτηση του Ανδρέα Βασιλάρα

σελ. 17

Λαογραφικός Όμιλος

Η Λ Ι Δ Α

Π  
Ρ  
Ο  
Σ  
Κ  
Λ  
Η  
Σ  
Η

Ο Λαογραφικός Όμιλος «ΗΛΙΔΑ» προσκαλεί τους συμπατριώτες μας και φίλους στην ετήσια μουσικοχορευτική παραδοσιακή εκδήλωση, που θα γίνει την Δευτέρα 22 Ιουνίου 2009 στο Δημοτικό Θέατρο του Άλσους της Ηλιούπολης.

Ώρα έναρξης: 20.30 μ.μ.

## ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΑΡΤΑΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΥΝΔΕΣΗΣ

Εορταστικό θα μπορούσε κανείς να χαρακτηρίσει το κλίμα που επικράτησε κατά την ενημερωτική συνάντηση των εκπροσώπων των Περιφερειών Θεσσαλίας και Ηπείρου, των Νομαρχιών Τρικάλων και Άρτας, εκπροσώπων των ΤΕΔΚ των δύο Νομών, Δημάρχων και φορέων.

Μια συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στα όρια των Νομών Τρικάλων και Άρτας, την Δευτέρα 1-6-2009 και με αφορμή την ολοκλήρωση των έργων και την παράδοση σε χρήση του δρόμου που συνδέει πλέον τα Τρίκαλα με την Άρτα.

Κατά τη συνάντηση αυτή εξετάστηκαν και οι προοπτικές που ανοίγονται για τους δύο νομούς και τις δύο Περιφέρειες, καθώς και οι τομείς που θα αποτελέσουν πλέον πεδία ευρύτερης συνεργασίας για ανάπτυξη και πρόοδο. Το συγκεκριμένο έργο είναι ένα ακόμη σημαντικό έργο, πολύτιμος μοχλός ανάπτυξης και πρόοδου σε κρίσιμους για την χώρα και την οικονομία μας τομείς, η άνετη και ασφαλής οδική σύνδεση Τρικάλων-Άρτας που ήταν άπιαστος στόχος και όνειρο πολλών γενεών δύο μεγάλων και πολυπαραγωγικών γεωγραφικών διαμερισμάτων (Θεσσαλία, Ήπειρος) έχει πλέον ολοκληρωθεί και παραδοθεί σε χρήση.

Μετά δε και την ολοκλήρωση της σήραγγας της Γκρόπας, περί τα τέλη του 2009, η απόσταση και

ο χρόνος ταξιδιού περιορίζονται σημαντικά, ενώ ταυτόχρονα καθίσταται ανετότερη και ασφαλέστερη η μετακίνηση από Τρίκαλα προς Άρτα και το αντίθετο.

Κατά τον χαιρετισμό του ο Νομάρχης Τρικάλων κ. Ηλίας Βλαχογιάννης ανέφερε:

«Το ότι καταφέραμε να πετύχουμε οδική σύνδεση καταλαβαίνετε πόσο σημαντικό είναι για τους κατοίκους των δύο περιοχών. Τώρα αποκαθίσταται μία ισορροπία που υπήρχε πάντα σε αυτή την περιοχή, γι' αυτό θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό να ευχαριστήσω όλους τους εκπροσώπους των κυβερνήσεων της προηγούμενης και της σημερινής για τις προσπάθειες που κατέβαλαν για την ολοκλήρωση αυτών των έργων, τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, τους Δημάρχους των περιοχών και όλους τους αυτοδιοικητικούς παράγοντες των δύο περιοχών, τους κοινοβουλευτικούς παράγοντες της περιοχής μας. Πρέπει να πω ότι και το Τμήμα Αρματολικό - Γέφυρα Αλεξίου έχει ενταχθεί στο ΕΣΠΑ, η μελέτη έχει αναρτηθεί, άρα μέχρι το 2013 θα έχουμε και το δρόμο πρόσβασης για Ελάτη. Καταλαβαίνετε επομένως πόσο σημαντικά αλλάζουν τα δεδομένα για τις περιοχές μας, πόσο κοντά θα έρθουμε και πόσο θα αναπτυχθούν οι περιοχές αν συνυπολογίσουμε και την ολοκλήρωση του έργου της Μεσοχώρας. Πρέπει να τολ-

μήσουμε και να προχωρήσουμε μπροστά. Εμείς και τολμούμε και προχωράμε και όποιο πολιτικό κόστος θα γίνει όφελος για τους πολίτες και τις επόμενες γενεές».

Παράλληλα ο Νομάρχης Τρικάλων αναφέρθηκε και στο έργο της σήραγγας της Γκρόπας λέγοντας χαρακτηριστικά ότι από την ημέρα που ανέλαβε τα ηνία του Νομού ζητούσε την κατασκευή σήραγγας και μέχρι τον Απρίλιο του 2003 ακολούθησαν άλλες τρεις επιστολές προς τα αρμόδια Υπουργεία, ΠΕΧΩΔΕ, Οικονομικών και σε όλους τους παράγοντες, «γιατί πίστευα και πιστεύω ότι η λύση του στεγάστρου ήταν ατελέσφορη για έναν σύγχρονο οδικό άξονα και για τις συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή».

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Θεσσαλίας τόνισε:

«Είναι πολιτική μας απόφαση να υλοποιούμε έργα σπάζοντας τα διοικητικά όρια των Δήμων, των Νομών, των Περιφερειών της χώρας. Το κάναμε αυτό με το πρόγραμμα «Πίνδος» στο οποίο συμμετέχετε όλοι. Επενδύουμε σημαντικά και ολοκληρώνουμε με πολύ μεγάλη προσπάθεια το έργο της Μεσοχώρας. Συγχρόνως υλοποιήσαμε ένα πολύ σημαντικό έργο, οδικό που συνέδεσε τους δύο Νομούς. Και συνεχίζουμε για να ολοκληρώσουμε τις παρεμβάσεις σε αυτό τον άξονα με ένα έργο στη Γκρόπα που ξε-

περνά τα 35 εκ. ευρώ».

Ο Νομάρχης Άρτας κατά τον σύντομο χαιρετισμό του υπογράμμισε:

«Για μένα είναι μια ημέρα συγκινησιακής φόρτισης και μια ημέρα ικανοποίησης. Η προσπάθεια σύνδεσης των δύο Νομών που ξεκίνησε πριν αρκετά χρόνια λίγο σημασία θα είχε αν δεν γίνονταν οι μεγάλοι οδικοί άξονες, η Εγνατία Οδός, η Ε-65».

Να σημειώσουμε ότι σε αυτή την ενημερωτική συνάντηση παραβρέθηκαν ο Περιφερειάρχης Θεσσαλίας κ. Γκούπας, ο Γενικός Διευθυντής της Περιφέρειας Ηπείρου κ. Μπαλτογιάννης, ο Νομάρχης Τρικάλων κ. Βλαχογιάννης, ο Νομάρχης Άρτας κ. Παπαβασιλείου, ο αντινομάρχης Τρικάλων κ. Κοτρώνης, ο πρόεδρος του Νομαρχιακού Συμβουλίου κ. Τσέλιος, ο Διευθυντής των Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Τρικάλων κ. Μπούτσιος, εκπρόσωποι της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Προγραμματισμού της Ν.Α. Τρικάλων κ.κ. Χαρίσης και Μπαλατσούκας, ο εκπρόσωπος της ΤΕΔΚ Τρικάλων και Δήμαρχος Πύλης κ. Κουφογάζος, ο πρόεδρος της ΤΕΔΚ Άρτας κ.Χασιάκος, ο Δήμαρχος Πινδών κ. Παντέρας, ο πρόεδρος της Διευρυμένης Κοινότητας Νεραΐδας κ. Καραγιώργος, ο πρόεδρος της Κοινότητας Μυροφύλλου κ. Ράπτης και εκπρόσωποι των όμορων Δήμων του Νομού Άρτας.

## Το νέο μηχάνημα της κοινότητας

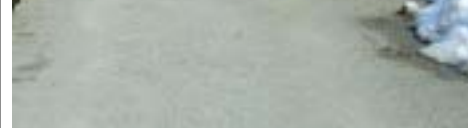


Ένα νέο μηχάνημα απέκτησε η κοινότητά μας. Πρόκειται για ένα μικρό και ευέλικτο φορτωτή ο οποίος είναι ιδιαίτερα χρήσιμος αφού θα μπορεί να μπαίνει και να καθαρίζει όλα τα στενά σοκάκια των χωριών μας.

Μπράβο στο κοινοτικό συμβούλιο!



## Κατολίσθηση και πτώση βράχων μέσα στο Αρματολικό!



## ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΣΤΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ – ΑΡΤΑΣ

Περιοδεία στα έργα της Εθνικής Οδού Τρικάλων - Άρτας - ένα όνειρο πολλών δεκαετιών που έγινε πραγματικότητα, η σύνδεση των δύο Νομών - πραγματοποιήσαν την Δευτέρα 1-6-2009, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Θεσσαλίας κ. Φώτης Γκούπας και ο Νομάρχης Τρικάλων κ. Ηλίας Βλαχογιάννης.

Η πρώτη στάση της περιοδείας έγινε στη σήραγγα της Γκρόπας, μήκους 1.500 μέτρων, προϋπολογισμού 27 εκ. ευρώ. Ένα έργο που αναμένεται να ολοκληρωθεί από τα τέλη Οκτωβρίου μέχρι τα τέλη του 2009. Τόσο ο Περιφερειάρχης Θεσσαλίας, όσο και ο Νομάρχης Τρικάλων, είχαν συνάντηση με τους εκπροσώπους της εταιρείας, περιόδευσαν μέσα στη σήραγγα και εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την πορεία των εργασιών.

Σε δηλώσεις του ο Περιφερειάρχης κ. Γκούπας σε δηλώσεις του τόνισε ότι υπεγράφη και η σύμβαση για την πρόσβαση. «Τα έργα έχουν προχωρήσει πάρα πολύ, επενδύουμε πάνω από 35 εκ. ευρώ και θέλω να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στον Γιώργο Σουφλιά».

Από την πλευρά του ο Νομάρχης Τρικάλων κ. Ηλίας Βλαχογιάννης ανέφερε:

«Είμαι ιδιαίτερα χαρούμενος γιατί η συνεργασία Δημοτικής Αρχής, Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των άλλων φορέων έφερε αυτά τα αποτελέσματα τα οποία βλέπουμε. Σε λίγους μήνες με την κατασκευή του δρόμου πρόσβασης, πλέον ο δρόμος Τρίκαλα - Άρτα θα είναι άνετος και ασφαλής και χαίρομαστε που επί των ημερών μας έγινε αυτό το σπουδαίο έργο για την περιοχή».

Δηλώσεις έκανε και ο Δήμαρχος Πινδών κ. Παντέρας ο οποίος συνόδευε τον Περιφερειάρχη και τον Νομάρχη στα έργα της Τρικάλων - Άρτας:

«Εγώ είμαι ο πιο χαρούμενος απ' όλους γιατί βλέπω ότι γίνονται σημαντικά έργα στο Δήμο μου όπως η σήραγγα της Γκρόπας, αλλά και το Φράγμα Αχελώου. Μια περιοχή που ήταν σχεδόν απομονωμένη βγαίνει επιτέλους από την απομόνωση και όλοι ευελπιστούμε και αγωνιζόμαστε προς αυτή την κατεύθυνση σε συνεργασία με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

που πράγματι η συνεργασία μας είναι άριστη να μπορέσουμε να δώσουμε μια ανάπτυξη όπως την ονειρευόμαστε και πιστεύουμε 'ότι πολύ σύντομα αυτό θα γίνει πράξη».

Ακολούθως επισκέφθηκαν το Φράγμα Αχελώου το οποίο ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας το χαρακτήρισε ως ένα περιβαλλοντικό έργο και ο Νομάρχης ως ένα από τα μεγαλύτερα αναπτυξιακά έργα.

Πιο συγκεκριμένα ο Νομάρχης Τρικάλων τόνισε: «Το Φράγμα της Μεσοχώρας είναι ένα από τα μεγαλύτερα αναπτυξιακά έργα όχι μόνο στην περιοχή μας, αλλά και στη χώρα μας και πρέπει επιτέλους να λειτουργήσει. Είναι θετικό ότι έχουνε δρομολογηθεί οι λύσεις και πιστεύουμε ότι με τη βοήθεια όλων των φορέων και θα υλοποιηθεί ο Νόμος που ψηφίστηκε πρόσφατα και οι κάτοικοι θα είναι ευχαριστημένοι γιατί το μεγάλο έργο με την ομηρία της περιοχής θα επιλυθεί και εμείς θα είμαστε ευχαριστημένοι με την ανάπτυξη που η περιοχή πρέπει να πάρει και δικαιοσύνη αυτός ο τόπος».

πηγή: [www.trikala.gr](http://www.trikala.gr)

## Ανοιχτή επιστολή προς τον Περιφερειάρχη Θεσσαλίας κύριο Γκούπα, το Νομάρχη Τρικάλων κύριο Βλαχογιάννη, το Δήμαρχο Πινδαίων κύριο Παντέρα και τον Πρόεδρο Δ.Κ. Νεραΐδας κύριο Καραγιώργο

Αξιότιμοι Κύριοι,

Μάθαμε - διαβάσαμε και στον τοπικό τύπο - για την επίσκεψή σας στην περιοχή της Μεσοχώρας και την επιθεώρηση των έργων που κάνατε, μαζί με τους ομολόγους σας του νομού Άρτας.

Με την επιλογή της χρονικής στιγμής και την σκοπιμότητα της επίσκεψης δεν θα ασχοληθούμε, είναι αρμοδιότητα άλλων να το πράξουν. Εμείς θα σας θέσουμε ένα απλό, κατανοητό και αμεϊλικτό ερώτημα στο οποίο δικαιούμαστε απάντηση. Όχι μόνο εμείς αλλά και όλοι οι κάτοικοι της περιοχής, οι διερχόμενοι την περιοχή μας πολίτες και εν τέλει όλοι οι Έλληνες οι οποίοι από την φορολογία τους χρηματοδοτούν τα έργα της περιοχής.

Ανακινώσατε ότι η οδική σύνδεση Τρικάλων- Άρτας μέσω Μεσοχώρας είναι πλέον γεγονός και μένει να ολοκληρωθεί μόνο η σήραγγα της Γκρόπας. Θέλουμε όμως να σας επισημάνουμε το εξής: Ένα τμήμα αυτού του δρόμου, 4-5 χιλιόμετρα, διασχίζει το χωριό Μεσοχώρα, είναι στα όρια της τεχνητής λίμνης που θα σχηματιστεί και βρίσκεται σε περιοχή που θα απαλλοτριωθεί, όχι επειδή κατακλύζεται αλλά επειδή είναι ακατάλληλη λόγω επικίνδυνων γεωλογικών φαινομένων (νόμος 3734/2009). Αυτό σημαίνει ότι για να ολοκληρωθεί η σύνδεση Τρίκαλα - Άρτα πρέπει να σχεδιαστούν, μελετηθούν και κατασκευαστούν ακόμη

4-5 χιλ δρόμου!! Εκτός και αν θα έχουμε ένα μεγάλο τμήμα της εν λόγω οδού (4-5 χιλ) που θα είναι απαλλοτριωμένα λόγω κινδύνου άρα ακατάλληλα και οι πολίτες θα τα χρησιμοποιούν. Με ποιανού ευθύνη ; Της Περιφέρειας, της Νομαρχίας, των Δήμων; Οι κάτοικοι της περιοχής αλλά και όλοι οι πολίτες οφείλουν να γνωρίζουν αν είναι ασφαλείς όταν διέρχονται αυτό το τμήμα.

Με την ευκαιρία ακόμη δύο ερωτήματα: Βάση ποιας μελέτης τα κτίσματα, κατοικίες, μαγαζιά κλπ, αριστερά και δεξιά του δρόμου κινδυνεύουν και απαλλοτριώνονται, ενώ ο δρόμος που τα διασχίζει είναι ακίνδυνος. Και το τελευταίο: Την αποζημίωση για το δρόμο που θα απαλλοτριωθεί από την ΔΕΗ, λόγω ακαταλληλότητας για χρήση επαναλαμβανόμε, ποιος θα την εισπράξει; Η Περιφέρεια, η Νομαρχία, ο Δήμος ;

Εμείς γνωρίζουμε και είμαστε βέβαιοι ότι η περιοχή της Μεσοχώρας που δεν κατακλύζεται δεν έχει προβλήματα ευστάθειας αλλά απαλλοτριώνεται για να αποδοθεί για εκμετάλλευση στα διάφορα συμφέροντα - νόμος 3734/2009. Σ αυτούς θα ανήκει και ο δρόμος ;

Σ όλα τα παραπάνω περιμένουμε άμεσα πειστικές απαντήσεις.

Με τιμή  
ΜκΟ «Αχελώου Ρους»  
Μεσοχώρα 2009-06-02

**ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ**

Γούδας Γεώργιος	15€
Σακκάς Γεώργιος	50€
Καρακίτσιος Παναγιώτης	15€
Καραούλης Κων/νος	30€
Λεοντίου Χρήστος	10€
Τεντολούρης Φίλιππος του Ιωαν.	10€
Κουρεμένου-Γενεράλη Γεωργία	20€
Βασιλάρας Απόστολος του Φώτ.	20€
Κώστη Ράνια του Δημ.	50€
Κοτρώσιος Νικόλαος	10€
Γεωργατσέλης Αθανάσιος	12€
Στασινός Χρήστος του Λαμ.	10€
Μάστορας Ιωάννης του Ν.	20€
Κατσαρός Μιχαήλ του Αθ.	20€

**Το υπόμνημα  
του προέδρου  
της διευρυμένης  
κοινότητας  
Νεραΐδας**

Για το θέμα αυτό ο πρόεδρος της διευρυμένης κοινότητας Νεραΐδας Τρικάλων, Ηλίας Καραγεώργος, απέστειλε προς την Ειδική Υπηρεσία του Υπουργείου Δημοσίων Έργων (ΕΥΔΕ-ΟΣΥΕ) που εδρεύει στην Καρδίτσα και έχει στην αρμοδιότητά της την κατασκευή των σηράγγων της Αγίας Κυριακής και Γκρόπας, το ακόλουθο υπόμνημα:

«Προς: ΕΥΔΕ-ΟΣΥΕ  
Καρδίτσα

Θέμα: Αποκατάσταση χώρου εργοταξίου της ΔΕΗ στον Αετό.

Στα πλαίσια της κατασκευής του έργου που η υπηρεσία σας επιβλέπει στην περιοχή μας, χρησιμοποιήθηκε χώρος, προκειμένου να εγκαταστήσει το εργοτάξιο της η ανάδοχος εταιρεία. Το θέμα που παρουσιάζεται σήμερα είναι απαράδεκτο, η καταστροφή του περιβάλλοντος τεράστια σ' όλη την έκταση του χώρου. Υπάρχουν σίδερα, μπάζα, σκουπίδια, εγκαταστάσεις από μπετόν, υπολείμματα τσιμέντων στα πρανή που οδηγούν στον Αχελώο, καμένα λάδια, παλιά λάστιχα κ.λ.π.

Παρακαλούμε να μας ενημερώσετε τι προτίθεστε να κάνετε στα πλαίσια της μελέτης περιβαλλοντικών όρων και ποιος έχει την υποχρέωση για την αποκατάσταση της περιοχής.

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων και περιμένουμε άμεσα τις ενέργειές σας».

**Να παρέμβουν  
οι αρμόδιοι  
στον σκουπιδότοπο της Αγίας Κυριακής**



Ο αντιπρόεδρος Πέτρος Τεντολούρης και ο κοινοτικός σύμβουλος Χρήστος Κοντογιάννης στο βουνό των σκουπιδιών που άφησαν πίσω τους οι εργολάβοι του ΥΠΕΧΩΔΕ στην Αγία Κυριακή.



Σκουπίδια και παλιοσίδερα που οι εργολάβοι του ΥΠΕΧΩΔΕ παραμέρισαν από τη σήραγγα της Αγία Κυριακής έτσι ώστε να μην τα βλέπει ανθρώπινο μάτι κι εξαφανίστηκαν. Όσο για τη μόλυνση του περιβάλλοντος; Καρφάκι δεν τους καίγεται.



Φεύγοντας από την περιοχή μας, το εργοτάξιο τους το παράτησαν περιφραγμένο. Ούτε ένα μεροκάματο να ξηλώσουν το φράκτη δεν πλήρωσαν.



Πεταμένα λάστιχα στην κοίτη του Άσπρου.



Αφού δεν υπάρχει τίποτα χρήσιμο για το επόμενο εργοτάξιο τους, τα παράτησαν καταμεσής του παλαιού δρόμου.



Γέμισε ο τόπος από άχρηστα πεταμένα παλιοσίδερα και τσιμέντα.



Ο αντιπρόεδρος Πέτρος Τεντολούρης περπατάει ανάμεσα στον σκουπιδότοπο των εργολάβων του ΥΠΕΧΩΔΕ.

**Μεσοχωρίτικα**



**ΕΥΘΥΜΑ  
& ΣΟΒΑΡΑ**

✎ Πώς αλλάζουν οι εποχές! Σπίτια και Βαρκά να θέλουν να γίνουν το κέντρο του οικισμού και η Μεσοχώρα της ΔΕΗ ο χώρος αναψυχής!

✎ Εμπειρογνώμονες πάνε κι έρχονται στο φράγμα. Οι διολισθήσεις καταγράφονται.

✎ Ο χειμώνας βοήθησε τα Καζάνια του Ντάβανου να γίνουν υπέροχα. Το καλοκαίρι εκεί θα «εξαγνιστούμε» από τις αμαρτίες μας και τα πάθη της προηγούμενης χρονιάς.

✎ Στα Καζάνια του Ντάβανου βαπτίζεσαι Μεσοχωρίτης' στον Ιορδάνη ποταμό χατζής.

✎ Είναι δικαίωμα του καθενός να πουλήσει την περιουσία του. Όταν αυτό όμως γίνεται μαζικά, τότε δεν πωλούνται ιδιοκτησίες αλλά το σύνολό τους που είναι ένα χωριό και η κοινωνική του υπόσταση.

✎ Περιμένουν οι άρχοντες των γύρω χωριών να γίνει η λίμνη, να καταστραφεί η Μεσοχώρα, να γίνει ανάπτυξη της περιοχής. Αυτά που δεν κάνουν για τις περιοχές τους, τα περιμένουν από σπόντα. Ο λαός το λέει: Σε ξένο κώλο σαράντα ματσουκίες. Και συμπληρώνει ο αρχαϊστής: Δρυός πεσούσης πας ανήρ ξυλεύεται.

✎ Και μόνο για να ακούσεις της Άνοιξης τα αηδόνια (σούρουπο και ξημέρωμα), αξίζει ένα βράδυ στην Ορεινή Πατρίδα.

✎ Επίκαιρο όσο ποτέ το graffiti στην πλατεία: «Όποιος φοβάται, πάει και κοιμάται».

✎ Μην σκέφτεστε τον Άλλο Κόσμο, μεσούσης της οικονομικής κρίσης. Θέσεις δεν υπάρχουν στο Αμπέλι και ο νεκροπομπός ζητάει αύξηση. Τι του έχουν μαζεμένα οι νεκροί!

✎ Σπίτια πεσμένα ξαναστήνονται για να απαλλοτριωθούν. Λέτε να δούμε και νεκρούς να ανασταίνονται για να πάρουν την .....κοινωνική αποκατάσταση!

✎ Το Μετόχι απαλλοτριώνεται αλλά δεν κατακλύζεται. Το Ρομοσαϊκό σπίτι το ίδιο. Εγκαταλείπονται ή καταστρέφονται τέτοια σπίτια! Πώς το φαντάζονται!

✎ Ο προστατευτικός κύκλος της περιφοράς των εικόνων συνεχώς μειώνεται. Το χωριό μένει έρμαιο ύποπτων και σκοτεινών δυνάμεων.

✎ Εκεί που έπινες όλα τα ποτά, σε όλα τα στέκια, τώρα να πίνεις μόνο νερό! Είδες τι κάνει το ..... μήνυμα από τον Μεγάλο! Ας το πάρουν κι άλλοι.

✎ Αρνήθηκε συμπατριώτης τοπογράφος να συμπράξει στην αναγκαστική κτηματογράφηση της Μεσοχώρας. Μπράβο του. Αντίθετα με κάποιους αυτοδιοικητικούς που περιμένουν τη λίμνη Μεσοχώρας να αναπτύξουν την περιοχή τους.

✎ Περιφερειάρχες, Νομάρχες, Δήμαρχοι κ.α διέσχισαν το δρόμο Τρίκαλα-Άρτα. Στάση εδώ, στάση εκεί, στάση παραπέρα. Φωτογραφίες παντού. Από τη Μεσοχώρα πέρασαν βιαστικά, χωρίς στάση. Σαν τους κλέφτες. Με τι μούτρα! Και τι να πουν!

ΕΙΔΕ, ΑΚΟΥΣΕ και ΓΡΑΦΕΙ  
ο Σαπανίσκος  
Μην τα παρεξηγήσετε  
η αλήθεια πάντα βρίσκεται...

**ΤΟ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΜΑΝΑΒΙΚΟ ΤΗΣ ΟΡΕΙΝΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ**



Ποιος επισκέπτεται πιο συχνά από όλους μας την Ορεινή Πατρίδα; Ποιος κουβαλάει όλα τα καλά της γης στα χωριά μας και εξυπηρετεί ανελλιπώς όλα τα σπίτια σε όλες τις γειτονιές; Ποιος καλημερίζει ολοχρονίς σε όλους τους μόνιμους κατοίκους;

Ο ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ  
με το φορτηγό φορτωμένο με φρούτα και λαχανικά

## Παρεμβάσεις

### Επαναφορά στην «Κοινοτική Α.Ε.»



Γράφει ο  
Δημήτρης  
Ηλ. Τσάκαλος,  
Αρχισυντάκτης

«Ουδείς ενεφανίσθη να πλειοδοτήσει» στο μαγαζί της πλατείας του Παχτουρίου κατά τις δύο συνεχόμενες δημοπρασίες του Μαΐου. Όσες προσπάθειες κι αν έγιναν αυτή η κερδοφόρα επιχείρηση δεν κίνησε το ενδιαφέρον κανενός επενδυτή.

Βέβαια - για όσους γνωρίζουν πρόσωπα και καταστάσεις - στα χωριά μας ήταν μία αναμενόμενη εξέλιξη. Το πρόβλημα όμως δεν είναι μόνο στο μαγαζί του Παχτουρίου. Αν περπατήσει κανείς, ιδιαίτερα από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο, μέσα στα χωριά μας θα δει παντού να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους συνεργεία από όλα τα μέρη της Ελλάδας. Κι από εκεί που γράφουν «έδρα», στα επαγγελματικά τους αυτοκίνητα μπορεί κανείς να διακρίνει από πόσο μακριά ήρθαν για να βάλουν ντουλάπια, να φτιάξουν τα ηλεκτρικά, να τοποθετήσουν πλακάκια κλπ. Συνεργεία που έρχονται το πρωί και φεύγουν το βράδυ. Κι εμείς που τα ακριβοπληρώνουμε μένουμε πίσω

«κλαίγοντας» τη μοίρα μας για την εγκατάλειψη και την ερήμωση που μαστίζει τον τόπο μας. **Όσο για τα χρήματα που βγαίνουν από την τσέπη μας, φεύγουν μακριά από τα χωριά μας αφού δεν υπάρχει καν τοπική οικονομία.**

Χρειάζεται πολύ δουλειά, τολμηρές αποφάσεις, ρήξεις με το σήμερα, να ξεκινήσουμε από το μηδέν, για να αλλάξει κάτι στις επαγγελματικές δραστηριότητες της ορεινής μας πατρίδας.

**Μέσα από αυτή τη στήλη όλα αυτά τα χρόνια κάνω συνεχόμενες προτάσεις αλλά δυστυχώς οι πλειονότητα αυτών απευθύνεται σε «ώτα μη ακούντων» αφού το κοινοτικό συμβούλιο δεν δείχνει να ενδιαφέρεται και τόσο.**

Στο άρθρο μου αυτό επανέρχομαι στην παλαιότερη πρότασή μου για την ίδρυση της «Κοινοτικής Α.Ε.». Μια ανώνυμη εταιρεία που την προέβλεψε ο νομοθέτης μέσω του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα και δίνει την ευχέρεια στους έχοντες την εξουσία να την υλοποιήσουν.

Και τι θα μπορούσαμε να κάνουμε με την «Κοινοτική Α.Ε.»; Πολλά, αγαπητοί μου συνδημότες.

**Πρώτη δραστηριότητα της «Κοινοτικής Α.Ε.» θα μπορούσε να είναι αυτή της οικοδομής.** Να γίνει η ίδια η Κοινότητα (μέσω της Κοινοτικής Α.Ε.) ο οργανωμένος εργολάβος της περιοχής μας. Μια δραστηριότητα που έχω αναλύσει από αυτή τη στήλη στο παρελθόν.

**Δεύτερη δραστηριότητα:** Αφού δεν εμφανίζεται κανείς για να ανοικιάσει το κατάστημα του Παχτουρίου, του Αετού ή αύριο μένει χωρίς κατάστημα η Λαφίνα, τα ανοικιάζει όλα η «Κοινοτική Α.Ε.», δημιουργεί αλυσίδα καταστημάτων και καλεί τους μόνιμους κατοίκους να εργαστούν με μηνιαίο μισθό, ασφάλεια (το ένσημο που λέμε) και τα μπόνους σε περίπτωση κερδών! Κι αν δεν βρει ντόπιους να εργαστούν, **μπορεί να φέρει ανέργους μέσω προγραμμάτων του ΟΑΕΔ** ή φοιτητές των σχολών τουριστικών επαγγελμάτων αλλά και στη χειρότερη περίπτωση νόμιμους μετανάστες, οι οποίοι θα νοικιάσουν και τα σπίτια των ντόπιων και μπορεί να ξαναανοίξουν ακόμη και τα σχολεία.

**Τρίτη δραστηριότητα που θα μπορούσε να ασκήσει η «Κοινοτική Α.Ε.» είναι η προώθηση των ντόπιων προϊόντων στην αγορά της Αθήνας.** Μπορεί να οργανώσει και να συντονίσει τους μόνιμους ή και τους εποχικούς κατοίκους έτσι ώστε να παράγουν ντόπια προϊόντα όπως είναι ο τραχανάς, η μυζήθρα, η φέτα, τα λάχανα, τα φασόλια, το τσάι, η ρίγανη, ακόμη και τα κρέατα. Κι όλα αυτά μπορούν να προωθηθούν στην αγορά μέσω ενός καταστήματος που θα διατηρεί η «Κοινοτική Α.Ε.» κάπου στην Αθήνα. Και αναφέρω την Αθήνα γιατί σίγουρα αποτελεί τη μεγαλύτερη αγορά της Ελλάδας αλλά εκεί διαμένει και η πλειονότητα των συνδημοτών μας. Και πείτε μου αγαπητοί αναγνώστες αν ξέρατε ότι σε μια γωνιά της Αθήνας θα βρείτε να αγοράσετε φρέσκες λαψάνες από τη Λαφίνα, τη φέτα του Χατζή από το Αρματολικό ή το μοσχάρι του Πάνου Τσάκαλου από τον Αετό, δεν θα γινόσασταν μόνιμοι πελάτες;

**Υπάρχουν δυνατότητες και νομικά πλαίσια να πάμε τον τόπο μας μπροστά.** Κι αφού η ιδιωτική πρωτοβουλία δεν περπατάει στα χωριά μας πρέπει να λάβει δράση η «Κοινοτική Α.Ε.». Και ο δρόμος που πρέπει να ακολουθήσουν οι κοινοτικοί μας άρχοντες υπάρχει και τον δείχνουμε. Απαίτείται όμως από τη μεριά τους το όραμα και η βούληση.

**Υπάρχουν;**



*«Νερατζούλα φουντωμένη που 'ναι τ' άνθη σου;  
Που 'ναι τ' άνθη που είχες πρώτα, που 'ναι κι ο καρπός;»  
και*

*«Ας παν' να δουν τα μάτια μου πως τα περνάει η αγάπη μου.  
Μην ήβρε αλλού κι αγάπησε και μένα με παράτησε...»*

*Εκτός από τα γλυκοκελαηδήματα των πουλιών, με αυτά και με πολλά άλλα τραγούδια των Αετιωτών την ημέρα της Λαμψής ηχούσαν όλα τα σοκάκια, όλες οι ρεματιές και όλες οι βουνοκορφές του Αετού. Η παραδοσιακή «βίζιτα» τη μέρα αυτή στον Αετό αποτέλεσε για όλους μας κάτι το πρωτόγνωρο.*

*Το πάθος, το μεράκι, η νοσταλγία, ο αυθορμητισμός και η συγκίνηση όλων όσων συμμετείχαν άφησε σε όλους μας ανεξίτηλα σημάδια. Σημάδια που βάλουμε και στο ρολόι μας όπου μετρά το χρόνο αντίστροφα, μέχρι το επόμενο Πάσχα...*

*Ας είμαστε όλοι εκεί για να ξαναζήσουμε αυτές τις μεγάλες στιγμές!*

## «Παπαγαλίζοντας»



Γράφει ο  
Θωμάς  
Μαντέλλος

Όλοι εμείς που μας δίνεται η ευκαιρία κι έχουμε τη δυνατότητα να γράφουμε «πέντε γραμμές» στα διάφορα έντυπα της ορεινής πατρίδας, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι αυτό το πλεονέκτημα δεν το 'χουν όλοι κι έτσι τα γραπτά μας πρέπει να τυγχάνουν ιδιαίτερης προσοχής σ' αυτά που πραγματεύονται. Στην ουσία τους βέβαια κι όχι στο «περιτύλιγμα» των ωραίων φράσεων για λόγους εντυπωσιασμού.

Ασφαλώς όμως το τι γράφουμε και το τι πρέπει να γράφουμε, είναι ένα μεγάλο θέμα συζήτησης. Είναι πολυτέλεια να έχουμε στη διάθεσή μας ένα χώρο να καταθέσουμε τις απόψεις μας, τις ιδέες μας και τις προτάσεις μας και να τον «γεμίζουμε» με πράγματα τετριμμένα, προσωπικές αναφορές και αναδρομές και ανούσιες αντιπαραθέσεις. **Είναι γνωστό επίσης, ότι ο αναγνώστης του ορεινού τύπου δεν περιμένει να μάθει απ' αυτά τα έντυπα τις εξελίξεις στον κόσμο.** Όλοι μας έχουμε βέβαια το δικαίωμα να εκφράσουμε τη γνώμη μας για το

πολιτικοκοινωνικό σύστημα, αλλά ουδείς ενημερώνεται από μας για το Μεσανατολικό ή για το πυρηνικό πρόγραμμα της Β. Κορέας. Μα, θα πει κάποιος, αυτά δε μας αφορούν; Η απάντηση είναι θετική και σίγουρα αν προκύψει ένα τεράστιο θέμα στον πλανήτη ή στην Ελλάδα κι εμείς θα πάρουμε θέση. Χωρίς όμως υπερβολές και χωρίς ν' αφιερώνουμε σελίδες για το Βατοπέδιο ή τα ομόλογα. **Πρώτα πρέπει ν' ασχολούμαστε με τα δικά μας προβλήματα, αυτά να βγάζουμε στην επιφάνεια κι εκεί να προτείνουμε λύσεις.** Αν τίθεται το ερώτημα τι θα γράφουμε σ' όλες τις σελίδες μας, τότε οφείλουμε ν' ασκήσουμε αμέσως αυτοκριτική, να «κοιταχτούμε κατάματα» και να «δούμε» τι προσφέρουμε. Αναρωτηθήκαμε ποτέ, πόσες έγκριτες έρευνες, λαογραφικές, ιστορικές, κοινωνικές, δημοσιεύτηκαν τα τελευταία χρόνια στον ορεινό τύπο; Όχι «πασαλείμματα» και πρόχειρες αντιγραμμένες εργασίες. Πόσοι από μας «έγραψαν» πράγματα που δεν «σβήνουνται» στο μέλλον; Ελάχιστοι, δυστυχώς. Το πιο απλό κι εύκολο είναι η συνύπαρξη των θεωριών μας με κάτι απ' τα χωριά και «βγήκε» το «άρθρο» μας. Αλλά η τελευταία μόδα σχεδόν σ' όλα τα έντυπα της ορεινής πατρίδας είναι η χρησιμοποίηση ψευδωνύμου. Γίναμε

όλοι μικροπολιτικοί, παραπολιτικοί, «πανδώρες» και πάει λέγοντας. **Γεμίσαμε «κουκουβάγιες», «μούφους», «σιαπάνους», «σιακάτους», «ομώνυμους», «παρώνυμους» κι ότι βάλει ο νους του καθενός.** Κι πίσω απ' το εφευρετικό ονοματάκι μας, αμολάμε τις... εξυπνάδες μας, στοχεύοντας πρόσωπα - όχι δεν έχουμε αναστολές - σχολιάζουμε κουβέντες του καφενείου και τα «σπίτια» του καθενός και συχνά ασχολούμαστε όχι με την κοινοτική αρχή ή την κάθε είδους εξουσία, αλλά με τους συγχωριανούς και τους συνδημότες μας. Και το αστείο του πράγματος είναι όταν ο ένας απαντάει στον άλλο. Ποιος θα «πουλήσει» περισσότερο... «πνεύμα αγαθό». Και προσπαθεί ο καημένος ο ορεινός αναγνώστης να διαβάσει, να γελάσει και να καταλάβει τους χρησμούς της καθεμιάς «Πυθίας».

Ίσως κάποιος αθέλητα ή μη θεωρήσει ότι προσπαθώ ν' απαξιώσω αυτούς που ασχολούνται με τον ορεινό τύπο. Το αντίθετο. Έχω γράψει κατ' επανάληψη για τη μεγάλη συνεισφορά τους στα κοινά. Αλλά πιστεύω ότι η επίμονη ενασχόληση με θέματα ξένα προς την περιοχή μας και το συνεχές «παπαγάλισμα», ίδιο κι απαράλλαχτο, δε βοηθούν στην αναβάθμιση των εντύπων της ορεινής πατρίδας.

## Η Φωνή της Ορεινής Πατρίδας

ΒΡΑΒΕΙΟ «ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ 2006» - ΓΓΕ - ΓΓΕ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ  
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗΣ  
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΝΕΡΑΪΔΑΣ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ: .....ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ, Πρόεδρος της Κοινότητας  
ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ - ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: .....ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΗΛ. ΤΣΑΚΑΛΟΣ  
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:.....ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΗΛ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ, ΛΑΜΠΡΟΣ ΖΑΧΟΣ  
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΝΤΟΠΑΝΝΗΣ, ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΝΤΕΛΟΣ, ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΤΕΝΤΟΛΟΥΡΗΣ,  
ΑΓΟΣΤΟΛΗΣ ΤΖΟΚΑΣ, ΠΙΩΡΓΟΣ Κ. ΧΟΝΔΡΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ: ΚΩΣΤΑΣ Λ. ΒΑΣΙΛΑΡΑΣ  
ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΣΗ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:..ΙΣΑΒΕΛΛΑ - ΣΟΥΖΑΝΑ ΓΑΠΙΑΝΝΗ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ, ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ, ΕΠΙΤΑΓΕΣ:

Καλαμάτα 1, 421 00, ΤΡΙΚΑΛΑ - ΤΗΛ.: 24310 33457, FAX: 74676

Ετήσια οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας: 12 €

Τηλ.: 6974410056 • e-mail: dtsakalos@yahoo.gr • www.dovroi.gr

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΣΣΑΡΗ

ΚΥΠΡΟΥ 21, ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ • ΤΗΛ.: 210.99.65.656

Κείμενα που αποστέλλονται στην εφημερίδα, δημοσιευμένα ή μη, δεν επιστρέφονται. Ανώνυμα κείμενα δεν δημοσιεύονται.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ  
Αποτυπώσεις-Χαρτιάς-Μελέτες  
ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΛΕΥΤΕΡΗΣ  
Πολιτικός Μηχανικός ΕΥ  
Κιν. 6977434886

Επ. Νυκτωλάδη 18 Αριάνταιο  
Τηλ. 2386020159 Φαξ 2386020149  
email topo-amy@otenet.gr

ΟΛΟ  
το αρχείο  
της «ΦΩΝΗΣ»  
ΣΤΟ  
www.dovroi.gr  
Ξεφυλλίστε το  
ΚΙ ΕΣΕΙΣ...

# Το Πάσχα του 2009 στο αγαπημένο μας χωριό!



**Μεγάλη Τετάρτη, ο ήλιος έπεσε για τα καλά αλλά είναι μέρα ακόμη. Το βαρυφορτωμένο αυτοκίνητό μας μόλις βγήκε από τη σήραγγα κι έστριψε στο στροφή του Δοβρορέματος.**

Περνώντας ανάμεσα από τους ιερούς ναούς της Αγίας Παρασκευής και της Παναγίας μας υποδέχονται στο χωριό μας, τον Αετό, τα γλυκοκελαϊδίσματα του πετροκότσουφα, του αηδοιού, της πέρδικας, των σπουργιτών κι όλων των άλλων πουλιών που πάνε κι έρχονται λες και γιορτάζουν την επιστροφή μας στο χωριό.

Φτάνοντας στη χωράφα του Τσιαούση και στην πλατεία της Μπρούτσου να και οι πρώτοι συχωριανοί μας που έχουν φτάσει στο χωριό για τις μέρες του Πάσχα κι έχουν ήδη ξεφορτώσει τις αποσκευές τους. Μόλις έπεσε το σούρουπο ακούμε το χτύπημα της γνώριμης



σε όλους μας καμπάνας, αυτής του χωριού μας.

Από τα μεγάφωνα της εκκλησίας ακούγεται η γάργαρη φωνή του συνταξιούχου πλέον ιερέα του χωριού μας παπα-Κώστα Χονδρού (Παπαντίνου) και του ψάλτη μας Παναγιώτη Σιαναβέλη (Πανούτσου). Μετά την εκκλησία το ραντεβού με τους συχωριανούς μας δίνεται στον καφενεδάκι του χωριού όπου έχει καινούριους ιδιοκτήτες την Πόπη και το Θωμά. Εκεί συναντιόμαστε όλοι μαζί, χαιρετιόμαστε και συζητάμε πολλά!

**Την Μεγάλη Πέμπτη ξυπνάμε μέσα στο μαγευτικό ανοιξιότοπο τοπίο του χωριού μας.** Τα πουλιά γύρω μας χαι-



ρονται που μας βλέπουν και κελαηδούν ενώ τα πρώτα λουλούδια δειλά δειλά άρχισαν να ξεφυτρώνουν και τα δέντρα διψούν κι αυτά να ανθίσουν για να μας υποδεχτούν με την επίσημη φορεσιά τους. Κι ενώ αμέριμνος απολαμβάνω όλα όσα συμβαίνουν γύρω μου με σκουντάει η φωνούλα της ανηψούλας μου που με καλεί να δω και τα πρώτα κόκκινα αυγά όπου γιαγιά κι εγγονή έβαψαν με μεράκι. Αργά το απόγευμα ακούγεται η φωνή του πατέρα: **«Σε λίγο θα «βαρέσει» ο παπάς, πάμε γιατί απόψε θα πει τα Δώδεκα Ευαγγέλια»** και σιγά σιγά όλοι μαζί κινήσαμε για την εκκλησία.



**Η Μεγάλη Παρασκευή δεν ήταν όπως οι άλλες μέρες που ζούμε συνήθως στο χωριό, βροχερή και συννεφιασμένη.** Ήταν μια μέρα ηλιόλουστη αλλά τα λυπηρά χτύπημα της καμπάνας του χωριού δεν μας άφηναν να ξεχαστούμε από το βαρύ πένθος ολόκληρης της χριστιανότητας. Η ίδια καμπάνα ήταν που μας κάλεσε και το βράδυ στην εκκλησία για την περιφορά του επιταφίου. Εκεί η οικογένεια των συχωριανών μας ολοένα και μεγάλωνε αφού όλο και περισσότεροι μαζευόμασταν στο χωριό. Κι αφού ο επιτάφιος σηκώθηκε ψηλά από τους δυνατούς του χωριού κι περάσαμε όλοι κάτω ξαναμαζευτήκαμε στο μαγαζί της Πόπης και του Θωμά για συζητήσεις για το χωριό.

**Το μεγάλο Σάββατο ήταν η μέρα των ετοιμασιών. Όλοι στο χωριό ασχολούνταν με το κοκορέτσι, το αρνί ή το κατσικάκι.** Άλλοι βολτάροντας στα άλλα χωριά και άλλοι πίνοντας τα ουζάκια τους στην πλατεία του χωριού.

Το βράδυ μαζευτήκαμε στην εκκλησία και αφού στο προσκλήτήριο του παπα-Ντίνου δεν απουσίαζε κανείς ακούσαμε το ΔΕΥΤΕ ΛΑΒΕΤΕ ΦΩΣ από τη γάργαρη και λεβέντικη φωνή του. Όλοι μαζί οι χωριανοί ακολουθήσαμε τον παπα-Ντίνου με αναμμένες τις λαμπάδες έξω στο προαύλιο της εκκλησίας και κάτω από το μεγάλο πουρνάρι όπου και μας φώναξε: **«Ελάτε εδώ, μαζευτείτε κοντά, να ψάλουμε όλοι μαζί το Χριστός Ανέστη».** Κι έτσι σε όλες τις βουνοκορφές, τις ρεματιές και τις λαγκαδιές της Πίνδου ηχούσαν οι φωνές των Αετιωτών που έψελναν το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ. Οι νεότεροι ασχολήθηκαν και με τα βεγγαλικά προσφέροντας ένα ωραίο θέαμα. Κι εκεί με το πέρας της δοξολογίας όλοι μαζί οι συχωριανοί αγκαλιαστήκαμε κι ευχηθήκαμε ο ένας στον άλλο ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ- ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ!

**Την Κυριακή του Πάσχα στον Αετό όλα γύρω μας ήταν χαρούμενα.** Από πολύ νωρίς άρχισαν να πέφτουν τουφεκικές ενώ τα δημοτικά τραγούδια ηχούσαν σε όλο το χωριό. Σε κάθε σπίτι γύριζε η σουβλά ενώ οι χοροί δεν σταματούσαν. **Και το απόγευμα της μέρας αυτής ο συχωριανός Δημήτρης Σιαναβέλης και η οικογένειά του μας επεφύλασσαν μία πολύ μεγάλη κι ευχάριστη έκπληξη. Αναβίωσαν ένα πολύ παλαιό έθιμο: αυτό της «Βίζιτας» όπου τα όργανα και οι συχωριανοί τραγουδώντας, επισκέπτονται κάθε σπίτι, χορεύουν οι οικείοι και στη συνέχεια πάνε όλοι μαζί στο επόμενο και στο επόμενο. Με αποτέλεσμα να καταλήξει όλο το χωριό μαζί στην πλατεία όπου στήνεται το μεγάλο γλέντι.**

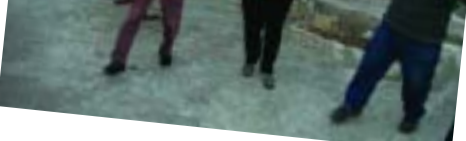
Έτσι ο Δημήτρης Σιαναβέλης, άριστος κλαρινίστας, και η οικογένειά του κινώντας από



την πλατεία όπου βρίσκεται το σπίτι του πέρασε από το σπίτι του Βλάμη και του Τζούδα, στη συνέχεια του Βασίλη Αθ. Γλαβά, ανέβηκε στο Πάνου Τσάκαλου κι έφτασε στο δικό μας, του Ηλία Τσάκαλου (Κορδομπούλα).

Από εκεί όλοι μαζί κατηφορίσαμε προς το χωριό. Δίπλα στον Νίκου Τσιρογιάννη δεν μας άνοιξε κανείς αφού τα παιδιά δεν ανέβηκαν για το Πάσχα στο χωριό. Δεν ξέρω γιατί αλλά η σκέψη μου όμως έτρεξε πολύ πίσω στο χρόνο τότε που σε κείνη την παλιά καλύβα έπαιζα με το Γιώργο τον Κώστα, το Νίκο. Παρακάτω η θεία Βάγγιω, ο μπάρμπα-Μιλτιάδης και η γιαγιά Γιάννενα δεν μας άνοιξαν αφού δεν υπάρχουν πια στη ζωή ενώ τα παιδιά τους Γιάννης, Κώστας, Χρήστος και Γεωργία έρχονται μόνο για λίγο το καλοκαίρι.

Από κάτω ο μπάρμπα-Μήτσιος και ο μπάρμπα-Τόλιος απουσίαζαν στο αιώνιο ταξίδι ενώ η θεία Λένη και η Πελαγία ζουν πλέον κάτω στον κάμφο. Και παρακάτω στο χωριό απουσίαζαν σ' αυτό το αιώνιο ταξίδι ο μπάρμπα-Μήτρος Βαγγέλης με την αδερφή του τη Βάγγιω, ο μπάρμπα-Λίας Γλαβάς, ο μπάρμπα-Κώστας Μπαταβάνης, ο μπάρμπα-Κώστας Τσάκαλος, η γιαγιά μου η Παναγιώτα, η Βασίλκα και ο Αριστείδης Καρανάσιος, η γιαγιά Θυμία, η Κωστούλα και ο Κώστας Τσιακουβής, παρακάτω ο άλλος Κώστας Τσουκουβής και η θεία Βαία, ο μπάρμπα-Λίας Τσιακουβής με τη Λαίνα, ο Τόλιος και ο Πάνος Κόγκκος, ο Πάνος Τσιακουβής, ο Βασίλης Τσάκαλος (Βασίλη -



Νίκος), ο Γιώργος Τσάκαλος (Γιώργο-Φώτης) και πολλοί άλλοι συχωριανοί μας.

**Όσο κι αν η γλυκιά λαλιά του κλαρινίου του Τάκη Σιαναβέλη και τα δικά μας τραγούδια επέμεναν, τα σπίτια τους παρέμεναν ερημικά κλειστά.** Και τα συναισθήματα μας ανάμιχτα. Χαρά από τη μια γιατί το χωριό γιόρταζε αλλά ρίγη συγκίνησης και λύπη από την άλλη γιατί αυτά τα θλιμμένα σπίτια που έστεκαν μπροστά μας ήθελαν να ανοίξουν τις πόρτες τους αλλά οι νοικοκυρτές που θα χόρευαν στη χορταριασμένη τους αυλή, δεν ήταν πια εκεί.

Όμως, τρανός χορός στήθηκε στο σπίτι του



Δημήτρη Καρανάσιου, πιο κάτω στο μπάρμπα-Γιάννη Κουτσογιάννη (Κρασιά) που, αν κι έφυγε για το αιώνιο ταξίδι το σπίτι του ήταν γεμάτο από κόσμο, δίπλα στο σπίτι του Θανάση Τσέκα και της Αγγελικής Γλαβά, πιο πέρα του Κώστα Καυκιά και τέλος στην πλατεία του χωριού.

Αυτό το Πάσχα στο χωριό μας, τον Αετό, ήταν ξεχωριστό. Από τη μια οι άριστες καιρικές συνθήκες με τις ηλιόλουστες μέρες τους, από την άλλη η πολυκοσμία και ιδιαίτερα η παρουσία των νέων παιδιών που τόσο αγαπούν το χωριό μας αλλά και η έκπληξη του Δημήτρη Σιαναβέλη, θα μας κάνουν να το θυμόμαστε πάντα.

Όμως, αγαπητοί συχωριανοί Αετιώτες, κάπως έτσι ανεβάσαμε ψηλά τον πήχη, γι' αυτό και του χρόνου ας δώσουμε πάλι το ραντεβού όλοι για Πάσχα στο χωριό και ας φροντίσουμε να επαναληφθεί αυτό το τόσο συγκινητικό και όμορφο έθιμο της «Βίζιτας».

Περισσότερες φωτογραφίες θα δείτε στην ιστοσελίδα [www.dovroi.gr](http://www.dovroi.gr). Βίντεο έχει τραβήξει ο πρόεδρος του συλλόγου και ψυχή της παρέας Παντελής Τσάκαλος. Σημειώτε πως μας βράβιασε όλους κυριολεκτικά από το πολύ τραγούδι.

Δημήτρης Ηλ. Τσάκαλος  
Πηγή: [www.dovroi.gr](http://www.dovroi.gr)

## Παράθυρο στα περασμένα

## Οι μαιόροι χιίζουν το σπίτι μας το 1951

Το παλιό πατρικό μας, στρωτό σπίτι με την εξωτερική κουζίνα, ήταν χτισμένο λίγα μέτρα ανατολικότερα απ' το σημερινό. Ανεβήκαμε θυμάμαι, επαναπατριζόμενοι, μετά τον εμφύλιο, από την Πόρτα στο χωριό. Δε μείναμε για πολύ στο παλιό σπίτι. Ίσια ίσια που γεννήθηκε ένα απ' τα αδελφια μου και περάσαμε το καλοκαίρι του έτους 1950. Το σπίτι κρίθηκε ακατάλληλο για παραπέρα διαμονή, λόγω των ρωγμών που προήλθαν από καθίζηση του εδάφους.

Ξεχειμωνιάσαμε στο σπίτι της γιαγιάς μου, κάτω στα Κραλέικα. Οι εργάτες κατέβασαν τις πλάκες (σχιστόλιθους) απ' το σπίτι και τις σταβάνισαν σε μια άκρη. Ξεσκεπάσαν και την κουζίνα, ξεκαρφώνοντας τις απέλες που ήταν καρφωμένες με κομμάτια χοντρού σύρματος, λυγισμένα στο εξωτερικό μέρος τους προς τα πάνω. Άρχισαν να χαλούν τους τοίχους, προσέχοντας πιο πολύ τα αγκωνάρια που και αυτά τα συγκέντρωναν σε μια μεριά. Μέτρησαν τα αγκωνάρια (τις γωνίες) και είδαν πως χρειαζόνταν ακόμη κι άλλα τόσα (γύρω στα εκατό) μια και το καινούργιο σπίτι θα γινόταν δίπατο.

Το πρώτο που έκαναν ήταν να βρούνε ένα νταμάρι για να βγάλουν κατάλληλες πέτρες που με λίγη επεξεργασία, με το βελόνι (κουπίδι) και τον ματρακά, θα τετραγωνίζονταν. Θυμάμαι καθόταν κάτω οι μαστόροι, σφυρίζαν την πέτρα, πότε από δω, πότε από κει, έβαζαν τη σιδερένια γωνία για να δουν αν τετραγωνίστηκε καλά. Όσο πιο τέλεια γωνιασμένα ήταν τα αγκωνάρια, τόσο πιο στέρεοι θα γινόταν οι τοίχοι του σπιτιού.

Σαν ετοιμάστηκαν οι γωνίες, έπρεπε να μεταφερθούν. Ειδοποιήθηκε το χωριό και όσες γυναίκες μπορούσαν, ήρθαν να βοηθήσουν. Φορτώνονταν ένα αγκωνάρι στην πλάτη και το μετέφεραν μισή ώρα δρόμο. Θυμάμαι τις γυναίκες να έρχονται η μια πίσω απ' την άλλη, στην πλαγιά περα απ' το ρέμα. Τις κοίταζα απ' τη ράχη της Γιάνναινας, χαιρόμουν το θέμα, αλλά δεν κα-

τανοούσα στο βάθος τη σημασία της αλληλεγγύης, της αλληλοβοήθειας, κάτι που βλέπαμε σε πολλές εκδηλώσεις της κοινωνικής μας ζωής.

Κόψανε τα μαστόρια τα θεμέλια, ένα ορθογώνιο πέντε επί δέκα μέτρα. Επειδή το έδαφος ήταν επικλινές, το σπίτι θα στήνονταν κάθετα στον όχθο. Τα θεμέλια του μισού σπιτιού ήταν σε ψηλότερο σημείο, πράγμα που σήμαινε ότι το μισό σπίτι θα ήταν διώροφο. Έριξαν μεγάλες πέτρες, τις φέραν στο ίδιο επίπεδο και πάνω εκεί άρχισαν να κτίζουν. Φτιάχναν μπόλικο χαμούρι (λάσπη) με άμμο που φέρανε με τα ζώα απ' το ποτάμι και ασβέστη που είχαν λιώσει σε ένα λάκκο.

Το χτίσιμο άρχισε την άνοιξη του 1951 και προχωρούσε με γρήγορο ρυθμό. Μαστόρους είχαμε απ' το χωριό. Θυμάμαι καλά τον Κίτσιο Κωτούλα, το Βασίλη Τεντολούρη, τον θείο μου Τόλη Τεντολούρη και το Βαγγέλ' Καραγεώργο. Ένας έκτιζε απ' έξω κι ένας από μέσα. Ο τοίχος είχε πάχος γύρω στο μισό μέτρο. Χρησιμοποιήσαν όλη την πέτρα του παλιού σπιτιού, έφτασαν ως λίγο παραπάνω απ' τη μέση. Πάνω απ' τα παράθυρα και τις πόρτες έβαλαν δρύινα πρέκια (χοντρές πλάκες) και συνέχισαν το χτίσιμο πάνω σ' αυτά. Όταν έφτασαν στη μέση, τοποθέτησαν τα μαδέρια απ' τη μια άκρη ως την άλλη, ανά πενήντα πόντους. Τα μαδέρια ακουμπούσαν καλά στον τοίχο, αλλά δεν τρυπούσαν τον τοίχο ως έξω. Συνέχιζαν να χιίζουν εντοιχίζοντας μέσα και τις άκρες των μαδεριών. Μόνο τα μαδέρια για τα μπαλκόνια άφηναν να εξέχουν ενάμισι μέτρο.

Χρειάστηκε να βρούνε κι άλλες πέτρες και να τις μεταφέρουν με τον ίδιο τρόπο. Τις χιίζανε οι μαστόροι, μεταφέροντας άλλες, ξανά πρέκια στα πάνω παράθυρα και τις πόρτες, ξανά μεταφορά. Ξανά χτίσιμο, φάγαμε σχεδόν όλη την άνοιξη. Φτάσανε κάποτε στο τέλος, έβαλαν τις αγραπίδες γύρω γύρω στον τοίχο. Άρχισαν μετά να φτιάνουν το τσατί (τον ξύλινο σκελετό της σκεπής). Μαδέρια, τσιμπίδια, κα-

δρόνια, σανίδια. Σχεδόν τελειώναν το κάρφωμα και θα άρχιζαν το σκέπασμα με τις πλάκες.

Ένα πρωί τα μαστόρια έκαναν πως κάρφωσαν, κτυπούσαν τα σκεπάρια τους με δύναμη. Άρχισαν μετά να φωνάζουν και να δίνουν ευχές στο νοικοκύρη και την οικογένειά του, να ζήσουν, να χαρούν το σπίτι τους και τα παιδιά τους και άλλα τέτοια. Άρχισε να καταφτάνει κόσμος με δώρα: τσιρέπια, μαντίλια, πετσέτες, τροβάδες. Έπαιρναν το δώρο τα μαστόρια, φώναζαν το όνομα του δωρητή, λέγαν ευχές και το κρεμόσταν στη σκεπή. «Γιαννίς... ένα ζευγάρι τσιρέπια. Να ζήσει αυτός κι η φαμίλια του» και δώσ' του νταγκ ντουγκ το κτύπημα. Κράτησε αυτό το πανηγύρι κάμποσες ώρες, καρφώσαν τα τελευταία σανίδια, κατέβηκαν και μοιράστηκαν τα δώρα. Η «τελετή» αυτή που γινόταν στον τελειωμό των οικοδομικών εργασιών, είχε τη χάρη της (έδειχνε πως όλοι συμμετείχαν στο χαρμόσυνο γεγονός, της απόκτησης στέγης των νοικοκυραίων) και ονομαζόταν «μαντήλωμα».

Στις επόμενες μέρες άρχισαν να στρώνουν τις πλάκες στη σκεπή με τέτοιο τρόπο, που να μην περνάει νερό μέσα. Χρειάστηκαν λίγες ακόμη πλάκες που τις μετέφεραν από μακριά. Οι μαστόροι τελείωσαν τη δουλειά τους, πληρώθηκαν, είπαν τις τελευταίες ευχές τους για υγεία και μακροημερευση κι έφυγαν. Το λόγο από δω και πέρα για τα πατώματα, τα νταβάνια, τις εσωτερικές διαιρέσεις με μπαγαλάτι, τις πόρτες, τα παράθυρα και το σοβάτισμα είχαν οι μαραγκοί. Όλα αυτά, καθώς και τα κρεβάτια, τις ντουλάπες, τα καθίσματα, τα μαπαύλια, τα έφτιαξε ο πατέρας μου, που εκτός απ' τις άλλες τέχνες έμαθε και την τέχνη του μαραγκοῦ. Έφτιαξε μόνος του τα λεπίδια και τα εργαλεία με τις οδηγίες του γιτονά μας Βαγγέλ' Σπύρου (Ρομοσιού) που ήταν τέλειος μαραγκός.

Σήμερα το κτίσιμο ενός σπιτιού γίνεται πολύ γρήγορα. Είναι εύκολη η μεταφορά των υλικών, υπάρχουν μηχανές που διευκολύνουν την εργασία, γίνεται χρήση και άλλων πιο ανθεκτικών υλικών. Δεν χρειάζεται η συνδρομή και η βοήθεια

των γειτόνων και των συγγενών για τη μεταφορά πέτρας και πλάκας. Ούτε μαντήλωμα γίνεται, όπως παλιά. Η ανάγκη έκανε τους κατοίκους του χωριού να έρχονται ο ένας κοντά στον άλλον, να αλληλοβοηθούνται και να συμμετέχουν ο ένας στη χαρά του άλλου. Σήμερα άλλαξαν τα πράγματα. Άλλες εποχές, άλλες ανάγκες, άλλα έθιμα.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιούν και σήμερα οι οικοδόμοι είναι τα ίδια με αυτά των παλιών μαστόρων:

- το σφυρί (τσόκι) με κόψη απ' την πάνω μεριά, το κοπίδι (βελόνι), ο ματρακάς, η σιδερένια γωνία, το μωστρί, το αλφάδι, το νήμα της στάθμης, το σκεπάρι, το φυτάρι και ο κασμάς.

Το μεπέτο και το χαμούρι (ασβεστοκονίωμα) σήμερα το φτιάχνουν με την μπετονιέρα. Γνωρίζοντας ο κάδος της το υλικό αυτό ανακατεύεται τέλεια και γρήγορα.

**Παλιό μαστόροι στο χωριό ήταν ο παππούς μου Παναγιώτης Κράλλης (αυτός έμαθε και το Χρήστο Κωτούλα, γαμπρό του σε αδελφή), ο Αποστόλης Γ. Ρομοσιός και ο Γρηγόρας Κ. Πλαστάρας. Εμείς θυμηθήκαμε ακόμη το Λία Πλαστάρα, το Χρήστο Πλαστάρα, το Μάρκο Πλαστάρα, τον Αποστόλη Γούσιο και το Μήτρο Παπαδημητρίου.** Ως συνθετικό υλικό των λίθων, κατά το κτίσιμο χρησιμοποιούσαν λάσπη από χώμα. Καλό υλικό, αρκεί να μη βραχεί και μουσκέψει. Γι' αυτό απ' το έξω μέρος κάνανε το αρμολόγι με πιο ανθεκτικό υλικό (τσιμέντο ή ασβέστη).

Ο Μάρκος Πλαστάρας έκτιζε χωρίς λάσπη, ξηρολιθιά. Κάποτε τον ρώτησα πώς στήριζονταν οι πέτρες, χωρίς συνθετικό υλικό. «Απαραίτητα χρειάζονται τα ξυλοδέματα. Κάθε μέτρο καθώς ανεβαίνεις (κτιζοντας) και ένα ξυλόδεμα». Σηκώνανε τον τοίχο ένα μέτρο και τον οδιάζανε. Βάζανε ένα πελεκητό ξύλο από βελανιδιά στην έξω μεριά, φάτσα με τον τοίχο κι ένα στη μέσα μεριά. Καρφώναν σε αυτά άλλα μικρότερα (όσο το πλάτος του τοίχου) κάθετα, σαν σκάλα. Συνέχιζαν το κτίσιμο και η σκάλα ενσωματωνόταν στον τοίχο κι έπαιζε το ρόλο του σιναζιού. (Τέτοια σπίτια με ξυλοδέματα είδα στο

Βροντερό Τρικάλων).

Σήμερα υπάρχουν αρκετοί οικοδόμοι που διαμένουν στο χωριό. Αναφέρουμε τον Κώστα Ν. Τεντολούρη, το Γρηγόρη Σ. Μήτσιο, το Θεοδόση Πλαστάρα και τον Βαίο Απ. Τεντολούρη.

Ο πρώτος παρακολούθησε μαθήματα σε σχετική σχολή που λειτούργησε στη Μεσοχώρα τους θερινούς μήνες του 1954 ή 1955. Η εκπαίδευση διήρκεσε ένα εξάμηνο. Δυο βδομάδες εξασκούσαν στην κτίσιμο και μια βδομάδα στην ξυλουργική. (Τους επέβλεπαν ένας μάστορας και ένας μαραγκός). Η διδασκαλία γινόταν στην πράξη: κτιζανε, με την επίβλεψη του μάστορα, συνηθώς βοηθητικούς χώρους (αποθήκες ή κουζίνες). Ως συνθετικό υλικό χρησιμοποιούσαν κυρίως λάσπη και σε πολύ λίγες περιπτώσεις ασβέστη και άμμο. Στην ίδια σχολή φοίτησαν απ' το χωριό μας ο Σπύρος Ηλιάς, ο Κώστας Γ. Τεντολούρης, ο Γιάννης Ν. Καρακίτσιος, ο Λάμπρος Κοντογιάννης, ο Απόστολος Π. Μουστάκας. Συμμεθητής τους δεν ξέρω αν είναι πέρα για πέρα σωστή. Καθώς η Γη γυρίζει από τα δυτικά προς τα ανατολικά ασκείται μεγαλύτερη πίεση στην ανατολική πλευρά, γι' αυτό πρέπει αυτή να ήταν ενισχυμένη! Πάντως, όπως να έχει το πράγμα, η κίνηση της Γης επηρεάζει έστω και ελάχιστα τη στατική των κτιρίων. Τα έθιμα που συνόδευαν το κτίσιμο της οικίας είναι επίσης ένας τομέας, με τον οποίο πρέπει να ασχοληθεί ο μελετητής.

Σφάζουμε κόκορα ή κατσίκι στη θεμελίωση, μαντηλώνουμε το τσατί, κάνουμε αγιασμό, πριν κατοικήσουμε στο σπίτι. Αν θέλουμε να αναφερθούμε επίσης στα οικιακά σκεύη, επίπλα, διάκοσμο (υφαντές μπάντες, κιλίμια, στρωσίδια, κουβέρτες και βελόντες) τότε η παραπάνω εργασία μας θα γίνει πολυσέλιδη και ογκώδης.

**Δείγματα απ' τα παραπάνω θα μπορούσαν κάλλιστα να αποτελούν εκθέματα ενός λαογραφικού μουσείου που θα λειτουργούσε στα χωριά μας.** Έχουμε μπόλικο παραδοσιακό υλικό και ενδιαφέρουσα ιστορία που μπορούν να αξιοποιηθούν. Αρκεί να συστρατευτούν άνθρωποι με μεράκι και γούστο για το σκοπό αυτό.

Μερικοί απ' το χωριό άσκησαν την οικοδομική για μερικά χρόνια και μετά κατέληξαν σε άλλη εργασία. Υπάρχουν επίσης αρκετοί οικοδόμοι, εργολάβοι, πολιτικοί μηχανικοί που κατέγονται απ' το Αρματολικό, αλλά δραστηριοποιούνται σε άλλες περιοχές.

**Πιστεύω πως είναι αρκετά χρήσιμο να ασχοληθεί κάποιος με το έργο των παλιών μαστόρων και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική γενικότερα.**

Στοιχεία, φωτογραφίες, σχεδιαγράμματα, αναπαραστάσεις σχετικών με:

- τα πρόχειρα σπίτια και οικοδομήματα που είχαν τοίχο προς το μέρος του όχθου και πλεγμένα κλαδιά ή μπαγαλάτι στις άλλες,
- τα στρωτά σπίτια, που είχαν τη φαρδιά τους πλευρά προς τον όχθο
- τα δίπατα σπίτια, που λες και ήταν καρφωμένα με τη μέση τους πλευρά στον όχθο και με υπόγειο στο μπροστινό δωμάτιο
- τη διαρρύθμιση των χώρων (συνήθως μια σάλα στη μέση με δυο μεγάλα δωμάτια αριστερά και δεξιά και εξωτερική κουζίνα που η σκεπή της

ακουμπά στον τοίχο του σπιτιού)

• την εξέλιξη της κατοικίας με το πέρασμα του χρόνου, θα μας έδειχναν με ανάγλυφο τρόπο τον αγώνα των παππούδων μας να ζήσουν και να κτίσουν κατοικίες χρησιμοποιώντας τα πιο πρόσφορα υλικά του γύρω τους περιβάλλοντος (πέτρα και ξύλο).

Αναφορές σε παλιούς μαστόρους και σχετικές ιστορίες τους θα χρωμάτισαν την παραπάνω εργασία.

Δεν είμαι σίγουρος για την εξήγηση που έδωσα σε μια πληροφορία που έδωσε ο μάστορας Γιώργος Φάλιας απ' το Παλαιοχώρι. Μου είπε πως τον τοίχο της ανατολικής πλευράς της οικοδομής τον μάζευαν, καθώς έκτιζαν, λίγο προς τα μέσα, του έδιναν δηλαδή ελαφριά κλίση προς τα μέσα, ενώ τις άλλες πλευρές τις φτιάχναν κάθετες. Αν έκαναν κάτι τέτοιο θα υπήρχε κάποιος λόγος. Ο ίδιος δε γνώριζε να μου πει. Έσπασα το κεφάλι μου, ρώτησα και μερικούς ειδικούς, τίποτε. Κάποτε κατέληξα σε μια εξήγηση που δεν ξέρω αν είναι πέρα για πέρα σωστή. Καθώς η Γη γυρίζει από τα δυτικά προς τα ανατολικά ασκείται μεγαλύτερη πίεση στην ανατολική πλευρά, γι' αυτό πρέπει αυτή να ήταν ενισχυμένη! Πάντως, όπως να έχει το πράγμα, η κίνηση της Γης επηρεάζει έστω και ελάχιστα τη στατική των κτιρίων. Τα έθιμα που συνόδευαν το κτίσιμο της οικίας είναι επίσης ένας τομέας, με τον οποίο πρέπει να ασχοληθεί ο μελετητής.

Σφάζουμε κόκορα ή κατσίκι στη θεμελίωση, μαντηλώνουμε το τσατί, κάνουμε αγιασμό, πριν κατοικήσουμε στο σπίτι. Αν θέλουμε να αναφερθούμε επίσης στα οικιακά σκεύη, επίπλα, διάκοσμο (υφαντές μπάντες, κιλίμια, στρωσίδια, κουβέρτες και βελόντες) τότε η παραπάνω εργασία μας θα γίνει πολυσέλιδη και ογκώδης.

**Δείγματα απ' τα παραπάνω θα μπορούσαν κάλλιστα να αποτελούν εκθέματα ενός λαογραφικού μουσείου που θα λειτουργούσε στα χωριά μας.** Έχουμε μπόλικο παραδοσιακό υλικό και ενδιαφέρουσα ιστορία που μπορούν να αξιοποιηθούν. Αρκεί να συστρατευτούν άνθρωποι με μεράκι και γούστο για το σκοπό αυτό.

## Λεξιλόγιο περιοχής μας σε περασμένες εποχές

757. Τριμπάνα (η): μεγάλη τρεμούλα από κρύο ή πυρετό  
758. Τρίτσα (η): σκληρό ψάθινο καπέλο  
759. Τροξός (ο): αφελής

**Γράφει ο Ηλίας Αθ. Καραθάνος  
Νομικός - Ιστορικός - Λαογράφος - Φιλολόγος**

760. Τσαγγάδα (η): γίδα που απόρριξε κι έχει λίγο γάλα  
761. Τσαίρια (τα): ακαλλιέργητη γη που προσφέρεται για βοσκή  
762. Τσαμπάτος: φλουαρώ. Τσαμπάς (ο): φλούαρος  
763. Τσαμπρό (το): κουτσάνα του σταφυλιού που κρατούν τις ρόγες  
764. Τσατί (το): καλύβα αντί κατοικίας  
765. Τσατάχωμα (το): ορθοπάτημα  
766. Τσαλάκωμα (το): χτύπημα  
767. Τσέκλος, -η, -ο: αυτός που έχει σχισμένα ρούχα.  
Τσικλιώμι: μου σχίζονται τα ρούχα  
768. Τσίρλα (η): διάρροια. Τσιρλιέμι: έχω διάρροια.  
Τσιρλιάρης (ο): αυτός που έχει διάρροια  
769. Τσιρμάζου: μουδιάζω, ανατριχίλω.  
Τσερμιση (το): μούδιασμα, ανατριχίλα  
770. Τιριέμι ή Ντιριέμι: διστάζω

771. Τονάω: έχω ιδιοτροπία. Τονία (η): πείσιωμα, ιδιοτροπία, ζήλεια  
772. Τσιαγγιλίζω: ξετυλίγω τα μαλλιά της κεφαλής για να είναι ευκολοχτένιστα  
773. Τσίγγιλιμα (το): ξετύλιγμα και χτένισμα των μαλλιών κεφαλής  
774. Τσαμπάς (ο): υπερήφανος. Μπφ.: τούφα μαλλιών κεφαλούς στο μπρόσθιο τμήμα που άφηναν τα παιδιά, χαιτή αλόγου  
775. Τσιαπού; ή Σιαπού;: προς τα πού;  
776. Τσαμπάς (ο): ζωέμπορος  
777. Τσάπου (η): καμαρωτό και ψηλό άλογο  
778. Τσιαπράκ' (το): ειδικό εργαλείο για να γυρίζουν τα δόντια του πριονιού δεξιά κι αριστερά, ώστε να κόβουν καλύτερα. Τσιαπράκαλα (τα): μηχανήματα  
779. Τσιόπρα (τα): κοντά τουφωτά πουρνάρια  
780. Τσιράκ' (το): μαθητευόμενος  
781. Τσιραδάκ' (το): σκέπασμα για ίσιο με πλατανόφυλλα ή φτέρες  
782. Τσατάλ' (το): διχλωτό ξύλο  
783. Τσατμάς (ο): χώρισμα δωματίου με ξύλα, άμμο κι ασβέστη  
784. Τσαπίζου: βάζω τη ξυλεια στη στέγη του σπιτιού. Μπφ.: ερεθίζω  
785. Τσαπί: στέγη  
786. Τσιάφ' (η): πάχνη  
787. Τσιμπούσ' (το): ευτυχία, συμπόσιο

788. Τσιουκανάου: ευνουχίζω κτυπώντας με σφυρί και προκαλώντας πόνο  
789. Τσιουκάνισμα (το): ευνουχισμός με κτύπημα σφυριού  
790. Τσόκ' (το): σφυρί  
791. Ταϊσάρ' (το): σακούλι με σπάρι ή κριθάρι ή βρώμη για τροφή των αλογομούλαρων που το κρέμαγαν στη μούρη των ζώων  
792. Τράου: κοιτάζω  
793. Τσιούμα (η): βράχος που προσέχει  
794. Τσοούκα (η): κρημνός, απότομος βράχος  
795. Τσιουκάνι (το): μικρό κουδούνι κρεμασμένο απ' το λαϊμό κατοικίδιων ζώων (Τσιουκανάκι)  
796. Τσιόκος (ο): αγκώνας  
797. Τσιόλ' (το): σκέπασμα από τραγόμαλλο  
798. Τσιόλια (τα): γενικά τα σκεπάσματα  
799. Τσιολιάζουμι: σκεπάζομαι καλά, ενώ είμαι ξαπλωμένος  
800. Τσιομάδα ή αμάδα: μικρές πέτρινες πλάκες για παιδικά παιχνίδια  
801. Τσιμπέρ' (το): μαύρο μαντήλι κεφαλιού, δεμένο γύρω-γύρω στα μαλλιά

Συνέχεια στο επόμενο

# Η κραυγή της γης. Ας την ακούσουμε.

Διαβάζοντας τελευταία στον Ημερήσιο Τύπο επιστημονική μελέτη για την άγνωστη Γη μας ένας ίλιγγος με αναστάτωση σαν τον στρόβιλο που πριν 4,5 δισεκατομμύρια χρόνια, λόγω της βαρύτητας συμπύκνωσε τα νέφη γύρω από τον ήλιο και από τους κόκκους σκόνης, που κολούσαν σχηματίστηκαν οι πλανήτες. Μεταξύ αυτών και το ΣΠΙΤΙ μας, η Γη μας που έχει όλα τα αγαθά: άνθρακα, υδρογόνο, άζωτο, οξυγόνο, νεράκι, φωσφόρο και θείο. Η Γη μας, λένε, κατά το 65% σχηματίστηκε πριν 4,56 δισ. χρόνια, ενώ ο φλοιός της πριν 3,6 δισ. χρόνια.

Δεν έχω πρόθεση να αναλύσω τον τρόπο που δημιουργήθηκε το Ηλιακό μας σύστημα. Ούτε ασφαλώς διαθέτω τις απαραίτητες προς τούτο γνώσεις. Με ενδιέφερε όμως να μάθω από πού ήρθε η ζωή. Βρέθηκαν, λένε, ιζηματογενή πετρώματα στη Δυτική Γροιλανδία το 1990 που περιείχαν άνθρακα – δείγμα παρουσίας μικροοργανισμών, δηλαδή μικροβίων. Τρομάξατε; Γιατί; Επειδή δεν τα βλέπουμε; Επειδή είναι ορατά μόνο με μικροσκόπιο; Κι όμως είμαστε γεμάτοι μικρόβια, ζούμε με αυτά, διότι χωρίς αυτά δεν θα ζούσαμε. Σε αποστειρωμένο περιβάλλον δεν θα ζούσαμε. Ο Δαρβίνο φαντάστηκε τη ζωή να αναδύεται από μια «θερμή λιμνούλα» που μάλλον επρόκειτο για ένα καυτό αλμυρό καζάνι.

Το πώς ήρθαμε στον κόσμο, το τι υπάρχει στο κέντρο της γης, το αν υπάρχει ζωή σε άλλους πλανήτες, το πότε θα αγαπηθεί η γη, θα μας βαρεθεί, έτσι που την κακοποιούμε εμείς οι πολιτισμένοι και εξελιγμένοι και θα μας πετάξει στο Άπειρο – Πουθενά, σε κανένα καμίνι καυτό ή στο κολασμένο περιβάλλον της εποχής του Άδη, κανείς δεν το ξέρει, και δεν προτίθεται, φύσει αισιόδοξος άνθρωπος, να γίνει καταστροφολόγος.

Υπάρχει και Θεός, που ελπίζω να έχει Πρόνοια για το ευφυέστερο – έτσι τουλάχιστον διατείνεται – και συνάμα πιο ανόητο και αυτοκαταστροφικό ον, τον άνθρωπο. Ως εκ τούτου ας μην θεωρηθούν ασέβεια τα παραπάνω. Μ' όλα αυτά όμως συλλογίστηκε, συγκρίνοντας τα ασύλληπτα μεγέθη του Σύμπαντος Κόσμου με την ασήμαντητά μας. Ας αναλογιστεί κανείς τον μέσο όρο ζωής του ανθρώπου. Πόσο διαρκεί, όσο το πέταγμα μιας πεταλούδας ή το ανοιγοκλείσιμο των βλεφάρων μας.

Γιατί δίνουμε τόση μεγάλη σημασία σε ασήμαντα πράγματα, σε υλικά αγα-



Γράφει η  
**Αειψία  
Ελένη Γ.  
Τσακάλου,**  
φιλόλογος,  
Επίτ. Λυκειαρχής

θά; Όταν, άφρων άνθρωπε, δεν σέβεσαι, δεν φροντίζεις να είναι καθαρό το Μεγάλο μας ΣΠΙΤΙ, η Γη μας, αλλά την κακοποιείς, τη ρυπαίνεις, τι να τα κάνεις τα έξι (6) σπιτία, αφού δεν έχεις την ικανότητα να τα ανοίξεις να αεριστούν, να τα χαρείς; Γιατί έχεις την ψευδαίσθηση ότι θα είσαι αθάνατος για να απολαύσεις, όσα με θεμπά και αθέμιτα μέσα απόκτησες; Τι να το κάνω, αν το μικρό σπιτάκι σου, έστω η βιλίτσα σου, αστράφτει από καθαριότητα, ενώ πετάς απ' το μπαλκόνι τα σκουπίδια ή τα αποθέσεις έξω από τους κάδους διότι σιχαίνεσαι να πιώσεις με τα χεράκια σου το κάλυμμα του κάδου; Πόσο καθαρός και συνειδητοποιημένος πολίτης είσαι, όταν πας στην παραλία, κάνεις το μπάνιο σου και κατόπιν πετάς τα αποφάγια στην αμμουδιά ή μέσα στη θάλασσα, επειδή γνωρίζεις ότι τα ψάρια δεν μιλάνε, όμως πεθαίνουν από τους ρύπους και τα πλαστικά; Όλο το χρόνο συλλέγω κενά πλαστικά από χυμούς και φραπέδες και παντός είδους σκουπίδια. Θυμώνω πολύ, διότι, έζησα μικρή κοντά στη φύση και διδάχτηκα από την ίδια να τη σέβομαι. Έκανα παρατήρηση σε κάποιον που πέταξε το άδειο μπουκάλι σε απάντηση με θράσος: «πλερώνω το Δήμο». Η αλαζονεία, η αμορφωσιά, η έλλειψη στοιχειώδους πολιτισμού κυριαρχούν παντού. Από τους μεγαλοβιομηχανούς που ρυπαίνουν τον Ασωπό, τον Μαλλιακό, τον Αμβρακικό, τον Ευβοϊκό μέχρι τον απλό πολίτη, βασιλεύει η άγνοια και η παντελής έλλειψη οικολογικής συνείδησης.

Ενώ χαράσσω αυτές τις γραμμές ασυναίσθητα, κάνω μια αναγωγή της πραγματικής ηλικίας σε μήνες, ώρες για να προκύψει μεγάλος αριθμός 581.040 οι ώρες μου. Τις συγκρίνω με τα 4,5 δισ. Χρόνια. Πάλι ένα τίποτα βγαίνει. Αυτό είμαστε. Έτσι μόνο μπορούμε να συνειδητοποιήσουμε ότι είμαστε επισκέπτες, προσωρινοί, περαστικοί. Πώς θα συμπεριφερόμαστε, αν μέναμε σ' ένα ξενοδοχείο στη διάρκεια ενός ταξιδιού ή αν μας φιλοξενούσαν σε φιλικό ή συγγενικό σπίτι; Θα γεμίζαμε τον χώρο σκουπίδια, θα αφήναμε ακαταστασία, θα κάναμε φασαρία; Σε κα-

μία περίπτωση. Θα κάναμε το παν για να αφήσουμε τις καλύτερες εντυπώσεις για να μας ξαναδεχτούν εμάς και τα παιδιά μας. Μήπως πρέπει να κάνουμε το ίδιο σ' όλη μας τη ζωή απέναντι στη Γη μας, το δικό μας ΣΠΙ-

ΤΙ; Μήπως πρέπει να σεβόμαστε όλα τα πλάσματα του Θεού, διότι όλα έχουν λόγο ύπαρξης και «πάντα εν σοφία εποίησεν» ο Δημιουργός. Και ασφαλώς το χελιδονάκι που με τόση τέχνη, αγάπη και υπομονή έχτισε τη φωλίτσα του κάτω από τη στέγη ή το υπέρθυρο της Εκκλησίας λιγότερο ή καθόλου δεν ρυπαίνεται. Οι ρύποι, δυστυχώς, είναι εντός του Ιερού Ναού και ας μην φαίνονται...

Εξάλλου τα πουλάκια μια φωλίτσα – σπιτάκι χτίζουν για να στεγάσουν τα παιδιά τους και χωρίς να καταστρέφουν το περιβάλλον με τοιμέντα, αμιάντους και άλλα δηλητηριώδη υλικά. Δεν χτίζουν βίλες και παλάτια όπως οι άνθρωποι. Ακόμη και τα πτερινοτά του ουρανού έχουν συνείδηση ότι είναι διαβατήρια. Ο άνθρωπος, όμως, που συσσωρεύει τόσον πλούτο και δένεται τόσο με άχρηστα πράγματα (χρυσάφια, ασημικά, πολυτίμους λίθους, πανάκριβες τσάντες, ρούχα σινιέ) όλα για επίδειξη – στερεί το ψωμί των φτωχών του κόσμου από τους οποίους αποστρέφει το βλέμμα για να μην στενοχωρηθεί και περιόχεται τυρβάζει.

Αγαπητοί μου, και σε δευτερόλεπτα να μετατρέψουμε τα χρόνια της ζωής μας για να δείχνει μεγάλη διάρκεια, πάλι μικροί και ασήμαντοι είμαστε. Υπάρχουν όμως, τρόποι να αυξήσουμε την αξία και τα μεγέθη μας. Να μείνει κάτι από το πέρασμά μας σε τούτο το μάτιο κόσμο. Με την ανιδιοτελή προσφορά στο κοινωνικό σύνολο, με έργα που θα είναι χρήσιμα και ωφέλιμα στις επόμενες γενεές. Τα παραδείγματα όχι λίγα (Ζάπτας, Σκουφάς, Σίνας, Βαρθάκης, Τσιτίτσας, Συγγρός). Με έναν λόγο παρηγορητικό στον πάσχοντα άνθρωπο, με ένα χαμόγελο που δεν κοστίζει τίποτα σ' αυτόν που το προσφέρει το έχει τόση ανάγκη, όμως, εκείνος που δεν μπορεί να το δώσει.

Και το πιο σημαντικό: Η οικολογική συνείδηση δεν αποκτάται μέσα σε εργαστήρια ή με τις άχαρες απρόσωπες συστάσεις, αλλά κοντά στη Μητέρα Φύση.

Να γνωρίσουν τα παιδιά από μικρή ηλικία τα πλάσματα της φύσης, ζωντανά και όχι μέσω μιας εικονικής πραγματικότητας.

Η ομιλία της Αειψίας, Ελένη Γ. Τσακάλου, φιλόλογου,  
Επίτ. Λυκειαρχή στην παρουσίαση του βιβλίου  
του Σπύρου Νεραϊδιώτη «ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ»

## «Η αύρα του με μέθυσε...»

**Συνέχεια από το προηγούμενο φύλλο  
(τελευταίο)**

Έντονη η κοινωνική συνείδηση σ' αυτά τα άγια μέρη. Ο Βαγγέλης Νίκος/Ντίνου θυσιάζει το προσωπικό του πένθος και σέρνει το χορό να μη χαλάσει το πανηγύρι. Υποτάσσεται το άτομο στην ομάδα.

Ακόμη και η ρουτίνα του γάμου σχολιάζεται: «Κι αν θα παντρευτείς, τι καλό θα δεις; Θα φιλήσεις, θ' αγκαλιάσεις και θα βαρεθείς».

Στο: «Ποιος χτυπάει το μανταλό» κάνει πως να νουριζει το μωρό της. Σατριζείται η απιστία, η υποκρισία, η ασέβεια, χωρίς να θίγει και να προσβάλλει. Χιλιστραγουδισμένη η Βρύση και ο Μύλος, τόποι συνάντησης, απ' όπου τα κορίτσια γυρίζουν φιλμμένα. Καθμένη Μπρούτσου, πόσα δεν θα 'χες να πεις, αν είχες μιλάει; Αλλά ήσουν τόσο φιλική και διακριτική!!!

Και όταν κανείς πάει κόντρα στη φύση, τιμωρείται «Τι να σου κάνω, Χαϊδώ μου».

Εξαιρετικά επιτυχημένο και συγκινητικό βρισκό το σχόλιο του Σπύρου για την ξενιτιά.

Κάθε σπίτι είχε τον ξενιτεμένο του, κοινή η μοίρα. Όταν επέστρεφε κάποιος, έκανε τραπέζι και καλούσε όλο το χωριό. Όλοι χαιρόνταν. Συμπαντική η συμμετοχή στη χαρά και στη λύπη. Ευτυχώς κι εδώ στις απρόσωπες πόλεις, που ζούμε, διατηρούμε κάποια ψήγματα απ' αυτές τις ευαισθησίες και μέχρι σήμερα, παρήγορο σημάδι. Ποιος δεν γνωρίζει την πασίγνωστη παραλογή «Μάνα με τους ενιά σου γιους»; Ύμνος που καλύπτει όλες τις οδυνηρές συνέπειες του αναγκαστικού ξενιτεμού. Πόνος, θλίψη, απόγνωση, θρήνος, ερήμωση.

Ενδιαφέρουσα η πληροφορία για το παραγκώμι Καταντώνης, από τη φράση της μάνας του: «Κάτσε Αντώνη μ', κάτσε Αντώνη μ'». Επειδή από μικρός φοβέριζε να βγει στα βουνά, να γίνει κλέφτης κι έγινε ο Σταυραετός των Αγραφών».

«Εκεί γλεντούν απ' το γλυκό νέκταρ της λεβεντιάς τραγουδώντας, όχι από το ποτό». Το «Γλυκοχάραμα» είναι συνυφασμένο με τη νιότη και την πρώτη μέρα της Άνοιξης. Φρεσκάδα, δύναμη, σφρίγος, σωματική και πνευματική αγρύπνια».

Στο: «Εμένα το 'χει η μοίρα μου» προσεγγίζει το μήνυμά του τραγουδιού με ευστοχία διότι είναι βίωμά του και λέει ο Σπύρος: «Παλικάρι στη ζωή είναι αυτός που δεν λιποτακτεί από τα όποια προβλήματα. Είναι αυτός που αγωνίζεται και στέκεται όρθιος στα πόδια του. Και ο άνθρωπος που αγωνίζεται, δικαιώνεται και στο τέλος βγαίνει νικητής. Γιατί κανένας αγώνας δεν πάει χαμένος». Ένας απ' αυτούς είναι ο Σπύρος Νεραϊδιώτης.

Στο τραγούδι: «Κότα μου, κοτούλα μου» χωρίς μειωτική σημασία το ουσιαστικό. Πώς έχουν φθαρεί οι λέξεις στην εποχή μας!!! Τολμάς σήμερα να πεις: «Θα σε κάνω κουμπάρο», χάρηκες. Το λιγότερο να σε χαρακτηρίσουν διαπλεκόμενο. Κι όμως στους γάμους ο νονός και η νονά, οι κουμπάροι ήταν σημαντικά πρόσωπα στη ζωή των νεοσύμφων. Η πατρίδα μας έζησε αμέτρητες περιπέτειες. Ο λαός της ταλαιπωρήθηκε από βαρβαρικές επιδρομές, ξεριζωμούς, πολέμους. Ιδιαίτερα στην περιοχή των Τζουμέρκων, η μάστιγα της ξενιτιάς στυγμάτισε σχεδόν όλες τις οικογένειες. Κάποιοι πέτυχαν να αποκτήσουν περιουσία, χωρίς να λησμονήσουν την πατρίδα, άλλοι δεν μπόρεσαν να πραγματοποιήσουν το όνειρο του νόστου.

Στο: «Γιάννη μου το μαντήλι σου» με την υπερβολή δείχνει το μέγεθος του ψυχικού πόνου σε σημείο που έβαψαν τα ποτάμια από το αίμα της μαύρης καρδιάς και βασανισμένης ψυχής. Η προσμονή ατελείωτος χειμώνα που συμβολίζει και την παγερή καρδιά από το μαράζι.

Στο «Ο Μενούσης» βλέπουμε τις μεταπτώσεις της ψυχικής έντασης, την εναλλαγή των συναισθημάτων – ανησυχία, ζήλεια, φθόνος, εκδίκηση, μεταμέλεια, θλίψη, στεναχώρια, πόνος, αγάπη αλλά και ρεαλισμός στο «Τούτη η γης που την πατούμε». Πώς θα παρουσίαζε πιο επιτυχημένα την κορμιοστασιά της κοπέλας; Με το τελειότερο αρχιτεκτονικό δημιουργήματα όλων των εποχών, με τις μαρμαροκόλונες της Αγίας Σοφίας.

Κάποιοι στις μέρες μας σνομπάρουν τα πανηγύρια. Τα θεωρούν οπισθοδρόμηση, μουσειακό

είδος και δεν έχουν καθόλου δικιο. Εξ ορισμού πανηγύρι [παν+άγυρας – αγείρω = συγκεντρώνω] σημαίνει ένωση, πλησίασμα των ανθρώπων. Η επίδρασή τους είναι τόσο ισχυρή, ώστε οι άνθρωποι ξεχνούν διαφορές και μίσση. Τα κοινά συναισθήματα και βιώματα, η ανάγκη για ανθρώπινες σχέσεις και πραγματική φιλία κυριαρχούν και επιδρούν λυτρωτικά. Επέρχεται κάθαρση όλων των παθημάτων. Σ' αυτά επιβιώνει η συλλογική μνήμη.

Πώς αλλιώς θα μπορούσε να χορεύει κανείς την «Παπαδιά» πάνω σε τέσσερα μικρά αναποδογυρισμένα κρασοπότρη; Το είδα με τα μάτια μου κι έμεινα εκστατική. Πόσο εκπληκτικές ικανότητες και δυνατότητες έχει το ανθρώπινο σώμα, όταν το καθοδηγεί ισορροπημένος νους και ψυχή!!! Πόσο ασυλλόγιστα σπαταλάμε το μυστικό μας και καταστρέφουμε αυτό το τέλειο δημιουργήμα του Πλάστη μας, το σώμα μας.

Ο Σπύρος όμως είναι ένα ζωντανό παράδειγμα που σέβεται και αξιοποιεί με τον πιο εντυπωσιακό, θεϊκό τρόπο αυτά τα δώρα του Θεού και τα έθεσε στην υπηρεσία και την ωφέλεια του κοινωνικού συνόλου. Αυτή ήταν η περιουσία του, όπως ομολογεί, και με αρχοντιά και απλοχερία μας την χαρίζει.

«Τότε διαπίστωση πως ο άνθρωπος δεν χορεύει μόνο από χαρά. Χορεύει για να εκφράσει το παράπονο, την πίκρα, τον πόνο κι ένα σωρό άλλα συναισθήματα. Τότε κατάλαβα πως ο χορός, εκτός από έκφραση και τρόπο ζωής, είναι και άγγιγμα ψυχής. Τότε ένοιωσα θεόρατος, πελώριος, κυριευμένος από άκείνη τη βραδιά ένωση την ανάγκη να ανοίξω τα χέρια μου και να σφιξω στην αγκαλιά μου τον κόσμο όλο. Εκείνη τη βραδιά κατάλαβα και κάθε βραδιά αισθάνομαι πως αγαπάω τον κόσμο όλο. Εκείνη τη βραδιά σκέφτηκα πως τόσα χρόνια που χορεύω κέρδισα την αγάπη του κόσμου. Εκείνη τη βραδιά ανακάλυψα πως είμαι πλούσιος, γιατί έχω όλα αυτά και άλλα τόσα, που δεν έχω οι πλούσιοι». Μεγάλη αλήθεια, Σπύρο. Και βέβαια αυτό συμβαίνει, διότι ο χορευτής έχει πετάξει από πάνω του όλα τα βαρίδια, όλες τις κακίες, ό,τι σκάρτο το πετάει, τίποτε δεν τον βαρύνει, απελευθερώνεται, λυτρώνεται. Αυτή την αίσθηση είχα κι εγώ και όποιος διαβάσει το βιβλίο σου. Ενίωσα ανάλαφρη, γαλήνια, ήρεμη, χαρούμενη.

Μπορεί να ησούν παράξενα τα λόγια του Σπύρου ιδίως της μέρας μας που όλοι έχουμε προσβληθεί από Βατοπεδιτίδα. Μαράθηκε κι ο γέρο-Πλάτανος – υπεραιώνιο σύμβολο δύναμης και αντοχής. Δεν άντεξε τόσα που είδε να δραματίζονται στις ρίζες του.

Αγαπητέ μας Σπύρο, μ' έκανε υπερήφανη για την ορεινή, λησμονημένη από τους κρατούντες πατρίδα μας με τις απaráμυλλες ομορφιές της, την αργιάδα του τοπίου και τη ζεστασιά των κατοίκων της, που κρατούν αναμμένη ακόμα τη φλόγα της εθνικής μας κληρονομιάς και αντιστέκονται στα σημεία των καιρών. Εκείνες οι πέτρες που πατούσαμε και ακουμπούσαμε να ξεποστάσουμε, ασόλωσαν το χαρακτήρα μας και μας δίδαξαν να μη λυγίζουμε και να μετατρέπουμε τις κακοτυχίες σε δημιουργικότητα.

Ο Σπύρος Νεραϊδιώτης αποτελεί λαμπρό πρότυπο θάρρους, αγωνιστικότητας, μαχητικότητας, αξιοπρέπειας, εργατικότητας, ευφύιας, αλλά και μετριοφροσύνης, ταπεινότητας και σεμνότητας. Η παρουσία του εμπνέει χαρά και αισιοδοξία για τη ζωή και το αποδεικνύει έμπρακτα. Κατάφερε να μετουσιώσει τα απρόοπτα χτυπήματα της αδυσώπητης μοίρας, τη φτώχεια και την ορφάνια, σε δημιουργία και προσφορά στην εθνική μας παράδοση και τον πολιτισμό. Αναφέρεται, όπου απαιτείται, για το άτομο του συνήθως σε τρίτο πρόσωπο, με διακριτικότητα, χωρίς πρόθεση αυτοπροβολής και κυρίως χωρίς ίχνος παράπονο και μεμψιμοιρίας.

Τέτοια παραδείγματα θέλουμε για τη νεολαία μας σ' αυτή τη ζοφερή εποχή που πολλά διακυβεύονται! Ό,τι προτείνει ο Σπύρος αποτελεί σοβαρή μορφή αντίστασης.

Τώρα, Σπύρο, αισθάνομαι σαν να σε γνωρίζω χρόνια και σ' ευχαριστούμε για όσα προσφέρει και εύχομαι ο Θεός να σου δίνει δύναμη να συνεχίσεις να προσφέρει με τον τρόπο που μόνο εσύ ξέρεις.

## Ποιητική συλλογή ενός δολοφονημένου αγωνιστή

Διαβάζοντας τη συλλογή ποιημάτων του Νίκου Παπακόγκου, που τώρα εκδόθηκε και κυκλοφορεί στην κολεχτίβα μας, θεώρησα καθήκον μου να γράψω τούτα τα λόγια όχι σαν κριτικό σημείωμα, αλλά σαν ελάχιστο φόρο τιμής στο σεμνό παλικάρι, στον αγνό ποιητή, στο δολοφονημένο λαϊκό αγωνιστή.

Γεννημένος και μεγαλωμένος σε ορεινό χωριό της κεντρικής Πίνδου ο Ν. Παπακόγκος άρχισε να γράφει στίχους από πολύ μικρός. Τα πρώτα του ποιήματα με τον τίτλο «Τραγούδια» είναι εμπνευσμένα από τις φυσικές καλλονές του χωριού του. Κι απ' αυτά τα τραγούδια, που είναι λυρικά, γεμάτα πόνο, νοσταλγία και απέραντη αγάπη για το χωριό του και την ορεινή περιοχή της Πίνδου, φανερώνεται το ποιητικό του ταλέντο, εφάμιλλο του Κρυστάλλη, που η επίδρασή του σ' αυτόν είναι ολοφάνερη, όπως δείχνουν οι παρακάτω στίχοι:



**Χωριό μου ποθητό και πάντ' αξέχαστο  
είσαι μέσ' στην καρδιά μου χαραγμένο.  
Μ' αρέσεις όταν είσαι μεσ' στα πράσινα  
μ' αρέσεις κι όταν είσαι χιονισμένο.  
Μα πιο πολύ μ' αρέσεις χωριουδάκι μου,  
όντας ανοίγει ο γαύρος κι η οξιά σου  
κι η φύση δροσερή κι αγουροξύπνητη  
απλώνει όλα τα κάλλη της μπροστά σου.**

Το δεύτερο μέρος των ποιημάτων του «Απλά της Πίνδου λόγια» είναι γραμμένα στην περίοδο της Αντίστασης στην οποία ο ίδιος πήρε ενεργό και δραστήριο μέρος, παλεύοντας τον κατακτητή όχι μονάχα με την πένα, αλλά και με το όπλο, σαν ελασίτης και καθοδηγητής.

Στα ποιήματά του αυτά, μαζί με το λυρικό στοιχείο του πόνου και της αγάπης στον τόπο και στο λαό της ορεινής περιοχής του, σμίγει και το στοιχείο της επαναστατικής έξαρσης προς το ιδανικό της λευτεριάς. Τα ποιήματά του «Καπετάν Κατάδικος», «Βουνίσσιος», «Γκρόπα», «Κατάλυμα», «Καμπάνα» κ.α. δεν αντανακλούν μονάχα την ιδιομορφία του αγώνα στη Δυτική Θεσσαλία, μα και αντικαθρεφτίζουν σε μικρογραφία τον αγώνα της Εθνικής Αντίστασης των ορεινών περιοχών. Κι αυτό είναι που δίνει τη μεγαλύτερη αξία στα ποιήματα του Ν. Παπακόγκου. Γιατί ο ποιητής πετυχαίνει και δίνει καθαρή και απόφια την πραγματικότητα μιας ένδοξης εποχής χωρίς φανταστικές επινοήσεις.

Η φωνή του ποιητή όμως δεν τραγουδάει μονάχα τους πόθους και τις λαχτάρες των ανθρώπων της ορεινής περιοχής της Δυτικής Θεσσαλίας. Στο τρίτο μέρος της συλλογής του «Διάφορα Τραγούδια» τα ποιήματά του έχουν γενικότερο περιεχόμενο. Και στο ποίημά του «Πόθος» οραματίζεται όλη τη γη μια χώρα:

**Όλη τη γη να ιδώ μια χώρα  
πλατιά, τρανή κι ευτυχισμένη.  
Λαοί καινούργιοι, αδελφωμένοι  
να την κρατάν ειρηνοφόρα.**

Στα τελευταία ποιήματα «Συμφιλίωση», «Πώς;» και ιδιαίτερα στο ποίημά του «Κατάλυμα» οι στίχοι του είναι πιο δυνατοί, πιο ώριμοι και δείχνουν στον αναγνώστη ότι στο πρόσωπο του Ν. Παπακόγκου ο λαός μας δεν έχασε μονάχα ένα λαμπρό αγωνιστή, αλλά και ένα προικισμένο ποιητικό ταλέντο.

Η έκδοση των ποιημάτων του Ν. Παπακόγκου δεν αποτελεί μονάχα τιμητικό καθήκον προς το δολοφονημένο νεκρό του αγώνα μας, αλλά και μια συμβολή στην επαναστατική λογοτεχνία.

Όποιος έζησε την ένδοξη εποχή της Εθνικής Αντίστασης, την ξαναζει ολοζώντανη διαβάζοντας τα ποιήματα του Ν. Παπακόγκου. Μα και για κείνους που δεν την έζησαν (κι αυτό αφορά τα παιδιά μας) τα ποιήματα αυτά αποτελούν μια φωτεινή και γνήσια πηγή, να τη γνωρίσουν. Βρίσκω απαραίτητο να γράψω εδώ τα λόγια που αναφέρονται στον πρόλογο του βιβλίου: «Ο αναγνώστης που θα πάρει στα χέρια του αυτό το βιβλίο, ας το κάνει με αγάπη, κατανόηση και σεβασμό».

**Κ.Κ. (Κώστας Κόλλιας)**

«Νέος Δρόμος»,  
Αριθμ. φύλλου 122 (1444)  
(Όργανο του Συλλόγου των Πολιτικών Προσφύγων στη  
Σοβιετική Ένωση – Τασκέντη)  
Τρίτη, 11 του Οκτώβρη 1960

## Νίκος Παπακόγκος:

# ο ματωμένος πηλιός

Θα ξεκινήσουμε δειλά - δειλά μέσα από τις σελίδες της «Φωνής» να παρουσιάζουμε το έργο του μεγάλου Παχτουριώτη ποιητή, αγωνιστή και ήρωα της Εθνικής Αντίστασης Νίκου Παπακόγκου.

Από την ποιητική συλλογή «ματωμένος ήλιος» (εκδόσεις «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ») αναδημοσιεύουμε τα εισαγωγικά κείμενα με τίτλο «ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΝΟΣ ΔΟΛΟΦΟΝΗΜΕΝΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΗ του Κ.Κ. (Κώστας Κόλλιας) «Νέος Δρόμος», Αριθμ. φύλλου 122 (1444) (Όργανο του Συλλόγου των Πολιτικών Προσφύγων στη Σοβιετική Ένωση – Τασκέντη) Τρίτη, 11 του Οκτώβρη 1960, «ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΚΟΓΚΟΣ ΦΛΟΓΕΡΟΣ ΟΚΝΙΤΗΣ, ΠΟΙΗΤΗΣ» («Πόθος») Από τη «Νέα Ζωή» (εφημερίδα του Συλλόγου των Πολιτικών προσφύγων Ρουμανίας) που αναδημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Νέος Δρόμος» του Συλλόγου των Πολιτικών προσφύγων της Σοβιετικής Ένωσης (Τασκένδη) στις 26/8/72 και «Η ΔΙΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ» Νίκου Παπανδρέου, «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ»

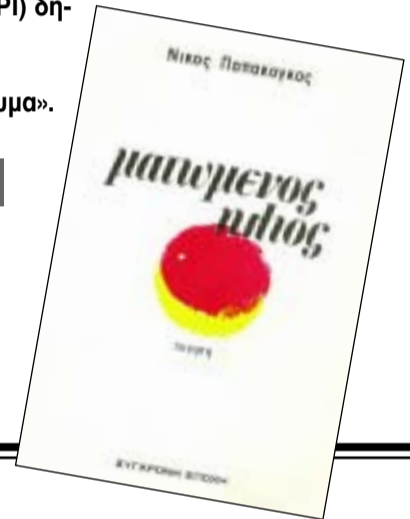
Δεκέμβριος 1976, (Φύλλο 12 – σελίδα 25)

Από την ενότητα «ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ» (γράφτηκαν σε ηλικία 16-18 χρονών, όταν ήταν μαθητής στο Δ' Γυμνάσιο του Πειραιά, τα δε καλοκαίρια παραθερίζε στο χωριό του ΠΑΧΤΟΥΡΙ) δημοσιεύουμε το «Μήτρος και τσιούπρα».

Από την ενότητα «ΑΠΛΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ ΛΟΓΙΑ» δημοσιεύουμε το «Κατάλυμα».

Έργα του Νίκου Παπακόγκου

«Ποιήματα», πρώτη έκδοση «Πολιτικές και Λογοτεχνικές εκδόσεις», 1960  
«Το Παχτούρι», Ιστορική, λαογραφική μελέτη.  
«Έργα και ημέρες των Εγγλέζων στην Ελλάδα», μελέτη  
«Εκδίκηση», θεατρικό έργο  
«Η γυναίκα», μελέτη



Νίκος Παπακόγκος

## Φλογερός οκνιτής,

**«Μάθαμε το χάρο να τον ρίχνουμε  
κι από το Διγενή παλεύοντας  
πιο ανδρεία».**

Οι παραπάνω στίχοι είναι του Νίκου Παπακόγκου. Γεννήθηκε στις 12 του Φλεβάρη 1918 και εκτελέστηκε στις 27 του Απριλίου 1947. Ένα χρόνο, δηλαδή, πριν απ' το μάρτυρα-αδελφό του Κώστα Γιαννόπουλο. Για το Νίκο Παπακόγκο, όπως για τον αγωνιστή και για τον κάθε άνθρωπο που 'χει κοινωνική συνείδηση, το πρωτεύον ήταν η δράση. Και αυτό γιατί ήξεραν, πως όποιος δεν ξέρει να παλεύει για την ευτυχία μένει πάντα σκλάβος. Ο Νίκος Παπακόγκος ήξερε να πονά για τους ανθρώπους και να δίνει το παν για την Πατρίδα. Δάσκαλός του η ΟΚΝΕ. Στις γραμμές της Κομμουνιστικής Νεολαίας μπήκε όταν ήταν ακόμα μαθητής του γυμνασίου στον Πειραιά. Από τότε έμεινε πιστός στρατιώτης της λευτεριάς, ραψωδός του αγώνα.

**«Στο φασισμό θα γίνουμε  
φυτίλια, δυναμίτες,  
αλλιώς δε βλέπουμε  
της λευτεριάς τον ήλιο»**

γράφει στο ποίημά του «Κατάλυμα». Και ακριβώς γιατί γνώρισε την αλήθεια της ζωής μπορεί με το στόμα του καπετάν κατάδικου να ορκιστεί:

**Όρκον αδέρφια κάνω:  
Πάντα να ορμώ μες στη φωτιά,  
στο χαλασμό, στη μάχη,  
ν' αντιβουίζουν ρεματιές,  
ν' αντιλαλούν οι βράχοι  
κι αν πέσω,  
ο θάνατος γλυκός,  
λεύτερος θα πεθάνω!**

Όταν φουσκώνουν οι χείμαρροι και ξεχειλίζουν παντού, όταν οι μπόρες είναι δυνατές κι όταν παλεύει η ζωή με το θάνατο, δεν μπορεί να μιλάς ψιθυριστά. Κάθε φωνή που βγαίνει απ' τα βάθη της ψυχής, σε ώρες γιγαντομαχίας, είναι κραυγή. Κι η κραυγή του Παπακόγκου ήταν:

**«Σπάστε μες  
στ' αργαστήρι σας  
τα σίδερα του πόνου,  
σύντροφοι,  
γίνετε γκρεμιστές  
κι ακάματοι μαστόροι,  
ώσπου ν' ανθίσει η Άνοιξη  
μες στην πορεία του χρόνου  
και ρθούν οι αιώνες λύτεροι  
κι αγνοί ευτυχισμένοι».**  
(«Σύντροφοι»)

Τίποτα περισσότερο απ' τον κοινό πόθο, απ' τα κοινά ιδανικά, απ' τον αγώνα, δεν ενώνει περισσότερο τους ανθρώπους. Ο Νίκος Παπακόγκος μπορεί να μην είχε γνωρίσει καθόλου τον Κώστα Γιαννόπουλο, αλλά και να τον είχε γνωρίσει, ο Γιαννόπουλος έγραψε «Το τελευταίο τραγούδι» ένα χρόνο μετά την εκτέλεση του Παπακόγκου χωρίς να 'χει διαβάσει την ποίησή του. Και παρ' όλα αυτά, στο «Τελευταίο τραγούδι», θα βρούμε την ίδια κραυγή, την ίδια πίστη. «Το θάνατο με το θάνατο πατούμε», γράφει ο Παπακόγκος. «Με τον ίδιο το θάνατο, το θάνατο πατούμε», γράφει ο Κώστας Γιαννόπουλος. Και οι δύο υπογράψανε τους στίχους αυτούς με το ίδιο τους το αίμα. Νίκησαν το θάνατο με τον ίδιο θάνατο, όπως και χιλιάδες άλλοι

κουκουέδες. Δεν μπορεί να 'σαι μπροστάρης όταν δεν έχεις θάρρος ν' αντικρίζεις το θάνατο. Δεν μπορεί να νικάς, αν δεν είσαι έτοιμος να τα δώσεις όλα για τη νίκη. Ακόμα και τη ζωή. Οι μικρόψυχοι δε θα νιώσουν ποτέ αυτό το μεγαλείο. Κι ακριβώς γι' αυτό μένουν πάντα σκλάβοι. Λύτεροι είναι μόνον όσοι μπορούν να 'ναι δυνατοί κι ανυπόταχτοι, συνεπείς και δημιουργικοί. Τα ιδανικά του Νίκου Παπακόγκου είναι τα ιδανικά τα οποία ενέπνευσε στις ψυχές της ελληνικής Νέας Γενιάς η ηρωική ΟΚΝΕ. Τα μαρτυρεί άλλωστε κι ο ίδιος στο ποίημά του «Πόθος».

**«Όλη τη γη να ιδώ μια χώρα  
πλατιά, τρανή κι ευτυχισμένη,  
λαοί καινούργιοι αδελφωμένοι  
να την κρατάν ειρηνοφόρα.  
Να τη φωτίζει σαν τον ήλιο  
της λευτεριάς η χρυσαχτίδα  
και της χαράς να 'ναι πατρίδα  
και να 'ναι της δουλειάς  
βασίλειο».**

Ο Παπακόγκος δεν έγραψε ούτε για τις κυρίες των σαλονιών ούτε για τους κριτικούς, που κρίνουν την ποίηση με τους φακούς της δικής τους υποκειμενικότητας. Ο Παπακόγκος εμπνέονταν απ' τους απλούς ανθρώπους. Ήταν ο «χωριάτης», που ξύπνησε, που μίσησε την αδικία και το φασισμό και που πήρε το όπλο για να υπερασπίσει την τιμή και την Πατρίδα. Είναι ο Βουνίσσιος και το «εγώ του» είναι το «εγώ» του φτωχού. Δε μας αφήνει να αμφιβάλλουμε γι' αυτό. Στο ποίημά του ο «Βουνίσσιος», το γράφει ξεκάθαρα:



## ποιητής

«Εγώ ο φτωχός χωριάτης  
και με δίδαξαν  
ο αγώνας κι ως φοράω  
την τρύπα κάπα,  
να το ΕΑΜ που χάραξε  
τη στράτα μας  
και να που μας καλεί  
το Κάπα-Κάπα»

Όταν εκτελέστηκε ήταν 29 χρονών. Με την εκτέλεσή του, όπως και στην περίπτωση του Κώστα Γιαννόπουλου, έχασε η Ελλάδα έναν ποιητή μαχητή. Έχασαν οι άνθρωποι του μόχθου έναν απ' τους δικούς τους ραψωδούς κι υπερασπιστές. Έχα σε το Κόμμα μας έναν πιστό του σύτροφο.

«Λυπάμαι που θα λείψουν δυο χέρια απ' τον αγώνα αλλά θα τα αναπληρώσουν άλλοι». Αυτά ήταν τα τελευταία του λόγια που τα 'πε μπροστά στο εκτελεστικό απόσπασμα. Κι είχε απόλυτο δίκιο. Έλειψαν δυο χέρια απ' τον αγώνα. Χιλιάδες τ' αναπλήρωσαν και συνεχίζουν το έργο, για το οποίο πάλεψε κι έδωσε τη ζωή του ο Νίκος Παπακόγκος και αμέτρητοι άλλοι, γνωστοί κι άγνωστοι ήρωές μας. Κι είναι όλοι τους «Πυρσοί που φωτίζουν τα μονοπάτια της νύχτας». Τα μονοπάτια που οδηγούν σε

«Μια κοινωνία που τα νιάτα  
την πλημμυρούνε  
δίχως γέρα,  
λιοφώτιστην, ανοιχτοχέρα  
μες στην πλατιά καινούργια στράτα...»

(«Πόθος»)

Από τη «Νέα Ζωή»

(εφημερίδα του Συλλόγου των Πολιτικών προσφύγων Ρουμανίας, που αναδημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Νέος Δρόμος» του Συλλόγου των Πολιτικών προσφύγων της Σοβιετικής Ένωσης (Τασκένδη) στις 26/8/72

## Η διανοήση του καιρού μας

Νίκου Παπανδρέου

«... Ένας από τους κεντρικούς στόχους των επιδιώξεων της αστικής τάξης ήταν πάντοτε οι άνθρωποι των γραμμάτων και της τέχνης. Στα χρόνια των άγριων διωγμών χιλιάδες λογοτέχνες, ζωγράφοι, μουσικοί, ηθοποιοί, σύρθηκαν στις φυλακές και τα νησιά της εξορίας, άλλοι βρέθηκαν στην αναγκαστική υπερορία. Κι είναι πολλοί εκείνοι που χρειάστηκε να δώσουν και τη ζωή τους θυσία στο Μολώχ της αστικής βίας. Αρκεί να θυμίσουμε τους νέους ποιητές Κώστα Γιαννόπουλο και Νίκο Παπακόγκο, τον αξέχαστο Γιώργη Λαμπρινό, που εκτελέστηκαν στην περίοδο του εμφυλίου πολέμου. Το Φώτη Αγγουλέ, που πέθανε λίγο μετά την αποφυλάκισή του εξαντλημένος από τα βάσανα της φυλακής. Τον ηθοποιό Αντώνη Γιαννίδη, τον ποιητή Κώστα Γκολφίνο και τον πεζογράφο Γιώργη Γρίβο, που πέθαναν στην αναγκαστική προσφυγιά τους...»

«ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ  
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ»

Δεκέμβριος 1976 (Φύλλο  
12 - σελίδα 25)

## Μήτρος και Τσιούπρα

Σ'μα στα Νιχάλια στο Μ'σονήσ'  
πού 'ναι η κρουσταλλένια βρύσ'  
τά πράτα ο Μήτρος σαλαγάει  
τα σιουράει κι τα μαυλάει.  
Με τ' φλοέρα τ' περασμέν'  
στο ζουνάρ' απ' τ' τσιακταιράτ'  
με τ'ν καπούλα τ' κρεμασμέν'  
γιέ μ' στον έλατο απ' κάτ'.  
Του 'ρθε και γλυκοτραγ'δάει,  
να κι η τσιούπρα π' αγαπάει!  
Κάνα ξύλο πάει να μασ'  
και ζαλίκ' τρανό να φκιάσ'.  
Απ' αλάργα ο Μήτρος τς κρέν':  
- Κάν' σιά 'δω ούρ' παινεμέν'!

Πάει η Τσιούπρα σ'μά, κοντά τ'  
και τ' βαλάντωσε τ'ν καρδιά τ':  
- Τι με θελ'ς ούρ' λιαροκάπ';  
- Αχ, παλάβωσ' απ' ν' αγάπ'!  
Φόντας λείπ'ς ισύ μαργώνω...  
Σα σε γλέπω μαραζώνω!  
Ένα φχιό με τρουίρίζ'  
και μια ζέστα με φλοιίζ'!  
- Τι 'ναι αυτά ούρ' μπιζιβέν'  
π' λες σ' εμένα εδώ τ'ν καημέν';

- Αντραλίζουμαι, μπαϊλντιζω  
και τα νιάτα μ' χαραμιζω...  
Πες το «αχά» να με γιατρέψεις!..  
- Με το «άκα» θα πορέψεις!

- Ακ'σε 'δω μπιρμπιλομάτα:  
Έχω μύρμιλο τα πράτα.  
Εμ ασί'ς, εμ γκαχημέν'ς,  
αν με πάρ'ς, καλό θα κάν'ς!..

- Ούρ' μ'σοτσάρχ' και τ' φικαλεύρ'  
απ' δεν έχ'ς στο κ'νάκ' σ' αλεύρ',  
κοντοσβόιρα, τράβα: Ούστ!  
πού 'σαι να γελάν στο μ'χούστ'!  
Πώς κοιτάς και μ' λες γι' αγάπ';  
Λάκ' απ' έφτ' ούρ' λιαροκάπ'!..

Χύθ'κε άχ 'πάν' τς για να τ'ζιακτίσ'  
με τα μπστ'άκια τ' για να τ' φ'λήσ'.  
Τον αμπώχν' εκείν', τον σ'μπάει  
μα η καρδούλα τς, χόι! φλιτ'ράει!  
Τ' φεύγ' σα γίδα κουτσουκέρα,  
με τα στούμπια τον αρχ'νάει:  
- Κερατά! Κακή σου ημέρα!..  
Έτσ' για να τον τυραγνάει!..

- Έλα ασί'σα μ' για να σ' πω  
τώρα πόσο σ' αγαπάω...  
Έλα κούτσ'κη μ' τσιουπλιτάρα  
μπέλλα, κάλεσια μανάρα!

- Σκάσε Μήτρο, βγάλ' τον τέλο:  
Δε σε θέλω, δε σε θέλω!  
Απ' φλισούριασαν τα σκ'τιγιά σ'  
κ' είσαι αφύσ'κος και ξ'πουλιάς!

- Έλα 'δω και δε σι π'ράζω...  
Μοναχά θα σε θαυμάζω!  
- Με τα λόια μπάρα - μπάρα  
με τα χέργια ξηραμάρα!

- Είμαι από σόι τρανό  
κι έχω σεία ένα σωρό.  
Θα περάσεις μ' εμένα ζέφκ'  
που η καρδιά σ' δεν το 'νειρεύκ'!

Τι 'ναι αυτά τ' απεικαστά;  
Ούι κι αν έβγουνε στα φόρα...  
Κουρκουσούρια μαζωχτά  
θα μας φκιάσει όλ' η χώρα.  
Θα πιαστεί και χασμελίκ'  
με το μπάρμπα μ' τον Ασίκ'!..

- Έχω χούια εγώ καλά.  
- Μωρές άντρας... Μασιαλά!  
- Έχω σπίτ' απ' λάμπει απ' τ'ν πάστρα.  
- Μια καλ'βούλα και μια ξ'λάστρα!  
- Μπόλ'κο σπάπ' θα βρεις· χουζούρ'.  
- Είσαι καταντίπ' γαιδούρ'!..

- Αχ, πώς τ'ράς να με πλαντάξεις...  
Πες το «αχά» να μ' απαλλάξεις,  
τον καημό μ' δεν αγρικάς;  
- Τι να σ' πω που 'σαι ξ'στριγιάς!

- Τι μ' τα λες τσιούπρα μ' αυτήνα;  
Πώς κι ακόμα με παιδεύ'ς;  
Πες το «αχά» μουρ' πάπια-χίνα!

- Μωρέ Μήτρο, μη χαζεύ'ς!..  
Τόσο εγώ η καημέν' σ' αρέθω  
και δεν ξεκολλάς απ'έθω;

- Ροίδ' η αμπούκα σ' κι έχ'ς αμπάλα  
που 'ναι φλώρα σαν το γάλα!  
Κι έχ'ς πελεκημέν' την άτζα...!

- Άστ' αυτά κακή σου σφάτζα!  
Λε στ' μανούλα μ' κι εξηγήσ'  
για να μπ'τήσουν κ' οι καημοί σ'!

- στ. 3 πράτα: πρόβατα  
στ. 6 τσιακταιρά: φαρδύ υφαντό  
παντελόνι των ορεινών  
στ. 10 τσιούπρα: κοπέλα, νέα  
στ. 17 λιαροκάπης: όποιος έχει ακάθαρτη  
κάπα  
στ. 21 φχιό: κρυερή ανατριχίλα  
στ. 23 μπεζεβένης: κατεργάρης  
στ. 28 άκα:όχι  
στ. 36 μ' χούστ: τόπος συγκέντρωσης  
των χωρικών  
στ. 39 ζιακτίζω: ζουλάω  
στ. 44 στούμπια: πέτρες  
στ. 49 κούτσ'κη: μικρή  
στ. 50 μπέλλα: όμορφη κάλεσια:  
με μελαχροινά χαρακτηριστικά  
στ. 53 φλισούριασαν: γέμισαν ψείρες  
σκ'τιγιά: ρούχα  
στ. 60 σεία: πράγματα  
στ. 61 ζέφκι: ανάπαυση  
στ. 63 απεικαστά: αινίγματα  
στ. 65 κουρκουσούρια: κουτσομπολιά  
στ. 67 χασμελίκι: βεντέτα  
στ. 69 χούια: χαρακτηριστικά γνωρίσματα,  
καλοί τρόποι συμπεριφοράς.  
στ. 70 Μασιαλά!:μπράβο!  
στ. 72 ξ'λάστρα: χωράφι άγονο  
στ. 73 σπάπι: εισόδημα  
στ. 78 ξ'στριγιάς: ακαμάτης  
στ. 85 αμπάλα: μέτωπο  
στ. 87 άτζα: γάμπα  
στ. 90 να μπ'τήσουν: να τελειώσουν

Νίκος Παπακόγκος:

**ο ματωμένος νήπιος**

συνέχεια από τη σελ. 9

**ΚΑΤΑΛΥΜΑ**

- Πάρε μια μπάτσα γρήγορα, Βασίλω, να τινάξεις τα χιόνια του παλικάριού, που εδώ θα μείνει απόψε... Ένα μεγάλο κούτσουρο πάνω στην πλάτη κόψε κι ελατοκλώναρα πολλά στο τζάκι να στοιβάξεις. Προχώρα, συναγωνιστή, μη στέκεσαι στη θύρα, ντριέσαι βλέπω κι είναι εδώ το σπίτι όλο δικό σου... προχώρα, βγάλε τ' άρβυλα, την κάπα, ξερματώσου, την ξέρεις δα τη φτώχεια μας, τη ζηλευτή μας μοίρα... Κι ο νιος μέσα στο φτωχικό χωριάτικο σπιτάκι, που τον προσμένει πρόσχαρο κι ολόθερμο καθίζει... πρώτη φορά κι όμως θαρρεί χρόνια πως το γνωρίζει... κάθεται δίπλα στη φωτιά, που βόγγει εκεί στο τζάκι.

- Για την καλή σου την καρδιά σ' ευχαριστώ, πατέρα, βλέπω πως τον αγώνα μας μες στην ψυχή τον κλείνεις, εγώ με τ' όπλο πολεμώ κι εσύ τα πάντα δίνεις το ποθητό ξεσκλάβωμα να δούμε κάποια μέρα. Μέσα στη φτώχεια κι ο σκληρός, που πλάκωσε χειμώνας... μεταφορές, φιλοξενίες, ροκίες στους αγωγιάτες... Και το ψωμί που φέρνετε στις κουρασμένες πλάτες μαζί μας το μοιράζεστε κι είν' άπαυος ο αγώνας.

- Ε, πώς αλλιώς να κάνουμε, που θέμε να 'ρθει η νίκη, θέμε να λείψει η φτώχεια μας, η πείνα, η τυραννία. Σαν φύγουν οι καταχτητές κι οι ντόπιοι μας οι λύκοι θα γίνει θρίαμβος κι ορμή παντού η λαοκρατία. Τώρα που είναι τα ζωντανά κλεισμένα και βελάζουν δε ζει κι αλλιώς η φαμελιά στ' άγριο το βουνοχώρι: οι άντρες παν για ξώλατο μ' αυτό το ξεροβόρι στα πόδια κλάπες δένοντας βαθιά να μη βουλιάζουν. Κι οι δόλιες οι γυναίκες τους φορτώνονται στην πλάτη των ανταρτών τα τρόφιμα, κάσες βαριές με σφαίρες κι απάνου στις χιονόραχες π' άγρια χτυπούν οι αγέρες με κίνδυνο τ' ανηφορούν το κάθε μονοπάτι.

-Ναι, γέρο-συναγωνιστή, όλος ο κόσμος ξέρει πως οι βουνίσιοι το τραβούν το πιο μεγάλο βάρος, τ' αντάρτικα που γίνηκαν των φασιστών ο χάρος εδώ ψηλά πήραν φτερά στ' άγωνα τούτα μέρη. Μα πόσα σκλάβια αδέρφια μας την τύχη σας ζηλεύουν, που ζείτε στην ελεύτερη Ελλάδα τον αγέρα κάτω απ' τη γαλανόλευκη της Λευτεριάς παντιέρα πάνω στα στρατεύματα, που ορμούν κι ασήχαστα παλεύουν.

- Βασίλω, βράσε τραχανά και ρίξε κανά ξύλο... Να ξέρεις, συναγωνιστή, η κοπέλα μου δουλεύει με πίστη στον αγώνα μας και ξέρει κι ορμηνέει τις άλλες επονήτισες με προθυμία και ζήλο... Ο γιος μου, που στ' αφεντικά δούλευε 'κει στο Πήλιο κι αυτός στον ώμο το 'κοψε, πάει με τους ελασίτες... Στο φασισμό θα γίνουμε φιλία, δυναμίτες: αλλιώςτικα δε βλέπουμε της Λευτεριάς τον ήλιο.

Παρ' την καπνοσακούλα μου και στρίψε ακόμα ένα ώσπου να βγουν απ' τη φωτιά ζεστές οι πυρωμάδες. Όξω μουγκρίζουν τα στοιχειά και βόγγουν οι χιονιάδες, Βασίλω, φέρε κούτσουρα και σύμπα τ' αναμμένα... - Γέρο πατέρα, ευχαριστώ... Παιδί κι εγώ απ' την πόλη ζω τώρα πάνω στα βουνά στ' αντάρτικο δυο χρόνια, μα αυτή σας τη φιλοξενία θα τη θυμούμαι αιώνια, γιατί είδα εγώ τη φτώχεια σας και τη ζωή σας όλη. Θαυμάζω τις γυναίκες σας, βουνίσιας ηρωίδες, οι δύσκολες μεταφορές γι' αυτές εποποιεία Βάσσω που σε μαγήτισε και σε η Λαοκρατία, της Λευτεριάς ξεπροβάλαν οι πρώτες χρυσαχτίδες. Σε μια πρωτόφαντη ζωή, καινούργια, ευτυχισμένη, σεις οι κοπέλες του χωριού τα πάντα να χαρείτε, μες στην ανθρώπινη δουλειά, που ανθρώπινα θα ζείτε, μέσα στο φως της μόρφωσης, που για ολονούς θ' αυξάνει.

- Το ξέρω, συναγωνιστή, 'μεις οι φτωχές κοπέλες ριζώσαμε μες στην καρδιά τα ιδανικά τ' αγώνα για τα παιδιά που πολεμούν στα χιόνια του χειμώνα μ' όλη τη φτώχεια πλέκουμε τσουράπια και φανέλες. Τα βράδυα μαζεζούμαστε και κάνουμε νυχτέρι γκλιζία στο τζάκι ανάβοντας, στη Λέσχη τη δική μας με τον αγώνα δέθηκε ολόσχιχα η ζωή μας και κάθε μια τον τραγουδάει και κάθε μια τον ξέρει. Προβαίνουν, συναγωνιστή, πολλές δουλειές μπροστά μας τώρα τη ρόκα μου κρατάω και γνέθω ως βλέπεις γνέμαα γι' αυτούς που για τη Λευτεριά χύνουν τ' αγνό τους αίμα κάπες βαριές θα υφάνουμε στα ξύλινα αργαλεία μας.

Οι πυρωμάδες ψήθηκαν και τρώνε εκεί στο τζάκι από την πύρη της φωτιάς και πίστης φλογισμένοι. Όξω χιμούν οι αγέρηδες κι ουρλιάζουν μανιασμένοι, μα εκεί ζεστή καλοκαιριά στο γαληνό κονάκι. Πλαγιάζει ο συναγωνιστής και τα θερμά τα χάνια της φλόγας που τριζοβολάει γλυκά τότε κοιμίζονται, ποιος ξέρει τάχα αὐπνωτος το πόσα να 'χει βράδυα... κοιμάται κι όξω τα στοιχειά χτυπιούνται και μουγκρίζουν.

**Χειμώνας 1944:** Το ποίημα αναφέρεται σε φιλοξενία αγωνιστή, που έγινε στο χωριό «Παλιοκαρυά» Τρικάλων: είναι δε και γενικότερα αντιπροσωπευτικό των θυσιών του λαού στα χρόνια της αντίστασης.

στ. 6 ντριέμαι: διατάζω

στ. 33 ξώλατο: ιξός (αναπτύσσεται στα κλαδιά του ελατου)

στ. 34 κλάπα: ελασμα ή ξύλα, που τα χρησιμοποιούσαν οι ορεινοί, για να μη βουλιάζουν στο χιόνι.

στ. 87 γκλιζί: δαδί

Ο πρόεδρος και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Π

**Συλλογική εργασία**

Αρμολόγημα της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου το 1982.

**ΕΡΩΤΗΣΗ προς τον Πρόεδρο του συλλόγου, κ. Μιχάλη Κατσαρό**

**Κύριε Μιχάλη, μετά από τόσα χρόνια στην προεδρία του συλλόγου πως νιώθεις σήμερα που έχεις στο Δ.Σ. τα παιδιά και τα εγγόνια της δικής σου γενιάς; Ποιο μήνυμα στέλνεις στην Παχτουριώτικη νεολαία;**

**ΑΠΑΝΤΗΣΗ:**

Υπηρετώ το σύλλογο 20 χρόνια, από το 1989 και πιστεύω ότι πρόσφερα στο χωριό μου όσα περισσότερα μπορούσα. Το γεγονός ότι οι νέοι του χωριού θέλησαν να ασχοληθούν με το σύλλογο και το χωριό με γεμίζει χαρά και αισιοδοξία για το μέλλον. Θα ήθελα να ακολουθήσουν το παράδειγμα αυτών των νέων και άλλοι και να βοηθήσουν όπως μπορούν για την πρόοδο του χωριού. Όσο μπορώ θα βοηθήσω από την θέση του προέδρου τα νέα αυτά παιδιά και γενικώς θα είμαι δίπλα σε κάθε προσπάθεια που θα γίνεται για το Παχτούρι.

**ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ προς τα μέλη του Δ.Σ.**

**1. Τι σημαίνει για εσάς το χωριό; Τι σημαίνει να προσφέρετε τις υπηρεσίες σας στο χωριό;**

**ΕΦΗ ΚΑΡΑΒΙΔΑ:**

Η καταγωγή μου είναι από την Κρήτη. Το Παχτούρι είναι το χωριό του άντρα μου και το αγάπησα από την πρώτη στιγμή. Μου δόθηκε η ευκαιρία να προσφέρω στο χωριό μέσω του Πανθεσσαλικού Συλλόγου και έτσι τα τελευταία εννιά χρόνια βρίσκομαι στη θέση της ταμιά του Συλλόγου. Η αλλαγή που ήρθε με την παρουσία των νέων παιδιών είναι σημαντική καθώς η ενέργεια και οι φρέσκες ιδέες τους μαζί με τη δικιά μας εμπειρία πιστεύω ότι θα φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα για το καλό του χωριού μας.

**ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ:**

Για μένα το χωριό είναι μια μοναδική ευκαιρία να έρθει κανείς σε επαφή με τη φύση και τον εαυτό του. Είναι ο τόπος που πάντα θα γυρνάω και θα φεύγω με τις καλύτερες αναμνήσεις. Η συμμετοχή μου στα κοινά του συλλόγου είναι η δική μου συνεισφορά στο τόπο που κατάγομαι για να διαδοθούν τα ήθη και έθιμά μας, γιατί

όποιοι ξεχνά τις ρίζες του αισθάνεται πατρίδα ξένος.

**2. Ποιοι είναι οι στόχοι αυτού του διοικητικού συμβουλίου στη σύνθεση του οποίου συμμετέχετε κι εσείς; Τι να περιμένουν από εσάς οι Παχτουριώτες;**

**ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΛΑΤΖΗΣ:**

Από εμάς οι Παχτουριώτες θα πρέπει να περιμένουν συλλογική εργασία για το κα-

*Η παράδοση  
μόνο αναχρονιστική  
δεν είναι*

λό του χωριού και την υπόσχεση ότι θα κάνουμε ότι περνά από τα χέρια μας ώστε το αγαπημένο μας χωριό να προοδεύσει.

**Π**ροσπαθούμε, μέσκάμαστε στον ορεινή μας πατριώτη και καλούμε τα ηνία και να δραστηριοποιηθούμε στον τόπο μας.

Μπορεί στα χωριά μας να απεικονιστούν από αυτά, δημιουργούν μια αντιμετώπιση τα πάντα. Αρκεί βέβαια η δύναμη αυτής. Και σωστά να τη χρησιμοποιήσει η νέα γενιά. Ευθύνη γίνονται πολλά και αυτοί οι στοιχείο. Κι ένα από αυτά τα βήματα φετινό Μάρτη όπου η Παχτουριώτικη ποιήθηκε και ανέλαβε τη διοίκηση του συλλόγου Παχτουριωτών Βοιωτών ίδρυσαν οι γονείς και παππούδες έτος 1974 και που από τότε με πολλά στο χωριό. Ένας φέρει φυσιογνωμίες του χωριού της ύπαρξης του, αν

**ΝΙΚΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ:**

Βασικός στόχος του Δ.Σ. είναι να σπειρώσει τους Παχτουριώτες όπου διαμένουν αυτοί, γιατί όλοι μαζί μπορούμε να πετύχουμε πολλά πράγματα που μας κάνουν να νιώθουμε υπερήφανοι για το χωριό μας. Οι Παχτουριώτες να μην μένουν από αυτό το Δ.Σ. ότι θα εργάζονται σκληρά με γνώμονα το κοινό μας συμφέρον χωρίς εγωισμούς και κόμπλεξ, με αυτοί οι πολιτικά παιχνίδια.

**ΗΛΙΑΣ ΛΥΤΡΑΣ:**

Από τη μεριά μου σφειλώ να συμπληρωσώ ότι οι στόχοι του συλλόγου πρέπει να έχουν σκοπό τη διατήρηση της πατρίδας, μιας και οι απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής επιβάλλουν τη συνεργασία των και μεγαλύτερων ώστε να μπορέσουν εργάζονται για το κοινό συμφέρον, ο οποίος δεν είναι άλλο από την πρόοδο του χωριού.

**3. Τι προγραμματίζετε για το καλοκαίρι;**

Πάνω: Τα μέλη του συλλόγου συζητώντας για το χωριό.  
Αριστερά: Αντιπρόεδρος του συλλόγου το 1991.  
Δεξιά: Κατσαρός

Πανθεσσαλικού συλλόγου Παχτουριωτών Βόλου μιλάνε στη «Φωνή»:

Συνέντευξη στο Δημήτρη Τσάκαλο

# Πατρίδα για το καλό του χωριού

...σα από τη «Φωνή», να βρι-  
παλμό των γεγονότων της  
ρίδας. Εδώ και χρόνια βρο-  
τη νέα γενιά να αναλάβει  
θεί. Να «κοιτάξει» προς το

έμειναν λίγοι μόνιμοι κάτοι-  
δεσμοί όλων όσων ξενιτεύ-  
ια ισχυρή δύναμη ικανή να  
βαια να γίνεται σωστή χρή-  
τά τη δύναμη αυτή μπορεί  
Βήματα προς αυτή την κα-  
τό είναι ένα ενθαρρυντικό  
ιατα πραγματοποιήθηκε το  
ιώτικη νεολαία δραστηριο-  
κήση του Πανθεσσαλικού  
όλου. Ένα σύλλογο που  
ούδες αυτών των νέων το  
τε μέχρι σήμερα προσέφε-  
α σύλλογο τον οποίο, ισχυ-  
Παχτουριού όλα τα χρόνια  
νέβασαν πολύ ψηλά.

**Κ**αι οι νέοι αυτοί δεν δίστασαν να «αναμε-  
τρηθούν» με τη γενιά των γονιών και των  
παππούδων τους. Με φρέσκες ιδέες, με και-  
νούρια οράματα και την ορμή της νιότης τους μπή-  
καν μπροστά και όλοι στην ορεινή μας πατρίδα αλλά  
κυρίως οι συγχωριανοί τους στο Παχτούρι περιμένουν  
πολλά από αυτούς.

Είμαστε σίγουροι ότι αυτά τα παιδιά θα πετύχουν τους  
στόχους τους διότι κάνουν σταθερά βήματα ενώ χαρα-  
κτηρίζονται από τη σεμνότητα, την ειλικρίνεια και την ανι-  
διοτέλεια. Επιδεικνύουν σεβασμό κι εκτίμηση σε όσους  
έχουν βάλει ένα λιθαράκι για το καλό του χωριού τους κι  
αυτό το απέδειξαν με την εκλογή στη θέση του προέ-  
δρου του συλλόγου τους του Μιχάλη Αθ. Κατσαρός.  
Έναν άνθρωπο με μεγάλη προσφορά τόσο στο σύλλο-  
γο του Βόλου όσο και στο χωριό του το Παχτούρι.

Η «Φωνή» βρίσκεται στην ευχάριστη θέση να φιλο-  
ξενεί παρακάτω τις θέσεις και τις απόψεις του Προ-  
έδρου και των μελών του νέου διοικητικού συμ-  
βουλίου του Πανθεσσαλικού συλλόγου Πα-  
χτουριωτών Βόλου.



Γιώργος Χρηστάκης, Ηλίας Λύτρας, Κώστας Καλατζής, Μιχάλης Κατσαρός, Κώστας Κατσαρός, Έφη Καραβίδα.

**στο χωριό; Με ποιο τρόπο πιστεύετε ότι  
μπορούν να σας στηρίξουν οι συγχωρια-  
νοί σας; Ποιο μήνυμα στέλνετε στην κοι-  
νότητα, τη νομαρχία και τους πολιτικούς  
μας;**

**ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ:**

Ξεκινώντας θα ήθελα να αναφέρω ότι ο  
Πανθεσσαλικός σύλλογος είναι ο σύλλο-

γου. Αυτό είναι το καμπαναριό της εκκλη-  
σίας της Παναγίας. Μια πολυδάπανη κα-  
τασκευή που θα ομορφύνει την εκκλησία  
και θα προσδώσει μεγαλύτερη αίγλη στον  
εορτασμό το Δεκαπενταύγουστο. Από  
εκεί και πέρα το καλοκαίρι περιμένουν  
τους συγχωριανούς μας εκπλήξεις τις  
οποίες θα τις δείτε στην πράξη, και βεβαί-  
ως περιμένουμε την στήριξη τους ώστε  
την επόμενη χρονιά να γίνουν περισσότε-  
ρα πράγματα που θα προάγουν τον πολι-  
τισμό και θα φέρουν ακόμα περισσότερο  
κόσμο στο χωριό μας.

Όσον αφορά τους φορείς της τοπικής  
αυτοδιοίκησης και γενικά τους πολιτικούς  
παράγοντες του τόπου μας, θα θέλαμε  
την στήριξη τους με πράξεις και όχι με λό-  
για. Ωστόσο να είναι έτοιμοι να δεχθούν  
την αυστηρή κριτική μας σε περιπτώσεις  
που ενέργειες τους αντιβαίνουν με την  
πρόοδο του χωριού μας, όπως όλοι οι Πα-  
χτουριώτες την έχουμε προσδιορίσει.

**4. Τα τελευταία χρόνια βλέπουμε να  
πραγματοποιούνται στο Παχτούρι μια**

**σειρά από εκδηλώσεις, οι οποίες στε-  
ρούνται του παραδοσιακού στοιχείου  
της περιοχής μας. Εκδηλώσεις που κα-  
κά τα ψέματα κούρασαν τους Παχτου-  
ριώτες και αυτό φαίνεται από τη μικρή  
συμμετοχή σε αυτές. Την ίδια στιγμή το  
τριήμερο πανηγύρι του χωριού είναι  
αφημένο στην τύχη του και χάνει και αυ-**

**ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ:**

Ένας από τους σκοπούς του συλλόγου  
είναι η προάσπιση των παραδοσιακών  
μας εθίμων όπως τα διδαχθήκαμε από  
τους παππούδες και πατέρες μας. Τα τε-  
λευταία δύο χρόνια επανήλθε το έθιμο  
της «βίζιτας». Ένα έθιμο που είχε ατονήσει  
για σχεδόν δέκα χρόνια. Ελπίζουμε στο  
μέλλον να συνεχιστεί το ενδιαφέρον όλων  
των συγχωριανών μας για ανάλογες πα-  
ραδοσιακές εκδηλώσεις.

**ΝΙΚΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ:**

Συνεχίζοντας στο ίδιο μήκος κύματος με  
το Γιώργο - συγχωρήστε με εξ επαγγέλ-  
ματος αλλά - χαριστολογώντας θα πω  
πως τα τελευταία δύο χρόνια BIZITA - (ΚΙ-  
ΤΣ) ΠΑΝΗΓΥΡΙ 2-0! Ο κόσμος έδειξε ότι  
ψηφίζει την κουλτούρα και τον πολιτισμό  
από το συνονθύλευμα ατάλαντων μουσι-  
κών, φτηνής σαμπάνιας και κεφιού σκυλά-  
δικου που προσδιόριζε το πανηγύρι τα τε-  
λευταία χρόνια.

Σκοπός είναι η επιστροφή στο παρελ-  
θόν, όσο παράξενο κι αν ακούγεται. Η πα-  
ράδοση μόνο αναχρονιστική δεν είναι και  
να είστε σίγουροι ότι θα καταβάλουμε κά-  
θε προσπάθεια να την επαναφέρουμε  
στις συνήθειες των γλεντιών μας, που  
έχουν παρακμάσει.

**ΗΛΙΑΣ ΛΥΤΡΑΣ:**

Τα νέα δεδομένα που θέλουμε να φέ-  
ρουμε στο Παχτούρι για τον πολιτισμό και  
την παράδοση κατά τις τριήμερες εκδη-  
λώσεις του Δεκαπενταύγουστου αφορούν  
το κατέβασμα από το μονοπάτι μετά την  
τέλεση της Θ. Λειτουργίας στις 15 Αυγού-  
στου - το παραδοσιακό πανηγύρι και τη  
«βίζιτα». Όσον αφορά το κατέβασμα των  
Παχτουριωτών με τα όργανα από το μο-  
νοπάτι θα πρέπει να διοργανωθεί καλύτε-  
ρα αλλά και ασφαλέστερα για τους συγ-  
χωριανούς μας. Ο Σύλλογος από τη μεριά  
του θα κάνει ότι μπορεί ώστε να πιέσει  
τους τοπικούς παράγοντες να φτιάξουν  
το μονοπάτι με παραδοσιακό τρόπο, είτε  
αυτό γίνει με κορμούς δέντρων είτε με  
διάφορα υποστυλώματα ώστε οι Παχτου-  
ριώτες να αναγκαστούν να αφήσουν τα  
αυτοκίνητα και όλοι μαζί να κατέβουν το  
μονοπάτι και να αναβαθμίσουν ένα έθιμο  
το οποίο θα μπορεί να προβληθεί στα μέ-  
σα μαζικής ενημέρωσης, και το ήδη ξα-  
κουστό Παχτούρι να γίνει γνωστό πανελ-  
λαδικώς.

**Από τους πολιτικούς  
παράγοντες του τόπου μας  
θα θέλαμε την στήριξη τους  
με πράξεις και όχι με λόγια**

...ος των μεγάλων έργων. Έτσι εμείς σαν  
νεοσύστατο Δ.Σ. υιοθετήσαμε μια απόφα-  
ση που είχε παρθεί από το απερχόμενο  
Δ.Σ. για την κατασκευή ενός μεγάλου έρ-



...η του Δ.Σ., Ηλίας Λύτρας, Γιώργος Χρηστάκης, Νίκος Κατσαρός,  
...α τα προβλήματα του χωριού στην πλατεία.

...κατασκευή της παραδοσιακής βρύσης στην πλατεία του χωριού

...εική παραδοσιακής βρύσης το 1992.



# Επίκαιρα κι ενδιαφέροντα άρθρα του pahtouri.blogspot.com στο donroi.gr

Μετά την αναστολή του πετυχημένου blog [www.pahtouri.blogspot.com](http://www.pahtouri.blogspot.com) ο Παχτούριώτης διαχειριστής του, ιατρός περιοδοντολόγος Βαγγέλης Πελεκάνης αρθρογραφεί στο [www.donroi.gr](http://www.donroi.gr) διαχειριστής του οποίου είναι ο Αετιώτης αρχισυντάκτης της «Φωνής» Δημήτρης Τσάκαλος. Διαβάστε παρακάτω ορισμένα από τα άρθρα του.

**Η πολιτιστική οπισθοχώρηση, οι νόμοι του κράτους και ένα άλλο σουβλατζίδικο από administrator pahtouri.blogspot.com Δημοσιεύθηκε: 5 Απριλίου, 2009**

Είχαμε γράψει και παλαιότερα στο [pahtouri.blogspot.com](http://pahtouri.blogspot.com) για το θέμα των ενστάσεων σε αποφάσεις της Κοινοτικής Αρχής. Όσοι θυμούνται αυτά που γράψαμε, θα πρόσεξαν ότι δεν τα κατεβάζαμε από το κεφάλι μας, αλλά βασιζόμασταν σε νόμους του Ελληνικού Κράτους με όποια επιφύλαξη, βέβαια, γιατί δεν είμαστε... νομικοί!

Ο φίλος μας ο administrator του donroi.gr μας έδωσε ένα πολύτιμο link στο οποίο μπορούμε όλοι να διαβάζουμε νόμους και νομοθετήματα, αρκεί να ψάχνουμε λιγάκι. Εμείς σήμερα Κυριακή, δεν είχαμε τι να κάνουμε και μπήκαμε στη βιβλιοθήκη των νόμων και σκεφτήκαμε να δούμε τι λένε οι νόμοι για το περίφημο «στέκι της νεολαίας» και τις αντιδράσεις σε αυτό.

Διαβάσαμε πρώτα το νόμο 1850/89 ο οποίος στο άρθρο 3 λέει τα εξής: «Έννοια της τοπικής αυτονομίας

1. Δια της τοπικής αυτονομίας νοείται το δικαίωμα και η πραγματική ικανότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης να ρυθμίζουν και να διευθύνουν, στα πλαίσια του νόμου με δική τους ευθύνη και προς όφελος του πληθυσμού τους, ένα σημαντικό μέρος των δημοσίων υποθέσεων.» Δηλαδή, οι Ο.Τ.Α. (σε μας η Διευρυμένη Κοινότητα Νεραϊδας) έχει το θεμελιώδες δικαίωμα της αυτονομίας, να αποφασίζει για τα του δήμου δηλαδή, φυσικά μέσα σε κάποια νομικά πλαίσια. Με αυτή τη λογική, μετετράπη και το Κ.Α.Π.Η. σε αναψυκτήριο, αφού η Κοινότητα έλαβε και την έγκριση της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ως αυτόνομος οργανισμός, όπως λέει ο νόμος.

Πολύ καλά μέχρι εδώ...

Σε κάποιους δεν άρεσε ότι το σχολείο έγινε αναψυκτήριο (ή ταβέρνα, όπως λένε) και τα έβαλαν με την Κοινότητα ότι καταστρέφει το πνευματικό κέντρο του χωριού με τα σουβλάκια (λες και η Κοινότητα είπε στον υπεύθυνο να βάλει να ψήνει σουβλάκια, αλλά αυτό είναι άλλη ιστορία...)

Πολύ καλά μέχρι και εδώ... δε 'θελαν οι άνθρωποι τα σουβλάκια στο σχολείο και είχαν να μαζέψουμε υπογραφές κατά της Κοινότητας για να ανατραπεί η απόφαση της Περιφέρειας. Δικαίωμά τους είναι. Μαζέψανε λοιπόν κάποιες υπογραφές και τις έστειλαν το Φλεβόση στον Περιφερειάρχη και του έλεγαν να πάρει πίσω την απόφαση, να γίνει σύγχρονο πνευματικό κέντρο το σχολείο, τι πράγματα είναι αυτά με τα φαγητά κλπ., κλπ.

Με ενδιέφερε η κίνηση, γιατί και εδώ δίπλα ένας γείτονας έκανε την πισσαρία του σουβλατζίδικο (με άδεια από το Δήμο) και από τότε έχουμε τρελαθεί στην τσίκα. Λουκάνικο, κεμπάπ, σουβλάκι, όλα έρχονται μέσα στο σαλόνι μου αν τολμήσω και ανοίξω παράθυρο. Έρχεται και καλοκαίρι λέμε όλοι οι γειτόνοι, που να ανοίξουμε τα παράθυρα; Θα σκάσουμε. Τι θα κάνουμε λένε; Τους λέω, «καθίστε, έχουμε παρόμοια ιστορία και εμείς στο χωριό, μαζέψαν κάτι υπογραφές να κλείσει ένα άλλο «σουβλατζίδικο» εκεί. Να δούμε τι θα κάνουν αυτοί, να κάνουμε και εμείς το ίδιο, άμα κλείσει το στέκι στο Παχτούρι. Κάτι θα ξέρουν αυτοί, για να μαζέψουν υπογραφές. Και καλά στο Παχτούρι 20 μέρες να ψήνουν. Εδώ στην Αθήνα 11 μήνες, δεν αντέχεται η βρώμα»

Περιμένουν λοιπόν και οι γειτόνοι τα νέα από το χωριό με αγωνία, τα περιμένω και εγώ, γιατί ψιλοάρχισαν οι ζέστες.

Πάμε πάλι στους νόμους, και διαβάζουμε το Κεφάλαιο Η' του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων που λέει με μεγάλα γράμματα: «ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ, ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.» «Εδώ είμαστε», λέω εγώ.

«Εδώ είμαστε!», λέει και ο γείτονας που, παρεμπιπτόντως, μου έφερε να δοκιμάσω το καινούργιο Ultrax που διώχνει την τσίκα από πάνω σου με ένα και μόνο λούσιμο με νερό θερμοκρασίας 37 βαθμών.

Διαβάζουμε στο άρθρο 177 του Κώδικα: «Εποπτεία των πράξεων των

συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α.

Άρθρ.177.-(Άρθρ.18 παρ.4 και 5 και 47 Νόμ.2218/1994-Άρθρ.4 παρ.6 στοιχ.β και παρ.8 Νόμ.2240/1994-Άρθρ.1 παρ.30 και Άρθρ.2 παρ.5 και άρθρ.13 παρ.15α' και 34 Νόμ.2307/1995)

1.Ο περιφερειακός διευθυντής ασκεί την εποπτεία στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού. Όλες οι πράξεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και λοιπών συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου αποστέλλονται στον Περιφερειακό Διευθυντή, μέσα σε προθεσμία 10 ημερών από τη συνεδρίαση, μαζί με αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης. Ο περιφερειακός Διευθυντής παραπέμπει, μέσα σε προθεσμία 5 ημερών από την λήψη τους στην Επιτροπή της επόμενης παραγράφου, τις πράξεις που θεωρεί αιτιολογημένα ότι δεν είναι νόμιμες. Το παραπεμπτικό έγγραφο κοινοποιείται στον Ο.Τ.Α. ή στο νομικό πρόσωπο που εξέδωσε την πράξη.

2.Στην έδρα κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και κάθε Νομαρχιακού Διαμερίσματος συνιστάται τριμελής επιτροπή που αποτελείται από

α) Έναν πρωτοδίκη, ως πρόεδρο, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον πρόεδρο πρωτοδικών.

β) Ένα δημόσιο υπάλληλο αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών του Κλάδου ΠΕ Διοικητικού με βαθμό Α' και εφόσον δεν υπάρχει με βαθμό Β' ή Γ' του ίδιου κλάδου και όταν λείπουν και αυτοί άλλου Υπουργείου ή Ν.Π.Δ.Δ. που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

γ) Έναν αιρετό εκπρόσωπο της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του νομού, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τη διοικούσα επιτροπή της ΤΕΔΚ του νομού. Η επιτροπή συγκαλείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για όλη τη διάρκεια της νομαρχιακής περιόδου. Η θητεία των μελών της λήγει πάντοτε με την ανάληψη καθηκόντων από τα νέα μέλη της Επιτροπής. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και ο γραμματέας της επιτροπής με τον αναπληρωτή του υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ή αν δεν υπάρχει υπάλληλος άλλου Υπουργείου ή υπάλληλος Ν.Π.Δ.Δ. Έργο της Επιτροπής είναι, η άσκηση ελέγχου νομιμότητας στις πράξεις των οργάνων των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού που παραπέμπονται σ' αυτήν από τον Περιφερειακό Διευθυντή και η εκδίκαση προσφυγών κατά των πράξεων αυτών.

3. Η Επιτροπή αποφασίζει αιτιολογημένα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 20 ημερών από τη λήψη του παραπεμπτικού εγγράφου, μαζί με τα προβλεπόμενα από το νόμο δικαιολογητικά για την έκδοσή της, ακυρώνοντας την πράξη ή αποφαινόμενη ότι νομίμως εξεδόθη. Αν η Επιτροπή δεν αποφανθεί μέσα στην προθεσμία, θεωρείται ότι η πράξη είναι νόμιμη.

4. Κατά των αποφάσεων της Επιτροπής μπορεί να ασκηθεί προσφυγή στον αρμόδιο Υπουργό, για παράβαση του νόμου, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρ.8 του Νόμ.3200/1955, όπως ισχύει κάθε φορά.

5. Οι διατάξεις του άρθρ.8 του Νόμ.3200/1955 (ΦΕΚ 97 Α') εφαρμόζονται και για τις αποφάσεις του Περιφερειακού Διευθυντή.»

Δηλαδή η Κοινότητα έστειλε την απόφαση να επινοικιάσει το αναψυκτήριο σε κάποιο ιδιώτη (όπως έγινε τον Ιούνιο του 2008) στην Περιφέρεια, όπως όφειλε άλλωστε, και εφόσον δεν δημιουργήθηκε κάποιο θέμα από την ίδια την Περιφέρεια, τότε, η απόφασή της είναι νόμιμη.

Πάμε και στο άρθρο 178 του Κώδικα:

«Άσκηση και εκδίκαση προσφυγών Άρθρ.178.-(Άρθρ.47 Νόμ.2218/1994)

1.Ο έλεγχος σκοπιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. καταργείται.

2.Κάθε δημόσιος και ο οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσφύγει στην επιτροπή του άρθρ.177 παρ.2 και να προσβάλει τις πράξεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και λοιπών συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου, για παράβαση νόμου, μέσα σε 10 ημέρες, από του οι πράξεις αυτές δημοσιεύθηκαν. Στην ίδια επιτροπή και με τις ίδιες προϋποθέσεις προσβάλλονται και οι πράξεις των δημάρχων, προέδρων κοινοτήτων και μονομελών οργάνων των Ν.Π.Δ.Δ. των Ο.Τ.Α.» το οποίο έχει και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, έτσι;

Κατ' αρχήν στο κείμενο του κ. Παππά στο [www.topachtouri.gr](http://www.topachtouri.gr) «πολιτιστική οπισθοχώρηση» αναφέρεται: «... Δεν είχαμε στο μυαλό μας εξυ-

πηρετήσεις φίλων, ρουσφέτια, πιθανόν επιδοτήσεις, κέρδη μέσω εμπορίας του πνευματικού μας χώρου...». Επειδή αυτά τα πράγματα δεν αποδεικνύονται από πουθενά (π.χ. τις επιδοτήσεις μπορεί να τις δει κάποιος στην ιστοσελίδα του ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π.) καλό είναι να μην εκτοξεύονται ως πυροτεχνήματα. Και εμείς μπορούμε να το κάνουμε αυτό, να λέμε ότι θέλουμε και ο οποιοσδήποτε. Σημασία έχει να αποδεικνύουμε αυτά που λέμε.

Αλλά και να υπήρχαν όλα αυτά που επικαλείται ο κ. Παππάς και να τα αποδείκνυε κίολας, αντιθέτως στη λογική της παραγράφου 1 του άρθρου 178: «Ο έλεγχος σκοπιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. καταργείται.» Πέρα από αυτό, και επιδοτήση να έπαιρνε το «στέκι», ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟ. ΕΙΝΑΙ ΝΟΜΙΜΟΤΑΤΗ πράξη, αν διαβάσει κάποιος τις διακηρύξεις του Γ' Κ.Π.Σ. ή του Ε.Σ.Π.Α. στο υπουργείο Ανάπτυξης.

Πάμε όμως στο ζουμί της ιστορίας: Όσοι μαζέψαν τις υπογραφές, είχαν (σύμφωνα με το άρθρο 178, παράγραφος 2) δέκα (10) ημέρες προθεσμία να κάνουν ένσταση στην απόφαση της Κοινότητας και να συγκληθεί η επιτροπή που λέει το άρθρο 177.

Με άλλα λόγια, με την κατάθεση των υπογραφών στην Περιφέρεια το Φεβρουάριο, το πουλάκι... πέταξε. Είναι εκπρόθεσμοι.

Γ' αυτό το λόγο, και το κείμενο προς τον Περιφερειάρχη δεν είναι κείμενο με νομικά επιχειρήματα, αλλά ένα συναισθηματικό κείμενο, «μπας και αλλάξει κάτι». Νομικά δεν στέκει, γιατί πέρασε η προθεσμία υποβολής ένστασης.

Συγκεκριμένα: Α) Η Περιφέρεια δεν μπορεί να κάνει κάτι γιατί πέρασε η προθεσμία που απαιτούνταν, ώστε να κινητοποιηθεί και να ακυρώσει την αρχική απόφαση για το στέκι.

Β) Η απόφαση της Κοινότητας, παραμένει νόμιμη

Γ) Ο μόνος αρμόδιος για το τι θα γίνει το στέκι είναι ο Καραγεώργος και το Κοινοτικό Συμβούλιο.

Ερώτηση: Μπορούν ο Κος Παππάς και όσοι συμφωνούν με αυτόν να κάνουν κάτι τώρα;

Απάντηση: Βεβαίως. Μπορούν να προσφύγουν στο Διοικητικό Πρωτοδικείο και να κάνουν δικαστικό αγώνα κατά της Κοινότητας για να ακυρώσουν την απόφαση για το στέκι και τη λειτουργία του.

Ερώτηση: Πότε μπορεί να γίνει αυτό;

Απάντηση: Καλώς εχόντων των πραγμάτων, η δικάσιμος θα οριστεί σε πέντε έως επτά χρόνια από σήμερα.

Η όλη λοιπόν ιστορία, με τις υπογραφές δεν έχει νομική βάση. Είναι μια αγανάκτηση και μόνον, η οποία δηλώνεται με συλλογή υπογραφών. Ένα συναισθηματικό κείμενο. Εμείς δε θα κρίνουμε τα συναισθηματικά κείμενα ανθρώπων. Εμείς αποδείξαμε ότι

**Α) νομικά δε μπορεί να γίνει τίποτε με την Κοινοτική απόφαση για το στέκι (πέρα από προσφυγή σε Διοικητικό Δικαστήριο) και ότι η περιφέρεια ΔΕΝ μπορεί να επιβάλλει στην Κοινότητα τι θα κάνει τελικά με το στέκι αυτή τη στιγμή, λόγω αυτονομίας των Ο.Τ.Α.**

**Β) Η λειτουργία του «στεκιού» είναι νομιμότητα Το αν θα λειτουργεί ή όχι εξαρτάται από την κοινότητα και μόνο. Και είπαμε, καλά στο Παχτούρι με τα ψητά 20 μέρες. Εμείς εδώ με το σουβλατζή 11 μήνες, τι θα κάνουμε;**

**Το... περιβόητο κατάστημα της πλατείας και το στέκι στο σχολείο Παχτούρι από administrator pahtouri.blogspot.com Δημοσιεύθηκε: 10 Μαΐου, 2009**

Το αναμενόμενο συνέβη στην περιβόητη δημοπρασία για το κατάστημα της πλατείας, παρά τις... προβλέψεις διαφόρων ότι θα γίνει... κοσμοσυρροή από το μεγάλο ενδιαφέρον για το κατάστημα στο Παχτούρι: Κανένας δεν ενδιαφέρθηκε... πλην -εμμέσως - του γνωστού μας Θανάση!

Το γιατί δεν ενδιαφέρθηκε κανένας δεν αποτελεί θέμα του άρθρου, γιατί χρειάζομαστε ολοκληρωμένη ιστοσελίδα να εξηγήσουμε τους (κατά τα άλλα απλούς) λόγους που ένας επιχειρηματίας δεν θα αναλάβει το κατάστημα σε ένα χωριό σαν το Παχτούρι, με τα δεδομένα του σήμερα και μόνο. Γιατί αύριο μπορεί να είναι αλλιώς τα πράγματα...

Αλλά δεν μπορούμε να προβλέψουμε τι θα γίνει αύριο.

Ποιος θα μπορούσε να αναλάβει το μαγαζί στο Παχτούρι σήμερα;

1) Ένας άνθρωπος σαν την Πόπη, για παράδειγμα, αλλά η Πόπη έχει πιάσει δύο μαγαζιά

στην περιοχή ήδη.

2) Και ένας... Θανάσης!

Κανένας άλλος δε θα μπορούσε να αναλάβει αυτή τη στιγμή ένα προβληματικό κατάστημα σε ένα έρημο χωριό, όπως το Παχτούρι.

Από τη μία ένας καταστηματούχος σκέφτεται τη... χασούρα και την αναδουλειά και δεν το ρισκάρει και από την άλλη, ο κόσμος δεν έχει μαγαζί και δεν πάει στο χωριό. Χωρίς κόσμο δε δουλεύει ένα μαγαζί και η έλλειψη του μαγαζιού δεν φέρνει κόσμο στο χωριό. Φαύλος κύκλος.

Συνεπώς η λύση στο πρόβλημα θα είναι η γνωστή... συνταγή Θανάση, ο οποίος θα αναλάβει ως σωτήρας να (υπο)λειτουργεί το κατάστημα για κάποια χρόνια ακόμα, μέχρι να βαρεθεί ολοκληρωτικά ή να ασχοληθεί αποκλειστικά με τα οικονομικά του. Και δε θα μπορεί να του μιλάει και δουλεύει ένα μαγαζί και η έλλειψη του μαγαζιού δεν φέρνει κόσμο στο χωριό. Φαύλος κύκλος.

Υπάρχουν άλλες λύσεις; Δύσκολα τα πράγματα... Είχαμε κάνει κάποιες προτάσεις και παλαιότερα, αλλά αν δεν μπει η κοινότητα στο κόλπο με τα μαγαζιά στα χωριά... δεν υπάρχει μέλλον.

**Ο διαχειριστής του donroi.gr είχε κάνει εδώ και χρόνια την πρόταση να δημιουργηθεί μια κοινοτική Α.Ε. (άντε και... Ε.Π.Ε. λέμε εμείς) η οποία θα αναλάμβανε δράσεις στην περιοχή... Είτε με την κατασκευή σταθμού καυσίμων... Είτε με την επινοικίαση καταστημάτων... Είτε με την δημιουργία ξενοδοχείου κ.λπ. για την περιοχή...**

Τα πράγματα θα ήταν πολύ διαφορετικά, εάν στην δημοπρασία για το Παχτούρι το κατάστημα να αναλάμβανε η κοινοτική εταιρία και έκανε μια σύμβαση περιορισμένου χρόνου για κάλυψη με προσωπικό τους μήνες από Ιούνιο έως Σεπτέμβριο.

Σε χωριά σαν το Παχτούρι απαιτούνται τομείς και αλλαγές σε βάθος για να υπάρχει ποιότητα σε υπηρεσίες, όσο και αν δεν αρέσει αυτό.

Ούτε τα ευχολόγια της Αδελφότητας να βρεθεί ένας... καλός καταστηματούχος αρκούνη, ούτε οι... επαναστάσεις με τις υπογραφές ενάντια σε ένα αναψυκτήριο λύνουν τα προβλήματα της ερήμωσης του χωριού και των συνεπειών αυτής. Γιατί το πρόβλημα με το μαγαζί είναι το επακόλουθο της ερήμωσης του χωριού. Και σε αυτό φαίνεται πάρα πολλά πράγματα που δεν έχουν σχέση μόνο με το Παχτούρι.

Αντί όλοι αυτοί που αποτέλεσαν τη γραμμή Μαζινό ενάντια στο «στέκι της νεολαίας» στέλνοντας μια εκπρόθεσμη (και συνενεώς άκαιρη και άκυρη) ένσταση στην Περιφέρεια, καταφέρνοντας μια τρύπα στο νερό τελικά, να καθίσουν να βρουν ένα κανάλι επικοινωνίας για το πώς η κοινοτική αρχή θα μπορούσε να βοηθήσει για να ζωντανέψει ένα νεκρό κατάστημα της πλατείας, ή να κάτσουν σαν χωριό να συζητήσουν σοβαρά το πρόβλημα με το μαγαζί, επέλεξαν τις βολές κατά δικαίων και αδικών με λάβαρα τον πολιτισμό και τους πνευματικούς ανθρώπους...

Και η ερώτηση είναι: Αυτοί που είναι οι υπέρμαχοι του πολιτισμού στο Παχτούρι πότε αφιέρωσαν μία βραδιά στον Απόστολο Οικονόμο, στο Στράτο Κατσιλάμπρο, στον Κώστα Καραούλη, στον Κωνσταντίνο Κόγκο, στο Νίκο Παπακόγκο, στον Κωστή Παπακόγκο, στον Πάνο Σπίρου και τους λοιπούς;

Ποτέ είναι η απάντηση.

Οπότε αντί να μιλούν για την υποβάθμιση του πολιτισμού με το αναψυκτήριο στο σχολείο, που ήταν επακόλουθο της χαστικής κατάστασης στο κατάστημα της πλατείας, ας σκεφτούν τι έκαναν οι ίδιοι για τους πνευματικούς ανθρώπους του Παχτούρι τότε που είχαν και τα πόστα σε Αδελφότητες κ.λπ. για να γίνει το σχολείο πνευματικό κέντρο και όχι αναψυκτήριο.

Τίποτε είναι πάλι η απάντηση.

Οπότε τι;

**Οπότε αν δεν υπάρχει μια αρχή που θα αποφασίσει τι θα γίνει και πώς με το χωριό (πνευματικά κέντρα, μαγαζιά κ.λπ.) και να αναλάβει δράση, το χάος θα συνεχίζεται... Εκτός αν γίνουν κοσμοιστορικές αλλαγές στην περιοχή με τη λίμνη Μεσοχώρας ή το δρόμο γέφυρα Αλεξίου - Αρματωλικό και ευαισθητοποιηθούν οι ιδιώτες για όλα αυτά.**

**Αυτή η αρχή είναι η Κοινότητα αυτή τη στιγμή που μιλάμε.**

Κανένας άλλος δεν έχει αποδείξει ότι μπορεί να αναλάβει δράση και ευθύνη αξιόπιστα και αξιόλογα αυτή τη στιγμή. Και αυτό το βλέπουν όλοι πια...

Ακόμα και ο Θανάσης που ετοιμάζεται πάλι να επιστρέψει στο μαγαζί (σαν ήρωας πιά) και τρίβει και τα χέρια του....

# «Αναζητώντας τις Ρίζες μας»

από το Λ.Ο. «Τα Τζουμέρκα»

Ρεπορτάζ: Σοφία Κασελούρη

Τις ομορφιές του Ν. Άρτας είχε σαν στόχο αυτή την χρονιά να προβάλλει ο Λαογραφικός Όμιλος «Τα Τζουμέρκα» στην τηλεόραση του TRT κεντρικής Ελλάδας σε ζωντανή δώρη εκπομπή «Αναζητώντας τις Ρίζες μας» που επιμελείται και παρουσιάζει ο Θοδωρής Σδροούλιας κάθε Κυριακή. Για 5<sup>η</sup> συνεχή χρο-

νος Νεραϊδιώτης όπου ποιητικά και με ιδιαίτερο τρόπο αναφέρθηκε περιληπτικά στις ομορφιές του νομού και έθιξε το φλέγον θέμα της Παρηγορίτιδας.

Ορεινή Άρτα και Αμβρακικός κόλπος ήταν η θεματολογία που παρουσίασαν στην εκπομπή ο φιλόλογος και συγγραφέας Δημήτρης Βλαχοπάνος, ο δά-

πικό σύμφωνο ποιότητας και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού της περιοχής. Ο παραγωγός κ. Σδροούλιας παρουσίασε στους τηλεθεατές και την παραδοσιακή ορχήστρα του Γιάννη Ζιάκου και Δημήτρη Αχνούλα, η οποία πιστή όλα τα χρόνια ακολουθεί τον Όμιλο. Να τονισθεί ότι η εκπομπή «Αναζητώντας τις Ρίζες μας» έχει μεγάλη ανταπόκριση σε χιλιάδες τηλεθεατές της κεντρικής Ελλάδας και όχι μόνο, καθώς ο γνωστός παραγωγός συνεργάζεται και με άλλα κανάλια. Η επιτυχημένη εκπομπή προβλήθηκε από το κανάλι και τη Μ. Δευτέρα κατόπιν απαίτησης των τηλεθεατών ενώ το κλείσιμο της εκπομπής ήταν η στολισμένη γλυκιά κουλούρα για την χαρά της ημέρας από τα χέρια της κυρα-Ντίνας, μητέρας του Σπύρου Νεραϊδιώτη.

Επίσης αναφορά έγινε και στον ART tv από τους ομιλούντες για την σημαντική προσφορά του στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του νομού και όχι μόνο.

Φυσικά η επίσκεψη του Λ.Ο. Τα Τζουμέρκα στο Βό-

σκαλος του χορευτικού Σπύρου Νεραϊδιώτη και η Γ. Γραμματέας του Ομίλου Σοφία Κασελούρη.

Η Παρηγορίτιδα, το λαμπρότερο βυζαντινό οικοδόμημα της Άρτας προβλήθηκε από το κανάλι ενώ παράλληλα ο κ. Βλαχοπάνος έκανε αναφορά στην ιστορία και την συντήρηση του ναού.

Τις ομορφιές του Αμβρακικού με παράλληλο ντοκιμαντέρ ανέλυσε επίσης ο κ. Βλαχοπάνος με τον γνωστό ξεχωριστό τρόπο αφήγησης, ενώ μεσολαβούσε και η παρουσία του χορευτικού που χόρευε αρκετούς χορούς από την περιοχή της Άρτας.

Το δεύτερο μέρος της εκπομπής είχε θέμα τις ομορφιές της ορεινής Άρτας με την σπάνια χλωρίδα και πανίδα, τα άφθονα νερά και την πλούσια βλάστηση. Ανάλογο βίντεο πρόβαλλε διάφορες περιοχές της ορεινής Άρτας, νερόμυλους, μούσεια, καταρράκτες κ.λπ.

Η Γ. Γραμματέας έκανε αναφορά και στο όραμα της Ν. Α. Άρτας και το Νομάρχη κ. Γιώργο Παπαβασιλείου, όπου μέσα από το πρόγραμμα Πίνδος γίνεται προσπάθεια για τη βιώσιμη ανάπτυξη του ορεινού όγκου και τις συνθήκες οικονομικής ανα-

λο περιελάμβανε και την καθιερωμένη εκδρομή στο Πήλιο και φυσικά το γεύμα στις παραδοσιακές ταβέρνες και τα τσιπουράδικα στην



συγκρότησης των ορεινών περιοχών: έγινε αναφορά επίσης στους ξενώνες το το-

παραλία του Βόλου για το ψάρι που απαιτεί η Κυριακή των Βαΐων.

ΣΠΥΡΟΣ ΝΕΡΑΪΔΙΩΤΗΣ

«Ανατολικά των Τζουμέρκων Τραγούδια και μελίσματα, θύμησες και νόστος»

## Κατάθεση ψυχής και θεμέλιο μνήμης

Όταν μου πρότεινε ο Σπύρος να συμπεριληφθώ κι εγώ μαζί με τους άλλους φίλους στην παρέα που θα μιλήσει για το βιβλίο του, σκέφτηκα τι αλήθεια γυρεύω εγώ ένας που ποτέ του δεν μπόρεσε να χορέψει σωστά σε τούτο το τραπέζι και τι μπορώ να πω; Οι φόβοι μου όμως πέταξαν μακριά σαν έφτασε στα χέρια μου το βιβλίο και όταν άρχισα να το ξεφυλλίζω, ανακάλυψα κάτι που έμοιαζε να το περιμένω από καιρό: Βρήκα την ιστορία κάθε τραγουδιού ξεχωριστά και αυτό κατά τη γνώμη μου αποτελεί μεγάλο άθλο για το Σπύρο και πολύτιμο οδηγό για όσους ενδιαφέρονται για τα δημοτικά τραγούδια και θέλουν να μάθουν κάποια πράγματα γι' αυτά παραπάνω.

Είναι βέβαιο ότι σε άλλες, προηγούμενες εποχές, κάθε τραγούδι που ακούγονταν σε ένα πανηγύρι ή σε ένα γλέντι, συνοδεύονταν και από τις σχετικές γι' αυτό πληροφορίες. Ποιος δηλαδή ήταν ο δημιουργός του, ποιος το τραγουδάει καλύτερα, ποιος το παίζει επίσης καλύτερα στα όργανα, μέχρι που ακούγεται και ένα σωρό άλλα στοιχεία που για τα σημερινά τραγούδια μπορούμε να διαβάσουμε στα εξώφυλλα των δίσκων ή σε διάφορα έντυπα που συνήθως τα συνοδεύουν.

Εκείνα τα χρόνια όμως κάτι τέτοιο ήταν αδύνατο και όλες οι πληροφορίες για κάθε τραγούδι προέρχονταν από προσωπικά ακούσματα που πολλές φορές έρχονταν από τα βάθη του αιώνα και όσον αφορά τα δημοτικά τραγούδια, ευτυχώς υπάρχει μια καταγραφή από κάποιους ευαίσθητους και εργατικούς ανθρώπους. Το ίδιο συνέβη κατά κάποιο τρόπο και στα μεταγενέστερα

αλλά από τη γνωστή πεποίθηση περί της αιωνιότητας που διακατέχει κάθε άνθρωπο, πολλά χάθηκαν στο διάβα της ιστορίας.

Έρχεται τώρα ο Σπύρος λοιπόν και ενώ θέτει το ζήτημα της λειψής καταγραφής και μέσα από το βιβλίο του το οποίο πιστεύω πως πολύ σύντομα θα εξαντληθεί και θα υποχρεωθεί αν δεν το έχει ήδη ξεκινήσει να το συμπληρώσει με καινούργια στοιχεία, κάνει το πρώτο βήμα. Στην ουσία μας παραδίδει ένα πολύ σπουδαίο οδηγό δημοτικών τραγουδιών ο οποίος υπερβαίνει κατά πολύ τα ανάλογα πονήματα των ερευνητών και των σπουδαστών επειδή ακριβώς ο Σπύρος δεν ασχολείται θεωρητικά με το χορό και το τραγούδι αλλά είναι ακόμη μέλος μιας κοινότητας που το δημιουργεί και εν μέρει το δημιουργεί. Γιατί, τι άλλο θα ήταν το περίφημο διπλόκαγγελο του Γρεβενού, παρά σύγχρονη δημιουργία που αντλεί την έμπνευση από μια μικρή κοινότητα που αναγεννιέται έστω και τρεις ημέρες το χρόνο. Αλλού δυστυχώς, αυτά τα πράγματα έχουν σβήσει από παλιά. Μέσα από αυτή λοιπόν τη δημιουργία ο Σπύρος ορμάει και δεν προτείνει μεθόδους επιβίωσης της παράδοσης, αλλά μεθόδους μελέτης και έρευνας οι οποίες αποτελούν και το σημαντικότερο στοιχείο για τη διατήρησή της.

Ο Σπύρος προχώρησε πιο πέρα και συμπεριέλαβε στο έργο του τα παραλείποντα αυτών των μοναδικών δημιουργημάτων του ελληνικού λαού και κάτω από τις στίχους και τη μουσική τους έβαλε τη

μικρή ή τη μεγάλη ιστορία του καθενός. Δεν έφτανε όμως μόνο αυτό, ο Σπύρος μέσα από τις αφηγήσεις των τρανότερων, τις μνήμες της διαλυμένης κοινότητας που μετείχε και τα προσωπικά του βιώματα, κατάφερε να φέρει μέσω αυτών στην επικαιρότητα, πρόσωπα του τόπου του που συνδέθηκαν με κάποια τραγούδια και ορισμένα γεγονότα που εντάχθηκαν στην τοπική ιστορία.

Εδώ κατά τη γνώμη μου στηρίζεται και η μεγάλη επιτυχία του βιβλίου του Σπύρου, καθώς κατάφερε να βγάλει από την ομίχλη του χρόνου που περιβάλλει του ανώνυμου δημιουργού το τραγούδι και να το συνδέσει με έναν σύγχρονο άνθρωπο ή κάποιον άλλον από τα περασμένα του οποίου όμως η μνήμη παραμένει ακόμα ισχυρή και για πολλούς, αποτελεί και εμβληματικό πρόσωπο της κοινότητας. Σκεφτείτε απλά πως κάποιους ανθρώπους ή συγχωριανούς μας θα τους είχαμε ξεχάσει εντελώς, αν αυτοί δεν ήταν καλοί χορευτές για παράδειγμα ή καλοί τραγουδιστές. Θυμηθείτε τέλος ότι δίπλα σε ένα τραγούδι ή ένα χορό αρθρώνονταν πάντα και ο βίος ενός ανθρώπου ο οποίος μπορεί κατά τα άλλα να ήταν άσημος, αλλά η συμμετοχή του στο πανηγύρι να ήταν χαρακτηριστική και με τον τρόπο του να έδινε τον πραγματικό τόνο του.

Διαβάζοντας το βιβλίο του Σπύρου, αμέσως μου ήρθαν στο μυαλό όλα τα πανηγύρια, οι χοροί και οι διασκεδάσεις του χωριού μου από τότε που θυμάμαι μέχρι σήμερα πέρασαν μπροστά από τα μάτια μου τα πρόσωπα όλων των χωριανών και πρόχειρα έκανα ένα προκλητήριο, ζώντων και θεωνέων. Αυτό το προκλητήριο μου έβαλε έναν ωραίο μπελά, σαν έκαστα να κάνω ένα κατάλογο και τελικά μου έφαγε δυο μέρες να τον τελειώσω και δεν ξέρω πόσες άλλες θα χρειαστούν όταν ξεκινήσω από την αρχή προσθέτοντας περισσότερες λεπτομέρειες προκειμένου αυτός ο κατάλογος να αποτελέσει την πρώτη ύλη για ένα βιβλίο που ετοιμάζω για το χωριό μου.

Με αφορμή λοιπόν το βιβλίο του Σπύρου, στάθηκα κι εγώ για λίγο «Ανατολικά του Τυμφρηστού» και με βάση ένα συγκεκριμένο τραγούδι, τον «Ηλιο» για παράδειγμα, προσπάθησα να θυμηθώ ποιους το παράγγελλαν στην ορχήστρα, ποιους το χόρευαν, τι έριχνε ο καθένας στο πανέρι, τι αντιπροσώπευε αυτός για το χωριό, ποιους και πως επηρέαζε και κατέληξα σε απίστευτα συμπεράσματα τα οποία είχαν να κάνουν με την οικονομική επιφάνεια, την πολιτική τοποθέτηση και ένα σωρό άλλα που με άφησαν έκπληκτο για το πόσο τελικά ήταν ισχυρά αποτυπωμένα στη μνήμη μου. Λεπτομέρειες θα πείτε, αλλά μήπως από όλα αυτά τα μικρά σημάδια, τα ασημαντα της στιγμής και τα απρόοπτα δεν συμπληρώνεται η μεγάλη ιστορία κάθε τόπου;

Θυμήθηκα αυτούς που δεν χόρευαν ποτέ στο πανηγύρι: έψαξα να βρω τις αιτίες οι οποίες δεν ήταν πάντα ένα πένθος και σαν κατάλαβα – είναι και η απόσταση που βοηθάει τη πραγματικά υπεβλήθη - δεν απόρησα καθόλου, συνειδητοποίησα την αξιοπρέπεια κάποιων ανθρώπων που δεν χόρευαν ποτέ γιατί είχαν χάσει ένα μέλος της οικογένειάς τους στην Κατοχή και κυρίως στον Εμφύλιο. Ή πάλι γιατί ένας συγκεκριμένος άνθρωπος, έστρεφε αλλού το βλέμμα του σαν χόρευε ο τάδε και ο δένας ο οποίος έπαιξε κάποιο ιδιαίτερο ρόλο σε μια συγκεκριμένη εποχή. Μέσα από ένα πανηγύρι φαινόταν η κοινωνική διαστρωμάτωση κάθε κοινότητας καθώς και οι διασυνδέσεις στο εσωτερικό της ή με άλλες κοινότητες.

Όλα αυτά προέκυψαν με την ανάγνωση του σπουδαίου βιβλίου του Σπύρου και τον ευχαριστώ πολύ γι' αυτή την ωραία, γόνιμη περιπέτεια μνήμης που με έβαλε.

Ηλίας Προβόπουλος

04/12/2008 – «Πανηγυριωτική»



νιά ο Όμιλος βρέθηκε στο Βόλο (Σάββατο του Λαζάρου και Κυριακή των Βαΐων) όπως κάθε χρόνο προσκεκλημένος του σταθμού και με διαφορετικά θέματα. Στα λίγα χρόνια από την ίδρυσή του ο Λαογραφικός Όμιλος «Τα Τζουμέρκα» έχει στο ενεργητικό του σημαντικές εκδηλώσεις, όχι μόνο χορευτικές και πολιτιστικές αλλά ασχολήθηκε



κυρίως με την παρουσίαση των βυζαντινών μνημείων της Άρτας, με την καταγραφή, έκδοση και παρουσίαση παραδοσιακών βιβλίων από τον δάσκαλο του Ομίλου Σπύρο Νεραϊδιώτη, ηπειρωτική κουζίνα, αλλά και στα πλαίσια προσπάθειας που επιχειρεί ο Σύλλογος, επανασύνδεσης σχέσεων και μνήμης με τους απανταχού Τζουμερκιώτες που ζουν και εργάζονται και σε άλλα μέρη έχει πραγματοποιήσει διάφορες εκδηλώσεις.

Ο Λ.Ο. Τα Τζουμέρκα την περσινή χρονιά εκτός από τις χορευτικές ενότητες και τα βυζαντινά μνημεία που προβλήθηκαν από το TRT είχε θέσει στόχο να αναδειχθεί το γνωστό θέμα της γενέτειρας του Γ. Καραϊσκάκη όπου η παρουσία του Δημάρχου κ. Νίκου Βασιλάκη ξεσήκωσε ολόκληρη τη Θεσσαλία με θύελλα αντιδράσεων για αρκετό καιρό ποικιλοτρόπως.

Την εκπομπή άνοιξε ο δάσκαλος του χορευτικού Σπύ-



από το αρχείο του Κώστα Λ. Βασιλάρα

**Α**πό το πλούσιο αρχείο του συνεργάτη μας Κώστα Βασιλάρα ζητήσαμε και θα δημοσιεύουμε σ' αυτή τη στήλη φωτογραφικό υλικό και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο μας ταξιδεύει πίσω στο χρόνο.

**Παναγία Γορίτσα, Βόλος, 10/04/1953.**

Διακρίνονται όρθιοι από αριστερά: Γιώργος Βασιλάρας, Παναγιώτης Καλατζής, Αγγελική Βασιλάρα, Άννα Λάκκα, Νίκος Λάκκας, Αθανασία Λάκκα, Νίκος Βασιλάρας.

Καθιστοί: Βούλα Βασιλάρα, Αποστολία Βασιλάρα, Φώτης Βασιλάρας, Πιστούλα Βασιλάρα.



**Παχτούρι, αρχές δεκαετίας του '60.**

Διακρίνονται από αριστερά: Αποστολία Βασιλάρας, Κατίνα Βασιλάρα, Νίκος Μάστορας, Πιστούλα Μάστορα, Λεωνίδα Βασιλάρα, Μαρία Βασιλάρα, Αθανασία Βασιλάρα, Κώστας Βασιλάρας, Μαριγούλα Βασιλάρα, Λαμπρινή Καλατζή, Αγγελική Καλατζή, Λεωνίδα Καλατζής.

**Λογγά Αετού, 03/08/1977.**

Διακρίνονται όρθιοι από αριστερά: Βασίλης Λύτρας, Αποστολής Τσιρογιάννης, Κώστας Βασιλάρας, Σούλα Κούτρα, Βασίλης Κούτρας, Στέλλα Μπανούζα, Γιώργος Βασιλείου, Γιώτα Μπανούζα, Παναγιώτης Μάστορας, Βαγγελίτσα Λύτρα, Κώστας Μάστορας, Τάκης Παπάς, Βαγγέλης Πλής.

Καθιστοί: Θανάσης Κατσαρός, Δημήτρης Κώτσος, Νίκος Πλής, Λεωνίδα Οικονόμου, Παναγιώτης Μπόλλης, Κώστας Πλής, Γιώργος Ζιούτος, Ηλίας Λύτρας, Φώτης Μπόλλης, Κώστας Λύτρας, Αποστολής Εναγγέλου. Μροστά: Λεωνίδα Βασιλάρας, Μιχάλης Κατσαρός.



**Παχτούρι (υδραγωγείο Τσιγκόρι) αρχές δεκαετίας του '90.**

Διακρίνονται από αριστερά: Δημήτρης Χρηστάκης, Γιώργος Τσάκαλος, Κώστας Βασιλάρας, Νίκος Λάκκας, Κώστας Μπόλλης, Τάκης Βασιλάρας, Δημήτρης Τσάκαλος.

## Η γλώσσα στη Λαφίνα

Το γλωσσικό ιδίωμα (ντοπιολαλιά) των κατοίκων της Λαφίνας, όπως και όλων των χωριών της Ορεινής Πατρίδας, ανήκει γλωσσολογικά στην ευρύτερη ομάδα των κεντροελλαδικών και βόρειων ιδιωμάτων της κοινής Νεοελληνικής. Σε σχέση μ' αυτή, παρουσιάζει πιο πολύ φωνητικές, αλλά και μορφολογικές και λεξιλογικές διαφορές.

Γενικά ο λαός προσπαθεί να φτιάξει κατά την ομιλία τις λέξεις λιγούσλλαβες, εξαφανίζοντας τα διάφορα άτονα ι και ου όπου κι αν βρίσκονται μέσα στη λέξη, εκτός από την αρχή (σκ'λί, π'λί, στ'λιάρ).

Παρατηρείται βέβαια και η διατήρηση άτονων φωνηέντων του είδους αυτού (μοιράζου και όχι μ'ράζου, πυρουστιά και όχι π'ρουστιά).

Ξεχωριστά στα άρθρα, τα διάφορα ι και ου αποβάλλονται και τονούμενα, με εξαίρεση τις ονομαστικές ενικού και πληθυντικού (η μάνα τ' πρόεδρ, τ'ς καλές μέρις, οι μιγάλ τ' χουριού).

Τα διάφορα άτονα ε και ο προφερόμενα μεταβάλλονται στους κωφότερους φθόγγους ι και ου αντίστοιχα (έρχιτι ου Γιώρ'ς, φάν'κι ου προΐδρους).

Το α' και β' πληθυντικό πρόσωπο του παρατατικού δε αόριστου τελειώνουν σε -μαν, -ταν (παίζαμαν, παίζαταν, παίζαμαν, παίζαταν).

Τα σε -άω ρήματα στο α' και γ' ενικό πρόσωπο του ενεστώτα λέγονται ασυνήθιστα (γιάου-γιάει). Στο α' πρόσωπο του παρατατικού τελειώνουν σε -γα (γέλαγα) και αυτό το γ το διατηρούν και στο γ' πληθυντικό (γέλαες, γέλαε... γέλαγαν).

Η προσωπική αντωνυμία αυτός συναπτόμενη με το ρήμα είμαι το ακολουθεί ακέφαλη και άτονη (πούντους), ενώ σε γειτονικές περιοχές μπαίνει μπροστά (τουνεϊνί, τουνήταν, που τ'σήταν;). Η αντωνυμία μου, σου, του, τους προτασόμενη ή επιτασόμενη ρήματος ή ουσιαστικού, αποβάλλει τα φωνηέντά της (μ' σκάλ'σι του κήπου, τ'ς είπα να παν).

Οι δεικτικές αντωνυμίες αυτός, άλλος, εκείνος, τούτος κλινόμενες κάνουν στη γενική αφνού, αλλ'νού, ικ'νού, τούτ'νου, αφνών κ.λπ.

Στα τοπικά επιρρήματα εδώ, εκεί, αυτού, επιτάσσεται συχνά το -ια όταν πρόκειται να δηλωθεί κοντινή απόσταση (ιδώια, ικεΐια, αυτούια). Προκειμένου να δηλωθεί κατεύθυνση λέμε σιαπάν', σιακάτ', σιαπέρα, σιαπίσου κ.λπ.

Το γ μεταξύ δύο φωνηέντων αποβάλλεται (κατώι, κουμπουλόι, φάαμαν).

Οι κατάληξεις -ώτ'ς (-ώτης), -ώτ'σσα (-ώπισσα), -ίτ'ς (-ίτης), -ίτ'σσα (-ίπισσα) συναπτόμενες με ονόματα χωριών είναι δηλωτικές των κατοίκων τους (Λαφινιώτ'ς, Λαφινιώτ'σσα, Καπροϊτ'ς, Καπροϊτ'σσα).

Με την κατάληξη -αιοι δηλώνεται το σύνολο των μελών μιας οικογένειας στην πλατιά της έννοια, ενός σιού, μιας φάρας (Βλαχάιοι, Στασ'ναίοι).

Υποκοριστικές σε χρήση κατάληξεις είναι οι -όπ'λου (γυφτόπ'λου), -ούλ'ς (πνικούλ'ς), -ούλ (πιδούλ).

Μεγενθυτικές κατάληξεις είναι οι -άρος (γύφταρος), -ρια (πλακαριά).

Το μέγεθος δηλώνεται επίσης με πρόταξη στο ουσιαστικό των θεο- και κοτζιάμ (θεοχώραφου, κοτζιάμ κουπέλα).

Τα ουρανικά κ, γ, χ υγραίνονται κάπως μετά την αποβολή στο κατόπι τους οποιουδήποτε ι (σταλικ', γ'ναίκα). Γίνεται χρήση της ανδρονυμικής κατάληξης -ινα (Γιώργινα, Κώστινα), συχνά δε τα ονόματα ανδρών και γυναικών λέγονται παραλλαγμένα (Μήτσους, Κώτσιους, Πανάϊου, Τσιάβους, Τσέβου).

Λέμε θ'κός μ', φ'κιάρ', χ'λιάρ', αλλάζοντας δηλ. αρχικά σύμφωνα και αμασκάλ, απαλάμ, προσθέτοντας δηλ. το α στην αρχή πολλών λέξεων... Σημαντική πηγή από την οποία μπορούμε ν' αντλήσουμε στοιχεία για την ιστορία της περιοχής μας αποτελούν τα εκκλησιαστικά βιβλία, τα οποία υπάρχουν στις εκκλησίες των χωριών μας. Αυτό συμβαίνει, γιατί παλιά, που οι καιροί ήταν δύσκολοι, που με το ζόρι μάθαιναν πέντε γράμματα, τότε που δε υπήρχαν τετράδια και βιβλία, σ' αυτά κατέφευγαν οι ιεροψάλτες, οι ιερείς κάποιος που ήξερε λίγα γράμματα για ν' αναφέρει κάποιο σημαντικό γεγονός που συνέβη την εποχή εκείνη. Πολλές φορές μάλιστα, εκτός από το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο που χρησιμοποιούσαν, έγραφαν και σε κενά σημεία που έβρισκαν ενδιάμεσα. Ανοίγοντας κάποιο Μηνιαίο Αυγούστου (εκδοθέν το 1904) διαβάζουμε: Εν Κορυφή τη 15 Αυγούστου έτους 1960. "Σήμερα εις τα 15 του αυτού μηνός εορτάζει η εκκλησία η Κοίμηση της Θεοτόκου, όπου και θα τελεσθεί Θεία Λειτουργία, καθώς και πανηγύρι. Γράφω δε ταύτα ως ενθύμιον εις τούτο το βιβλίο, το οποίον είναι από την εκκλησία της Λαφίνας, μετά την ακολουθία το αγιασμού. Ο Γράψας Χρυσόστομος Τζιόκας Ιεροψάλτης". Στο ίδιο Μηνιαίο στο οπισθόφυλλο διαβάζουμε τα εξής: "Εν Λαφίνα τη 14 Αυγούστου, Χρυσόστομος Τζιόκας, Ιεροψάλτης Κορυφής και Λαφίνας" και πιο κάτω: "Σκλήβενο 7 Αυγούστου 1916. Ο Θεός εν των ονομάτων σου... και εν τη... κοινής μας" (ακολουθεί δυσανάγνωστη υπογραφή).

Παρατηρούμε εδώ, ότι το Μηνιαίο που εκδόθηκε το 1904, χρησιμοποιείτο και το 1960. Βλέποντας δε ότι το χρησιμοποιούσε και η εκκλησία της Κορυφής, καταλαβαίνουμε πόσο δύσκολα και τι λίγα βιβλία έφταναν στα χωριά μας, ακόμα και σ' αυτή την εκκλησία.

Στο εξώφυλλο κάποιου άλλου βιβλίου βλέπουμε γραμ-



Γράφει ο Λαφινιώτης, Αθανάσιος Στεργίου Λιάπης

μένα τα εξής: Ζώα μεγάλα 80, μικρά 60... πληθυσμός 217, δάσκαλος όχι, μαθητές 50, οικογένειες 52, στρέμματα 106. Υπάρχουν και ορισμένα άλλα νούμερα και λέξεις, που δυστυχώς δεν επεξηγήσαμε, αλλά συμπεραίνουμε ότι πρόκειται για κάποια απογραφή στο χωριό. Το βιβλίο δεν είναι Μηνιαίο, ούτε αναφέρει πουθενά χρονολογία, ώστε να βοηθηθούμε να σας πούμε για τη συγκεκριμένη χρονιά που γράφτηκε τα παραπάνω.

Στο Πεντηκοστήριον Χαρομόσου, εκδοθέν το 1859 και στη σελ. 228 διαβάζουμε: "Εις του 1887 εχειρωτήθη ως ιερεύς, εγώ ο Μάρκος Κ. Κορομηλιάς από χωριό Μουσιούτα και ήλθα εδώ εις Αγίαν Κυριακή και εσυμφώνησα με τον Ανανία Ιερομονάχου να διαβάσω το σαρραντάρι εδώ κι έμεινα λοιπόν εδώ και το έπερασα λαμπρώτατα κι ως εκ τούτου γράφω δια ενθύμιον.

Μάρκου Ιερέως Κ. Κορομηλιάου από χωριόν Μουσιούτα Ιουνίου 5". Στο οπισθόφυλλο του ίδιου βιβλίου υπάρχουν τα εξής: "Μονή Αγία Κυριακής, Απριλίου 30 1898 Κων/νος Κλαπανίδας" (υπογραφή). Υπάρχει επίσης το παρακάτω κείμενο γραμμένο δύο φορές με δυσανάγνωστες υπογραφές: "Γράφω το όνομά μου, δια ενθύμιον, όταν θ' αποθάνω δια να θυμούνται τη ψυχή μου. Η μεν χείρ μου θα είναι εις το χώμα η δε ψυχή μου εις τον αιώνα. Τη 21 Μαΐου 1930". Το βιβλίο αυτό φαίνεται ότι ανήκε στο μοναστήρι της Αγίας Κυριακής και κατέληξε στην εκκλησία της Λαφίνας. Όλα όσα διαβάσατε παραπάνω είναι μερικά από τα πολλά παραδείγματα που θα μπορούσαμε ν' αναφέρουμε. Σκοπός μας όμως δεν είναι μόνο να σας ενημερώσουμε. Αποσκοπούμε να στραφούμε και στους υπεύθυνους (επιτρόπους, ιερείς, ακόμα και στην κοινότητα), ώστε να προσέξουν τα βιβλία αυτά.

Στην εκκλησία της Λαφίνας δεν υπάρχουν πολλά βιβλία. Στ' άλλα χωριά ίσως βρίσκονται περισσότερα. Με πιο πολλά και ενδιαφέροντα στοιχεία. Εμείς βρήκαμε βιβλία από το 1859. Βρήκαμε το παλιό Ευαγγέλιο. Τα βρήκαμε όμως σε κουτιά, γεμάτα υγρασία και μούχλα. Είναι αμαρτία να καταστραφούν. Ας φροντίσει κάποιος για την αγορά μιας μικρής βιβλιοθήκης, ώστε το καλοκαίρι να τα βγάλουμε, να τα καθαρίσουμε και να τα φυλάξουμε στα ράφια. Κάνουμε εκκλησιον και στους υπεύθυνους των εκκλησιών των άλλων χωριών να προσέξουν και να διαφυλάξουν τα εκκλησιαστικά βιβλία. Τα εκκλησιαστικά βιβλία αποτελούν πηγές και εκτός των άλλων και πλούτο της λαογραφικής μας παράδοσης.

# Προλήψεις – λαϊκά μαντέματα

Γράφει ο Νεραϊδίωτης Ηλίας Αθ. Καραθάνος  
Νομικός-Φιλολόγος-Ιστορικός-Λαογράφος-Ψυχολόγος

**Το παρακάτω άρθρο μου περιλαμβάνεται στον λαογραφικό τομέα και αναφέρεται σε φυσικά φαινόμενα βάσει των οποίων αποκλειστικά οι παλιότεροι ορεινοί κάτοικοι των χωριών μας εξήγαν ασφαλή συμπεράσματα στα πλαίσια προγνωστικής τους διάθεσης για μελλοντική διευθέτηση και τακτοποίηση εκκρεμοτήτων. Τότε, η επιστήμη της μετεωρολογίας και η αντίστοιχη κρατική υπηρεσία απουσίαζαν ή δεν είχαν αναπτυχθεί επαρκώς ακόμη. Τέτοια γεγονότα που θεμελιώνουν στοιχεία λαϊκών προλήψεων και προβλέψεων:**

1. «Τ' Ινάρι τ' θ(ε)ου». Έτσι αποκαλούσαν το ουράνιο τόξο, το οποίο εξασφάλιζε την παρηγορία του ότι θα σταματήσει πλέον η βροχή, ιδίως κατά της ραγδαίας, κατακλυσμιαίας καταιγίδας, που συνήθως συνοδεύονταν από ισχυρό αέρα, παίρνοντας τη μορφή θεομηνίας. Αυτό απέβαινε ενθαρρυντικό πράγμα που επέτρεπε την ανεμπόδιστη εκτέλεση των υπαίθριων αγροτοκτηνοτροφικών εργασιών.

2. Προτροπή στον συγχωριανό: «Πιάτ' Ξύλο», ώστε να μη συμβεί κάτι δυσάρεστο ή να σταματήσει το κακό που εξακολουθεί. Ως δικαιολογητική αιτία προβάλλεται ίσως το ότι το Ξύλο αποτελεί κακό αγωγό μεταδοτικότητας ηλεκτρισμού, θερμότητας και γενικώς της ενέργειας.

3. «Άμα σπασ' ου καθρέφτ'ς ή χ'θεί λάδ'». Αυτά τα συμβάντα θεωρούνταν προμηνύματα γρουσουζιάς ή δυσάρεστης έκβασης ή εξέλιξης. Γι' αυτό, ενεργούσαν αποτρεπτικά στη συμπεριφορά που ήδη είχε ξεκινήσει.

4. Το Δωδεκαήμερο των Χριστουγέννων (από τη νύχτα της παραμονής μέχρι τα Φώτα που αγιάζονται να νερά), κατ' εξακολούθηση χωρίς διακοπή άφηναν τη φωτιά να θραμπολιάζει στο τζάκι για να κατακαύσει εμποδίζοντας τους καλικάντζαρους να κατεβούν, σκαρφάλλοντας στο μπχαράκι, κάτω στη γωνιά και «μαλαρήσουν» τους σπιτικούς. Αυτό απέρρεε απ' την πίστη τους ύπαρξης και τρόπου εισόδου των καλικάντζαρων.

5. Το λάλημα της κουκουβάγιας αποβραδής ή στο σούρουπο, στη γειτονιά που ακουγόταν θεωρούνταν κακό οιωτός που προμάντευε θάνατο. Το ίδιο ίσχυε και με το λάλημα του κόκορα.

6. Ομοίως με το παραπάνω περιστατικό, υπήρχε τέτοια δοξασία για το χύσιμο μαύρου κρασιού, μαυροδάφνης (κυρίως) οπότε μάλιστα λεγόταν ότι θα χυθεί αίμα. Αυτή η πίστη ήταν ριζωμένη στις καρδιές τους, ως κατάλοιπο ανασφάλειας από την εποχή των πλιάτσικων και ληστειών, παρομοιάζοντας το χρώμα του χαιμένου υγρού με του αίματος. Ίσως και γιατί ειδικά στο κρασί αποδιδόταν εξαιρετικές σεβασμός, εξαιτίας της χριστιανικής χρήσης του στο Ιερό Μυστήριο της Θείας

Ευχαριστίας. Όμως, αυτό επεκτάθηκε και σ' επεισόδια ατυχημάτων με αιματηρούς τραυματισμούς, που συχνά συνέβαιναν στην απρόσιτη περιοχή μας, λόγω του πετρώδους και κακοτράχαλου εδάφους.

7. Σε κακό «είχαν» και θεωρούσαν ως μηνυματοδότηση δυστυχίας το να μπει στο σπίτι το απαίσιο πτηνό της νυχτερίδας που ζούσε μόνον στο σκοτάδι.

8. Το κέρασμα σε «χαϊρίλτικο» γεγονός, (που προξενούσε χαρά) το οποίο έφερε την ονομασία του «ασημάματος» επειδή συνήθως μεταχειρίζονταν κέρμα ασημένιας κοπής, «στερίωνε» την παρά πέρα πορεία ή επιβεβαίωνε απόλυτη συμμετοχή στα τελούμενα.

9. Ο τρόπος πετάγματος των πετροχελιδόνων, δηλαδή αν ήταν χαμηλός ή υψηλός προμήνυε βροχερό ή ξερι(ι)κό αντίστοιχα καιρό. Αυτό βέβαια είχε σχέση με την αναζήτηση τροφής, κυρίως εντόμων, ανάλογα σε συνθήκες υγρασίας ή ξηρασίας.

10. Η εμφάνιση μοναδικής ή ελαχίστων τριχών στα μαλλιά του κεφαλιού νεαρής ή νεαρού ατόμου σήμαινε την καλή του τύχη και αυτή λεγόταν «βασιλικιά». Το ξερίζωμα της αποτρεπτόταν, γιατί προξενούσε γρουσουζιά. Τότε, προμηνύονταν πρόωρα γεράματα, καθώς αν' αυτής θα φύτρωναν τρεις.

11. Οι πρόγονοί μας εξετάζαν ως σίγουρο σημάδι την περίπτωση που κάποιον «τρώνει η παλαμί τ' χεριού» κι έλεγαν ότι αν μωμήγικαζε το δεξί χέρι, τότε χαιρετάς ή προσφέρεις κάτι, ενώ αν αφορούσε το αριστερό, τότε παίρνεις κάτι (δανεικό ή δώρο) και κυρίως χρήματα. Δηλαδή συνιστά αξιόπιστο δείκτη της οικονομικής κατάστασης.

12. Το σκρούμπο (αποκαΐδια από πανί) χρησιμοποιούνταν για απολύμανση του κεφαλιού του νεογέννητου κατά τον τοκετό από τις πρακτικές μαμές. Στις πληγές έβαζαν καπνό ή ούρα.

13. Όταν κατά τη χειραψία στο χαιρετισμό διασταυρώνονταν τα χέρια δύο συναπαντηθέντων με τρίτου προσώπου (σε σχήμα σταυρού) έλεγαν ότι θα συμβεί γρήγορα γάμος.

14. Για να καταστεί κάποιος απρόσβλητος απ' το μάτισμα, έπρεπε να φέρει πάνω του ομοίωμα ματιού που λειτουργούσε σα φυλαχτό. Αυτό ήταν γυάλινο, «χάντρα». Μερικές φορές ήταν και θρησκευτικό σύμβολο, συνοδευόμενο από χριστιανικό σταυρό ή εικόνισμα του αγίου. Μέσα του έβαζαν σκόρδο, αλάτι κλπ που απέτρεπαν το «κακό». Με άλλα λόγια, βλέπουμε ότι συνυπήρχαν ειδωλολατρικά και χριστιανικά στοιχεία, δηλαδή ίσχυε το λαϊκό «Μ' ένα μπαμ, δυο τρυγόνια»

15. Για το ούρλιασμα, όχι το απλό αλύχημα σε ξένο ή σε κάποια ξαφνική αλλαγή, έλεγαν ότι πλησιάζει ο άδικος χάρος. Τάχα, το σκυλί

τον προαισθάνεται, τον αναγνωρίζει και χαιρετά τον ερχομό του.

16. Δεν έδιναν το σαπούνι χέρι με χέρι, παρά το τοποθετούσαν κάπου για να το πάρει ο άλλος γιατί πίστευαν ότι αυτό ήταν μαντάτο ότι θα τσακωθούν κι έτσι ήθελαν ν' αποτρέψουν κάθε εριστικό συμβάν.

17. Όταν κάποιος μπουσούλαγε, όχι βέβαια το μωρό που συνήθως έκανε αυτόν τον υποτυπώδη τρόπο κίνησης, σήμαινε ότι θα ερχόταν μουσαφίρης, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον για προετοιμασίες στο συχνό φαινόμενο φιλοξενίας στα χωριά μας. Ακόμη το γεγονός της επίσκεψης κάποιου προμήνυε κι όταν ο κόκορας τίναζε (άνοιγε) τα φτερά του, σαν να «ξεφορτώνονταν»

18. Όταν έβγαζαν κάποιο δόντι, συνήθως πρόχειρα με γερό σχοινί κι όχι σε δυσέμετο τότε οδοντογιάτρο, το πέταγαν πάνω στη σκεπή από κεραμίδια ή πλάκες, κάνοντας συγχρόνως την ευχή: «Να κράνου-κόκαλο και δως μου σιδερένια» για να «στεριώσουν» τα υπόλοιπα εναπομείναντα υγιή.

19. Το κρέμασμα σφάλλαγα μέσα στο σπίτι ή σε κάποιο καθαρό και ταυτοποιημένο χώρο πίστευαν ότι ήταν προάγγελος γρήγορου νέου, μαντάτου, ειδήσεων, πληροφοριών, γράμματος (επιστολής).

20. Η πρωτοχρονιάτικη βροχή ήταν σημάδι της πασχάλιατικης λακάδας για τους απλοϊκούς προγόνους μας, οι οποίοι διακατέχονταν από πνεύμα εναλλαγής των φυσικών φαινομένων σε αξιοσημείωτες και τρανταχτές γιορτές της χριστιανοσύνης.

21. Όταν η φωτιά έκανε σταδιακό χαρακτηριστικό ελαφρύ θόρυβο, έλεγαν ότι κάποιος «αναφέρει» κουτσομπολεύει δηλαδή τους σπιτικούς.

22. Το χύσιμο, στάξιμο κάπου του καφέ το είχαν για «κακό» προμήνυμα. Αν λερώνονταν λίγο το φλιτζάνι στο μέρος της επαφής με τα χείλη του στόμαχου του πίνοντος ή αν υπήρχε φουσκάλα πλησίον σ' αυτό το μέρος, τότε αυτό αποτελούσε όσιο οιωτό ή αυτόν ή ήταν πρόδηλο λήψης χρημάτων ή απολαβής κέρδους. Η σημασία αυτή οφείλεται στο ότι ο καφές ήταν περιζήτητο πολύτιμο και πανάκριβο υλικό παλαιά για τα χωριά μας.

23. Κατά παρόμοιο τρόπο εκλαμβάνονταν και το χύσιμο ή στάξιμο λαδιού, πάλι για το δυσέμετο του.

24. Το τσίμπημα αλογόμυγας σε κάποιον άνθρωπο θεωρούνταν βασιλικό σημάδι, λόγω της σπανιότητας του που προοιωνίζε καλοτυχία.

25. Αν κάποιος ξεχώριζε απ' τη θραμπάλα μερικά ξύλα και τ' αραιώνε, τότε αυτή η ενέργεια υποδήλωνε προμήνυμα διάλυσης του κοπαδιού ή ότι κάποιο κοπαδιάρικο ζώο θα «ξέκοβε» πράγμα που ειδοποιούσε για επέλευση πιθανού κινδύνου.

26. Όταν κατά το χτένισμα των γυναικών έβγαίναν πολλές τρίχες, «τούφες» απ' το κεφάλι τους, έλεγαν ότι αυτό σήμαινε προκοπή για απολαβή πολλών χρημάτων, παρομοιάζοντας την ποσότητα των μαλλιών με τον πλούτο.

27. Τ' απόνερα απ' το λούσιμο, συνήθως αλισβιά, θεωρούνταν ιερά λόγω της καρθαρικής και λυτρωτικής δύναμης, γι αυτό πρόσεχαν την αποχέτευση τους ρίχνοντας τα μόνον στις γλάστρες με τα λουλουδία.

28. Η «γραμμή» ζάρα στο κλείσιμο της παλάμης ονομάζονταν «σχοινί της ζωής» κι έδειχνε την μακροήμερευση, ως στοιχείο λαϊκευμένης χειρομαντικής, απομεινάρια αρχαιότερων χρόνων.

29. Κατά την αναχώρηση συγκερασμένων αλόγων σε διατεταγμένο αγώνα, αντί ευχής για ευόδιο και καλό ταξίδι με δύναμη και πολλά εμπορικά κέρδη, έβαζαν στη φωτιά πέταλο και κόκαλο.

30. Προτού συμπληρώσουν ένα έτος «χρονιάσουν» τα νιόπαντρα άτομα, δεν έκανε να παρευρίσκονταν στην στιγμή του Ησαΐα στα στεφανώματα άλλου γάμου. Αυτό μάλλον για να φανεί η σπουδαιότητα του Μυστηρίου του γάμου κι ειδικά στο παραπάνω στάδιο.

31. Ανάλογα με τις διαστάσεις και το σχήμα που έπαιρνε το νεφρό ή η σπλίνα, μετά το ψήσιμο, πρόλεγαν το φύλο απ' το έμβρυο εγκύου γυναίκας του σπιτιού που ανήκε το σφαιγίο και γίνονταν το ψήσιμο.

32. Επίσης, μαντικές ιδιότητες για μελλοντική ευτυχία ή ευσιώνη κι ευνοϊκή έκβαση γεγονότος ή ευδόκιμο εξέλιξη κάποιου μέλους της οικογένειας αποδίδονταν στην πλάτη «μανάρας» ή κοπαδιάρικου ζώου ή οικίστης κότας. Αυτό έμοιαζε με πλεούμενο σκάφος με ιστούς και λεγόταν «καράβι». Σ' αυτόν, η τυχόν μαύρη βούλα (από συσσώρευση αλάτων) πρόδινε σπιτικό τάφο, όταν ήταν έντονη, ενώ όταν ήταν αμυδρή ο τάφος ήταν απλώς συγγενικός. Η ύπαρξη νευρώνων σήμαινε φουσκωμένο πουγκί ή υπερμεγεθές κομπόδεμα. Μπορεί οι πολλοί νευρώνες να ερμηνεύονταν με πολυάριθμα καπίστρια, καθώς τα άλογα πρόδιναν πλούτο στο σπίτι. Προϋπόθεση έγκαιρης μαντικής γνωμάτευσης ήταν το σφαιγίο να είναι του σπιτιού. Εξαίρεση αυτού του κανόνα ίσχυε μόνο για το πασχάλιο.

33. Έπρεπε ν' αποφεύγεται ο αντικατοπτρισμός (καθρέφτισμα), όταν σουρουπώνει γιατί έτσι επιταχύνεται ο θάνατος της προσφιλοῦς μητέρας.

34. Δεν επιτρεπόταν το πέραςμα (δρασκελείο) πάνω από τεντωμένο πόδι, γιατί έτσι θα σταματούσε η ανάπτυξη στα νεαρά άτομα. Με αυτόν τον τρόπο διαπαιδαγωγούνταν οι νέοι να πολεμούν τη νωθρότητά τους.

35. Ήταν διάχυτη η πίστη στο Γένος μας που υπέφερε

από τους Τούρκους-κατακτητές ότι η χάση του φεγγαριού προεικόνιζε την εξαφάνιση αυτών των αφεντάδων απ' το προσκήνιο του απελευθερωτικού αγώνα. Αυτό το γεγονός ξεσπάθωσε την επιθετικότητα των Ελλήνων, συμβαδίζοντας αρμονικά με τον διακαή πόθο τους προς ανάκτηση στερημένης ελευθερίας. Πάντως, κατ' αυτό το χρονικό διάστημα είναι φυσικό να περιορίζονται οι βίναυσες τουρκικές παλεμικές επιχειρήσεις, με παράλληλη αύξηση των ελληνικών δραστηριοτήτων, αφού το φως της νύχτας που ήταν μοναδικός οδηγός των πρώτων ήταν λιγοστό, ευνοώντας την κρυφή ενεργοποίηση των δευτέρων.

36. Όταν κάποια εγκυμουνοῦσα γεννήσει κατά το χάσιμο του φεγγαριού, τότε οι τοκετοί που ακολουθούν στην ίδια χρονιά θα φέρουν άρρενα (σερκά) βρέφη. Εδώ απ' το λαό μας χρησιμοποιούνταν η αρχή της αντίθεσης.

37. Αν κάποιος που κοιτά «κατάφατσα» το ολόγεμο φεγγάρι πιάσει στα χέρια του χρυσό αντικείμενο, τότε θ' αποχτήσει αμύθητο πλούτο. Μάλλον, συνδυάζονταν η λάμψη του φεγγαριού και του χρυσού με την πολυτιμότητα του πλούτου ο οποίος σπάνιζε στην άγονη περιοχή μας.

38. Υπήρχε πεποίθηση ότι όταν ακουγόταν λάλημα κουκουβάγιας σε «ζερβά» (ανήλεα) μέρη τότε θ' ακολουθήσει σύντομα ραγδαία βροχή.

39. Ακόμη και τα μπακακάρια (βατράχια) μπαίνουν στο χορό προμηνύματος βροχής. Αυτό συμβαίνει όταν σκούζουν το χαρακτηριστικό τους ήχο πολλά μαζί και για μεγάλη διάρκεια, σαν να χαιρόνται για το μελλούμενο γεγονός που θ' αυξήσει (αυγατίσει) τα νερά του βαλτώδους περιβάλλοντός τους.

40. Ασφαλή πρόγνωση έκαναν ότι θα χιονίσει, όταν τα σύννεφα στον ουρανό συγκεντρώνονταν προς την ανατολή. Αυτό το γεγονός υποδηλώνει πως ο αέρας φουσούσε από βόρεια κατεύθυνση και γι' αυτό ήταν ψυχρός. Οφείλεται στην οξείνη παρατηρητικότητα των προγόνων μας για ένα φυσικό φαινόμενο, το χιόνι που ήταν συχνό και συνηθισμένο στα βουνά μας.

41. Δυνάμει της παρατήρησης αποκτούσαν την προγνωστική δυνατότητα για συνέχιση να «στοιβάζει χιόνι», όταν αυτό πέφτοντας κολλούσε στη γη ή στα αντικείμενα. Η κολλώδης αυτή ιδιότητα οφείλονταν στην προηγηθείσα ξηρασία, η οποία διατηρούσε αναλλοίωτη την ποσότητα του χιονιού.

42. Για όποιον μυρμηγκίαζε, μούδιαζε ή όπως λέγανε τον «έτρωε» ή πατούσα του προβλέπονταν σύντομο ταξίδι και μακρὺς δρόμος.

43. Οι παλαιοί επιστράτευαν πρόθυμα τις υπηρεσίες της στατιστικής προσέγγισης (στο περίπου) στην ονει-

ρομαντεία κι ονειροκριτική. Έλκοντας αντιλήψεις από την αρχαιοελληνική ειδωλολατρική εποχή, στήριζαν τις ανασφάλειές τους με προλήψεις, λόγω απομόνωσης στα απροσπέλαστα βουνά κι εύλογης αδυναμίας τεκμηριωμένης επιστημονικής εξήγησης. Σε αυτά τα πλαίσια υποστήριζαν ότι όταν στον ύπνο σου δεις κρέας, τότε πρόκειται σύντομα ν' ακούσεις κάποιο ευχάριστο νέο ή ότι θα γίνει αντάμωση (συνάντηση ταξιδεμένων). Βλέπουμε ότι εδώ συνδυάζαν το πανάκριβο κρέας με τον ποθητό γουρισμό.

44. Η παρουσία σκύλων στα όνειρα έλεγαν ότι σήμαινε εχθρός. Η δριμύτητα της εχθρότητας εξαρτιόταν από τη σκουρότητα στο χρωματισμό του σκύλου.

45. Για το τρίξιμο της στέγης του σπιτιού, λόγω διαστολής των υλικών στις διάφορες θερμοκρασίες, πρόλεγαν για σύντομο θάνατο κάποιου σπιτικού.

46. Για την πλούσια τριχοφυΐα των φρυδιών κι επομένως την πύκνωση και σμίξιμο τους στο πρόσωπο κάτι που αποφαίνονταν με τη λαϊκή τους ψυχολογία, ότι αυτό το χαρακτηριστικό σηματοδοτεί την προκοπή του στο μέλλον, την πρωτάκουστη σοφία του, τη δυνατότητα να εκπέμπει ενεργεια ματιάσματος (να έχ' ματ'), την πιθανότητα να παντρευτεί κοντά στον τόπο του. Στο τελευταίο στοιχείο έδιναν ιδιαίτερη σημασία και με αυτό συνέδεαν την ευτυχία, λέγοντας «παπούτσι απ' τον τόπο σου κι ας είναι μπαλωμένο».

47. Το σάλωμα και καθάρισμα της γάτας γλύφοντας με τη γλώσσα της τα διάφορα μέρη του σώματος της (νίψιμο) προμήνυε επακολούθηση βροχερού καιρού.

48. Απαγορευόταν από ηθικούς κανόνες, το χτένισμα όταν νύχτωνε, ως κακός οιωτός γιατί έλεγαν ότι σήμαινε νεκροστόλισμα.

49. Όταν βουίξει, «κρετινοβολάει» η φωτιά στο τζάκι του σπιτιού και εκσφενδονίζει, «πετάει» μια σπιθα διασχίζοντας τον αέρα με σφύριγμα, πιθανώς λόγω υγρασίας και δημιουργίας ατμού, τότε δίνεται η ερμηνεία ότι πρόκειται για πολύ γρήγορο ευχάριστο ή δυσάρεστο ματύρο.

50. Ως κατεύοδιο μετά την αναχώρηση κάποιου για τα ξένα χύνονταν νερό, εξύρνοντας έτσι την αγιαστική δύναμή του νερού. Αν όμως δεν ήταν επιθυμητή η επιστροφή του αποχωρησάντος χύνονταν αλάτι, τονίζοντας έτσι την αποτρεπτική δύναμη του αλατιού. Το σκούπισμα δεν επιτρεπόταν όσο διαρκούσε το ταξίδι για την πρώτη προαναφερόμενη περίπτωση, για τη θεωρούσαν εχθρική ενέργεια που έδωχε τον ξενιτεμένο απ' το σπίτι. Εντούτοις όμως για να διώξει το κακό επιβαλλόταν αυτή μετά το σήκωμα του νεκρού.

# «Μην καρτερείς το σγουρόμαλλο αγόρι»

Στην πικρή μνήμη σου, σγουρόμαλλο αγόρι μου

Γράφει ο Δημήτρης Βλαχοπάνος

Εγώ ήμουν, αγάπη μου, τότε δεκαεφτά μόλις χρόνων. Κι όταν σ' αντίκρισα χτύπησαν μέσα μου δεκαεφτά σήμαντρα κι άλλες τόσες καμπάνες. Δεν άφηνε καλοκαίρι ο πατέρας μου – κολλημένος με το νησί του – που να μη μας αρπάζει κάθε πρώτη Ιουλίου και να μας φυτεύει για δυο μήνες στα πατρικά σπίτια του, με τις μεγάλες αυλές και τα γέρικα δέντρα τους ολόγυρα στους μαντρότοιχους. Κι εσύ ήσουν, λεβέντη μου, στα είκοσι δυο σου, παλικαράκι γενναίο του μικρού αστυνομικού τμήματος του χωριού μας. Καθόμουν στο καφενείο του θείου μου και σε κάρφωνα, καθώς ερχόσουν γελαστός πάντα, στένο στο τραπέζι σας απέναντί σου και δεν μπορούσα να ξεκολληθώ τα μάτια μου από πάνω σου. Ίσως να 'φταιγε το φεγγάρι, που σε φώτιζε και σ' ομόρφαινε. Ίσως να 'φταιγε η θάλασσα του απογεύματος, που με τύλιγε και με ξεμυάλιζε. Μα ίσως να 'φταιγαν τα σγουρά σου μαλλιά και το τραγούδι που σιγόπαιζε μέσα μου «μην καρτερείς το σγουρόμαλλο αγόρι, έφυγε με το βοριά». Γιατί περνούσε ο καιρός, μάτια μου, κι εσύ ντροπέσουν να ρίξεις το βλέμμα σου πάνω μου. Και φοβόμουν εγώ και πληγές άνοιγα μέσα μου, μη μου φύγει το καλοκαίρι και μου φύγει μαζί και το σγουρόμαλλο αγόρι.

- Γιατί με κοιτάς έτσι, κουκλίτσα; με ρώτησες ξαφνικά μια στιγμή που σηκώθηκε ο θείος μου και μείναμε μόνοι.

Τα 'χασα εγώ και δέθηκε η γλώσσα μου. Σου χαμογέλασα αμίλητη κι ήθελα να σ' ακούω μονάχα. Κι ύστερα εσύ με ρώτησες άλλα και την πήγες αλλού την κουβέντα, στα μαθήματα, στο σχολείο, στα καλά της πρωτεύουσας... Και περίμενα εγώ να μου πεις για τα μάτια μου, τα μαλλιά μου, τη θάλασσα του νησιού μας...

- Πόσο θα μείνετε εδώ; Ξαναρώτησες, λες κι ήθελες κάτι να μάθεις για μένα. Λύθηκε η γλώσσα μου και σου μίλησα. Τι το 'θελα, αγόρι μου, κι άφηνα λευτέρη τη φωνή μου; Την άλλη μέρα κολυμπούσαμε πίσω απ' τα βράχια. Και την ώρα που βασιλεύει ο ήλιος, έσκυψες τρυφερά και με φίλησες. Ρόδιση η θάλασσα και φτερούγισαν άσπρα πουλιά πάνω απ' τα υπνωτισμένα νερά της. Φύγαμε κι ένιωθα το κορμί μου διασπασμένο και την ψυχή μου παραδομένη αιχμάλωτη. Πού ύπνος το βράδυ! Καρτερούσα να φέξει η αυγή, να σηκώθω με τον ήλιο και να βρεθώ πλάι σου στο γραφείο.

Ποτέ μου το νησί δεν τ' αγάπησα τόσο. Πριν σε γνωρίσω έσπρωχνα να φύγουν γρήγορα οι μέρες για να γυρίσω ξανά στην πρωτεύουσα και στο σχολείο μου. Μα σαν σε γνώρισα έσπρωχνα να μη φύγουν οι μέρες κι εκλιπαρούσα τις ώρες να μένουν ακίνητες και μαζί σου να χάνονται στις μικρές αμμουδιές και τους άδειους ορμίσκους. Με μέθυσε ο Αύγουστος και με ξετρέλανε και μ' άνοιξε σαν αχβάδα που κόλλησε πάνω σου κι άλλο δεν έκανε παρά να γυρεύει το χάδι σου, την ανάσα σου, το φιλί σου, τη γλυκύτητα της αφής σου.

- Να μ' αγαπάς μόνο και να ξέρω πως θα με σκέφτεσαι, αυτό θέλω και γι' αυτό θα υπήρχα, σου ψιθύρισα κλαίγοντας με λυγμούς, ακουμπισμένη στην πλάτη σου, το τελευταίο βράδυ του Αυγούστου. Δε μίλησες. Με φιλούσες μονάχα και τα χέρια σου έτρεμαν. Κι είχαν μια θλίψη τα μάτια σου κάτω απ' το φεγγαρόφωτο. Και πολύ τη λογάριζα εκείνη τη θλίψη σου

και την κράτησα μέσα μου σα μian αχτίδα για τις παγερές χειμωνιάτικες μέρες και σα μian υπόσχεση αγάπης αληθινής.

Πριν βγει ο Σεπτέμβρης και πριν μπούμε για καλά στα μαθήματα, με σήκωσες στην αγκάλη σου και μ' έπνιξες στα φιλιό, όταν μ' είδες να ξεπροβάλλω, λίγο πριν σκοτεινιάσει, απ' τη γωνία του σχολείου μου. Ήθελα να φύγω μαζί σου, να γυρίσω ξανά στο νησί, δε θ' αντέξω, σου φώναζα, δεν μπορώ μακριά σου, δε θα βγάλω χειμώνα, θα χαθώ, θα πεθάνω, μείνε κοντά μου, έλα κι εσύ στην Αθήνα, παράτα το νησί, σ' αγαπώ και δε θέλω τίποτ' άλλο παρά μόνο εσένα, μη μ' αφήσεις μονάχη μου, σ' αγαπώ, σε λατρεύω...

Το 'ξερα πως σε πίκραινα και πως πράγματα αδύνατα σου ζητούσα. Μα πώς μπορούσα κι εγώ να ημερέψω τον πόνο μου, που πρώτη φορά μου αγαπούσα και με πήρε το κύμα σου και με τύλιξε και δεν μ' άφησε μέσα μου όρθιο τίποτε; Μα εσύ χαμογέλασες, μάτια μου, και πολλές φορές πέρασες την παλάμη σου πάνω απ' τα δακρυσιμένα μου μάγουλα και λόγια παρηγοριάς μου 'πες, δε θ' αργήσει να περάσει ο χειμώνας, μια δυο φορές κάθε μήνα θα σου 'ρχομαι και θα φεύγει ο καιρός, θα βρεθούμε ξανά το καλοκαίρι μαζί, θα σε σκέφτομαι, αγάπη μου, πάντα και στα μέρη που αγκαλαστήκαμε κι αγαπηθήκαμε θα πηγαίνω, με το κύμα της θάλασσας και τ' αγέρι θα σου στέλνω μηνύματα, θα σου γράφω κι άλλο τίποτα δε θα κατοικεί μέσα μου παρά μόνον εσύ. Δε θυμάμαι πόσες πέρασα ξάγρυπνες νύχτες συντροφιά με τα λόγια σου μόνο. Κι άλλο δεν έκανα μια παρά να μετράω τις μέρες και να ζω για τον ερχομό σου μονάχα. Την άνοιξη μου 'φερνες, στο χειμώνα μου μ' αφήνεις. Στις γωνίες των δρόμων, στα δεντράκια του πάρκου, στα κεφάλαια των βιβλίων μου έβλεπα εσένα. Σα να χάθηκαν από γύρω μου κι από μέσα μου όλα τ' άλλα κι όλος ο κόσμος μου να 'σουν εσύ. Σου 'γραφα κάθε μέρα, στην αίθουσα, στο γραφείο μου, στο μάθημα, στα διαλείμματα, το κορμί μου εδώ κι η ψυχή μου εκεί. Δίπλα σου. Στην ανάσα σου. Αναστήθηκε όταν πείστηκε ο πατέρας μου κι ήρθαμε στο νησί μας να κάνουμε Πάσχα. Μπορεί και κάτι να του περνούσε απ' το νου, αλλά πολύ δεν τον πείραζε, γιατί του 'φτανε μόνο που χτυπούσε η καρδιά μου και φτερούγιζε για τα μέρη του. Έλαμψες, άστρο μου, όταν μ' είδες μπροστά σου Κυριακή των Βαΐων και τα μάτια σου δεν έπαιρνες από πάνω μου.

- Ήταν να φύγω, να κάνω ανάσταση στο χωριό μου, μα πού να 'βρω δρόμο τώρα που μου 'ρθες; ψιθύριζες μ' ένα γλυκό σου παράπονο το βράδυ που ρίχτηκα και κούρνιασα στη ζεστό σου αγκαλιά.

- Μπορεί του χρόνου να πάμε μαζί κι να κάνουμε ανάσταση εκεί, σου ψιθύρισα με καμμό κι ένωση να φουσα ένα αγέρι ζεστό κι απαλό στην καρδιά μου.

- Του χρόνου εσύ θα σπουδάσεις κι εγώ θα σου πέφτω μικρός, είπες χαμογελώντας με πίκρα και μου πήρες τα χέρια μου και τα φίλησες.

- Όπου κι αν πάω, ό,τι κι αν γίνει, να ξέρεις πως ποτέ δε θα πάψω, σγουρόμαλλο αγόρι μου, να σ' αγαπώ και σαν τρελή να σε θέλω, είπα και πλημμύρισαν δάκρυα τα χέρια μας.

Τη Μεγάλη Βδομάδα μεγάλωνε μέσα μου ο πόνος για σένα, μα μεγάλωνε μαζί κι ένας φόβος και τα πάθη καρφιά γίνονταν σα στεφάνι ακάνθινο, μην αλλάξουν τα πράγματα και γυρίσουν αλλιώς και χαθούμε μια μέρα, σ' άλλα μέρη εσύ, σ' άλλους δρόμους εγώ. Γιατί είχαν μια θλίψη τα μάτια σου. Και τα λόγια σου ώρες – ώρες σκοτεινά γίνονταν και μισά.

- Μπορεί, κούκλα μου, κάποτε να καταλάβεις πως δεν κάνω για σένα. Κι ίσως τότε πολύ πληγωθείς και πολύ θα πονέσω κι εγώ, μου αποκάλυψε λίγο πριν χωριστούμε και πάρω το πλοίο για την Αθήνα.

- Θα 'ρθεις μαζί μου, δε γίνεται χώρια, να πάρεις μετάθεση, να σπουδάσεις κι εσύ και να βρεις ευκαιρίες στην Αθήνα, για να γίνεις αυτό που σου αξίζει, θα λιώσω μακριά σου, θα σβήσω, μαζί θα διαβάζουμε, μαζί θα σπουδάζουμε, αχ τι ωραία που θα 'ναι, μη λες όχι, κάνε μου το χατίρι, σ' αγαπώ και τίποτε άλλο δε θέλω παρά μόνο να σ' έχω κοντά μου...

Παραληρούσα και τα 'βλεπα δυνατά όλα αυτά που ήταν, αλήθεια, ακατόρθωτα. Μα πού να ξέρω κι εγώ, έτσι παιδί που 'μουν, πως στη ζωή δεν κάνουμε πάντα εκείνα που θέλουμε! Και πως δεν την πηγαίνουμε εμείς, μα μας παίρνει και μας πηγαίνει όπου θέλει εκείνη...

Δυο μήνες πολέμαγα με τη σκέψη σου, τα γραπτά και τις εξετάσεις. Και σαν τέλειωσε κι η τελευταία μου μάχη, πέταξα πέρα χαρτιά και μολύβια και πέταξα σαν πουλί και σα σύννεφο πάνω απ' τη θάλασσα κι ήρθα κοντά σου. Το νησί μου πα-

ράδεισος κι εσύ ο άγγελός μου, η ακτή μου, το κύμα μου, η άλλη μου μέρα. Κι ήταν ήρεμα όλα, μια μικρή σαν των μύθων ιστορία αγάπης, έτσι που κανείς στο χωριό δεν έβρισκε να πει ένα λόγο κακό κι έναν ίσκιο να ρίξει απάνω μας.

- Θα με πάρεις στο χωριό σου και μένα τον Αύγουστο, σου 'πα, και θα 'ρθεις το φθινόπωρο στην Αθήνα, για να 'μαστε πάντα μαζί.

- Μη ζητάς πράγματα που δε γίνονται, μου 'πες και μου 'κλεισες με την παλάμη το στόμα μου.

- Εμείς τώρα πια γίναμε αχώριστοι, επέμενα. Και δε γίνεται, τώρα που εγώ θα σπουδάσω, εσύ να 'σαι μακριά μου. Γιατί δε με νιώθεις;

Πολλές φορές ύψωσα τη φωνή μου κι έκλαψα και χτυπήθηκα. Κι όταν έμενα μόνη μου έμπαινε στην ψυχή μου ο χειμώνας και κουρέλια την έκαναν οι βροχές και τ' αγέρια του.

- Θα φύγω δυο – τρεις μέρες για το χωριό κι όταν θα 'ρθω μπορεί να σου φέρω ευχάριστα νέα, μ' αφιρδιάσες ένα βράδυ κάπου εκεί στο τέλος του Αυγούστου.

- Και τι δε θα 'δινά να 'ρχόμουν μαζί σου, σου είπα με πόνο. Αλλά, αν είναι να μου φέρεις ευχάριστα νέα, θα κλειστώ μες στο σπίτι μου και θα περιμένω.

Σε περιμένα. Κλεισμένη στο σπίτι μου. Πέρασαν τρεις μέρες, τέσσερις, πέντε, βδομάδα, μα εσύ πουθενά. Βγήκε ο Αύγουστος, μπήκε ο Σεπτέμβρης και κανένα δε σ' έφερε πλοίο. Νόμιζα πως ήρθε το τέλος του κόσμου, όταν ετοιμάζαμε τα πράγματά μας να γυρίσουμε στην Αθήνα. Το μεσημέρι έσκασε η βόμβα! Σ' αρραβώνιασαν, μου 'παν, και σου 'δωσαν μια στο χωριό σου. Δεν το πίστεψα. Μα όλο το απόγευμα σπάρραζα κι έκλαιγα με λυγμούς. Είχε σκάσει, την άλλη μέρα, ο ήλιος όταν μπήκαμε στο καράβι. Τα μάτια μου κόκκινα σ' έφαχναν παντού και σε γύρευαν. Δεν ξέρω αν ήσουν εσύ το σγουρόμαλλο εκείνο αγόρι που στεκόταν ακίνητο στην προκυμαία και θλιμμένο κι είχε πάνω μου καρφωμένα τα μάτια του κι όταν έφευγε το καράβι σήκωσε λίγο το χέρι και μου 'γνεψε.

Λίγες μέρες αργότερα έλαβα γράμμα σου. Τ' άνοιγα κι έτρεμα ολόκληρη. «Αντιστάθηκα, μα δεν ξέρω πώς έγινε και μου πήραν το λόγο μου. Ίσως και γιατί κάτι ψιθύριζε μέσα μου πως εμπόδια στη ζωή σου θα σου 'φερνα. Το ξέρω πως ξανά δε θα ζήσω τ' απροσδόκητο αυτό μεγαλείο. Ίσως, αν σ' είχα πάρει μαζί μου, τα πράγματα τώρα θα 'ταν αλλιώς. Δεν είχα τη δύναμη...».

Ερήμωσα. Και κλείστηκε στη σιωπή μου. Πέρασαν πολλά χρόνια ώπου να βρω τη δύναμη που 'χασα και να πατήσω το πόδι μου ξανά στο νησί. Μόνη μου και μ' αγνή τη μορφή σου μες στ' αμπάρια της σκέψης μου. Κι εσύ πουθενά πια. Με τη γυναίκα που σου 'δωσαν και τις δυο κόρες σου σε μια άλλη ζωή. Δε σ' έφαξα και δε μ' έφαξες. Ξεχαστήκαμε στο δικό του κλουβί και στις δικές του μονότονες διαδρομές ο καθένας μας. Τελειωμένο κεφάλαιο και βιβλίο κλειστό.

Δεν είχε πάει μεσημέρι ακόμα, όταν μ' άρπαξε η κόρη μου απ' το χέρι και με τράβηξε για να δω την έκτακτη ειδήση. Προπαρμονή της πρωτοχρονιάς και πού χρόνος για ειδήσεις, τακτικές κι έκτακτες! Χρόνια μόνο το μακελιό με δύο αστυνομικούς νεκρούς και δεν έδωσα περισσότερη σημασία. Μα πλημμύρισε η μέρα με τις ίδιες ειδήσεις και βυθίστηκε σ' ένα πένθος η χώρα. Κι ένας πόνος άρχιζε, αγάπη μου, και με τρύπαγε και πληγές μ' άνοιγε και στα πίσω με βύθιζε. Το μεσημέρι σκοτεινιάσαν γύρω μου όλα. Και στα στήθη μου ένα μαχαίρι καρφώθηκε. Κι ένας βράχος με γκρέμισε και με πέταξε στα συντρίμια. Το σγουρόμαλλο αγόρι μου έφυγε για ταξίδι και πίσω δε γύρισε. Συνόδευε, είπα, κρατούμενους κι ένας απ' αυτούς άρπαξε το ποστόλι του και μ' εκείνο...

Φράγματα έσπασαν μέσα μου κι η ψυχή μου ένα φύλλο στην κορφή του ωπτικού κύματος. Τόσα χρόνια κρατούσα, καμάρι μου, κρυφή κι ακριβή τη μικρή μας αέρινη και κομμένη στη μέση ιστορία. Είκοσι τρία χρόνια σε τύλιξαν οι αράχνες μου και σ' άφησαν τρυφερό και βελούδινο στο βυθό μου. Κι έφεγγε τότε – τότε μια ελπίδα αμυδρή πως ίσως κάποτε κάποιον ιδωθούμε ξανά. Τώρα σπαράζω και κλαίω. Ίσως, αν μ' είχες πάρει μαζί σου τον Αύγουστο εκείνο, τα πράγματα τώρα θα 'ταν αλλιώς. Αλλά πώς μπορείς τη ζωή σου να την πας όπου θες, όταν τόσοι και τόσοι έχουν μερίδιο απ' αυτή και σου την κόβουν και τη σκορπούν και στην άκρη την αφήνουν του δρόμου;

Τώρα, γλυκό και σγουρόμαλλο αγόρι μου, ποιος άνεμος να σε βρει και ποιο κύμα, εκεί που 'σαι, για να σου φέρει το πικρό και τ' αστείρευτο δάκρυ μου;

**ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ**  
**ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**  
**ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ OFFSET**

*Τα πάντα σε χαρτί*

- λογότυπο - σήμα
- επαγγελματική κάρτα
- διαφημιστικό έντυπο - flyer
- σφίσα
- κατάλογος
- πρόσκληση
- προσκλητήριο γάμου - βάπτισης
- επιστολόχαρτο
- φάκελοι
- συνταγολόγια γιατρών
- αυτοκόλλητες ετικέτες

**ΤΕΝΤΟΛΟΥΡΗΣ Κ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ**  
ΜΥΡΦΩΛΑΔΟΥ 8 & ΜΕΓΑΡΧΗΣ, ΑΓ. ΟΙΚΟΜΕΝΙΟΣ (ΣΤΕΙΛΜΟΠΑΙΚΤΑ)  
ΤΗΛ/ΦΑΧ: 24310 28700, ΚΙΝ: 6973 330772 e-mail: tenprint@otenet.gr

**ΕΡΓΟΔΟΜΗΣΗ**  
**ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**

**ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΑΚΑΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε**

Οίτης 11 Ηλιοπούλη 163 44  
τηλ.: 210 97 15 270 - 6932 33 01 17  
e-mail: niktsak1@otenet.gr

**ΝΕΟ ΙΑΤΡΕΙΟ**

**Πρότυπο Καρδιολογικό Ιατρείο**  
**ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Γ. ΓΟΥΡΖΙΩΤΗΣ**  
Ειδικός Καρδιολόγος

Δέχεται καθημερινά πρωί: 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ.  
απόγευμα: 5.30 μ.μ. - 8.30 μ.μ.  
Σάββατο κατόπιν ραντεβού

Ιακωβάκη & Μισούλη γωνία  
(έναντι παθολογικού ΚΤΕΛ) 2ος όροφος  
Τηλ. & Fax: 24310 33668, Κιν. 6974 35 29 29

## Ζητείται... ζωντανία

«Φύτρωσε» μέσα στις καταπράσινες πλάγιες των βουνών. Εμφανίζεται στο οπτικό σου πεδίο... επίτηδες, λες και σε εκλιπαρεί για λίγο θαυμασμό. Ενώ, έχει όλα τα προσόντα για να το θαυμάζεις εκείνοι που το έφτιαξαν... το εγκατέλειψαν. Περπατάς στα σοκάκια του και ακούγεται μόνο η φύση που αποτελεί την ομορφιά του αλλά και την μοναδική του απειλή. Το χιόνι το καταπλακώνει για πολλούς μήνες τον χρόνο και οι κατολισθήσεις το καθιστούν, έναν επικίνδυνο προορισμό. Όπου και να κοιτάξεις βλέπεις έλατα και ανάμεσα τους οξείες. **Όλα του τα μοнопάτια μοιάζουν να καταλήγουν στον ...παράδεισο.** (Ενώ αυτός ο «ενοχλητικός» ήχος του ποταμού σου παίρνει στην κυριολεξία τα αυτιά).

Όσο... για τα σοκάκια του, σου ζητάνε και εκείνα να τα περπατήσεις. Είναι λες και έχει χάσει την αυτοπεποίθησή του αυτός ο τόπος. Μοιάζει με εκείνους τους γραφικούς παππούδες που πιάνουν μια γωνιά του καφενείου και έχουν ριγμένο στην πλάτη τους ένα φθαρμένο σακάκι και η σκέψη τους είναι μονίμως απασχολημένη. Όταν τους κοιτάς στην αρχή σου βγάζουν λύπηση, άμα όμως σε



αφήσουν να τους πλησιάσεις σε καθηλώνουν. Σε κερδίζουν με την γαλήνη τους. Έχουν τόσα να σου διηγηθούν που δεν σου κάνει διάθεση να τους διακόψεις ούτε για λίγο. Κάθεται και τους κοιτάς. Έτσι, συμβαίνει και με αυτόν τον τόπο. Κάθεται και τον κοιτάς... και αναρωτιέσαι αν... κάποιος του έδωσε την «ευχή» να φυτρώσει σε αυτό το πανέμορφο σημείο της Ελλάδας αλλά ταυτόχρονα και την «κατάρρα» να είναι σε αυτό το απομα-

κρυσμένο σημείο της. Η ευχή έπιασε... και αυτός ο τόπος σε μαγεύει... όσο για την κατάρρα είναι ίσως και ο πραγματικός λόγος που μαγεύτηκες.

**Υ.Γ. Για το Παχτούρι του νομού Τρικάλων και για όλους τους νέους που έζησαν εκεί όλα τα «παιδικά» τους καλοκαίρια και τώρα παλεύουν να του ξανά δώσουν... ζωντανία.**

04 - 5 - 2009

Πηγή:

<http://www.koutipandoras.gr>

Το άρθρο αυτό γράφτηκε στο Παχτούρι κατά τη φετινή πρωτομαγιά από τη γνωστή δημοσιογράφο Αντιγόνη Μιχοπούλου. Σπς 4-5-2009 δημοσιεύτηκε από την ίδια στην ιστοσελίδα <http://www.koutipandoras.gr>

Η Αντιγόνη Μιχοπούλου είναι φίλη της Παχτουριώτισσας Λίλας Οικονόμου κι εργάζεται για το «κουτί της πανδώρας» μαζί με την ομάδα του πετυχημένου δημοσιογράφου Κώστα Βαξεβάνη.

## Με τους Αετιώτες ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Δημήτρης Σιούφας

Το γάμο του Αετιώτη Γιώργου Ηλ. Τσάκαλου και της Μαρίας Κουρνιατή, που τελέστηκε στις 23 Μαΐου στο Αλιβέρι της Εύβοιας, τίμησε με την παρουσία του και ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων κ. Δημήτρης Σιούφας ο οποίος μετέβη στο Αλιβέρι για το σκοπό αυτό.



Μετά τα στέφανα, ο κ. Δημήτρης Σιούφας με την ευγένεια, την απλότητα και τη σεμνότητα που τον διακρίνει συνομιλήσε με πολλούς Αετιώτες, Παχτουριώτες και άλλους καλεσμένους. Την ευκαιρία για να συνομιλήσουν μαζί του είχαν και ο πρόεδρος της διευρυμένης κοινότητας Νεραϊδας Ηλίας Καραγεώργος καθώς και ο πρόεδρος του Μορφωτικού και Εξωραϊστικού συλλόγου Αετού Παντελής Τσάκαλος.

## Η πέτρα του... σκανδάλου

Αυτή είναι η περιβόητη πέτρα του... σκανδάλου η οποία βρίσκεται στο Αλώνι του Παχτουρίου και για την οποία το περασμένο καλοκαίρι ξέσπασε διαμάχη μεταξύ κατοίκων του Παχτουρίου για τον αν θα έπρεπε να μείνει εκεί στη θέση της ή θα έπρεπε να την πετάξει η κοινότητα στο ποτάμι.



Αυτή είναι η πέτρα για την οποία χύθηκε μπόλικο μελάνι τόσο στις σελίδες της «Φωνής» όσο και στα υπόλοιπα έντυπα των χωριών μας. Τη φωτογραφίσαμε και δημοσιεύουμε τις φωτογραφίες αυτές γιατί το ζήτησαν οι αναγνώστες της «Φωνής».

**Και διερωτώμαστε:** Πως γίνεται και για αιώνες δεν εμποδίζει στο σημείο όπου βρίσκονταν και τώ-



ρα εμποδίζει; Πως γίνεται, όταν το χωριό έσφυζε από ζωή να μην εμποδίζει κανέναν και τώρα που το χωριό ερήμωσε, τους περισσότερους μήνες του χρόνου, να εμποδίζει; **Μήπως πρέπει να κάνουμε καθημερινά όλοι μας την αυτοκριτική μας και να αναρωτηθούμε αν πραγματικά ενδιαφερόμαστε γι' αυτό τον τόπο; Μήπως χωρίς λόγο μας φταίνε όλοι και όλα στα χωριά μας;**

## Στο δημοτικό κέντρο ΧΑΛΚΙΑΣ-ΠΑΛΛΑΣ ο χορός του Συλλόγου Νεραϊδιωτών

Πραγματοποιήθηκε με επιτυχία κι εφέτος η καθιερωμένη χοροσπερίδα του συλλόγου Νεραϊδιωτών. Ο χορός έγινε στο δημοτικό κέντρο «ΧΑΛΚΙΑΣ-ΠΑΛΛΑΣ», την Παρασκευή, 20 Φεβρουαρίου. Η εκδήλωση ξεκίνησε με την ομιλία του Προέδρου Βασίλη Αθανασιάδη και την κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας του Συλλόγου. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος επέδωσε πλακέτα στο χοροδιδάσκαλο Σπύρο Νεραϊδιώτη, υλοποιώντας απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου να τιμηθεί ο συμπατριώτης μας «...για την πολύτιμη προσφορά του στην τοπική μας παράδοση και τον πολιτισμό...». Ο Πρόεδρος και τα μέλη ακολουθώντας έδωσαν το έναυσμα για να αρχίσει το γλέντι, σύροντας πρώτοι το χορό. Υπό τους ήχους λοιπόν του κλαρίνου του Ξακουστου δεξιότεχνη κλαρινίστα Πετρολούκα Χαλκιά και το τρα-



γούδι από τους Αντώνη Κυρίτση, Γιούλα Κοτρότσιου και άλλους καλλιτέχνες της δημοτικής μουσικής, τα μέλη του Συλλόγου με τους φίλους τους, αλλά και πολλοί συμπατριώτες μας από τα άλλα χωριά, το γλέντησαν για τα καλά μέχρι αργά το πρωί. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Κοινοτικός σύμβουλος και πρόεδρος του Συλλόγου Λαφινιωτών Κώστας Βλάχος με αντιπροσωπεία συνδημοτών μας από τη Λαφίνα, αντιπροσωπεία του Συλλόγου Αετού, ο Πρόεδρος του Λ.Ο. τα Τζουμέρκα κ.α. Χαιρετιστήρια μηνύματα για την εκδήλωση του Συλλόγου έστειλαν ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης συντοπίτης μας Σωτήρης Χατζηγάκης, ο βουλευτής Τρικάλων Χρήστος Χάιδος και ο Νομάρχης Τρικάλων Ηλίας Βλαχογιάννης.



## Απερρίφθη η παραίτηση του Ανδρέα Βασιλάρα από το στέκι νεολαίας στο Παχτούρι

Το Κοινοτικό Συμβούλιο με απόφασή του απέρριψε την αίτηση παραίτησης του Ανδρέα Βασιλάρα από το στέκι νεολαίας στο Παχτούρι.

Με την απόφαση αυτή στηρίζει δυναμικά την προηγούμενη απόφασή του και τους λόγους που είχε ληφθεί αυτή, θεωρώντας μόνο θετική τη συνεισφορά της λειτουργίας του για το σύνολο των κατοίκων.

## Οι δώδεκα μήνες στο Ιουλιανό ημερολόγιο

Στα λαϊκά παραμύθια οι μήνες  
είναι δώδεκα παλικάρια, το καθένα έχει  
τις χάρες ή τα κακά της εποχής  
που ονοματίζεται.



Γράφει η  
Αρματολικιώτισσα  
Κωνσταντίνα Ηλία,  
Ειδικός Παιδαγωγός

### ΙΟΥΛΗΣ

Ο Ιούλης χρωσάει το όνομά του στον Ιούλιο Καίσαρα, ο οποίος οργάνωσε το απέραντο κράτος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ενοποίησε το πολύχρωμο μωσαϊκό των λαών της, επιβάλλοντας ανάμεσα στα άλλα ένα ενιαίο ημερολόγιο -Ιουλιανό ημερολόγιο-. Αυτό ίσχυε στην Ελλάδα ως το 1923.

Ο ελληνικός λαός, λέει τον Ιούλη Γυάλινο και Γυαλιστή γιατί τότε ωριμάζουν τα στα-φύλια και γυαλίζουν, Χορτόκοπο γιατί τότε κόβουν το χόρτο, Αλωνάρη γιατί είναι ο καιρός του αλωνισμού. Το αλώνισμα είναι το βασικό περιεχόμενο του Ιούλη, το αλώνισμα και οι κίνδυνοι που απειλούν την καινούρια σοδειά.

Στα παλιά χρόνια, όταν στα χωριά δεν υπήρχαν αποθέματα τροφής και η πείνα παραμό-νευε διαρκώς, όταν έβγαινε ο Θεριστής-Ιούλης και έμπαινε ο Αλωνάρης-Ιούλης, τότε που "σμίγαν τα δυο ψωμιά" όπως έλεγαν, ήταν φόβος μήπως μείνουν χωρίς αλεύρι οι γεωργοί. Δεν ήταν μόνο η εποχή που σωνόταν η παλιά σοδειά αλλά και η εποχή που ο γεωργός δεν έχει πεντάρα, είναι πανί με πανί, γι' αυτό το φρεσκοαλωνισμένο σιτάρι ήταν πολύτιμο.

Στη Θράκη, το πρώτο ψωμί το κάνουν κολουόρι και το λένε τζιτζροκούλιο γιατί το προσφέρουν στο τζιτζιρα, ο οποίος συνοδεύει με το τραγούδι του τους θεριστάδες και τους αλωνιστάδες. Σε άλλα μέρη το πρώτο ψωμί το κάνουν κολουόρι και το κρεμάνε στη βρύση για να τρέξουν τα καλά στα σπύτια όπως τρέχει το νερό της βρύσης.

Στ' αλώνια, πλήρως τον κωφινότατο υποχρεώσεις του σε είδος. Πρώτα απ' όλα τη δεκάτη, το χρέος του στο κράτος (1/10 του προϊόντος του), το αγροφυλακτικό, το παπαδικό, το νεροφορικό - για το νερό - το αλωνιάτικο και το γυφτιάτικο που έπαιρνε ο γύφτος που τους έφτιαχνε τα σιδερένια εργαλεία. Ο, τι περισσεύει το κοφινότατο ο καημένος ο γεωργός - το αποθήκευσε στις κοφίνες -.

Στην εμπειρία του χρόνου ανήκουν και οι κίνδυνοι που απειλούν τα χωράφια και το σω-ρό του σιταριού αυτή την εποχή. Ποιοί είναι οι κίνδυνοι; Η φωτιά, η βροχή και το χαλάζι. Τον κίνδυνο της φωτιάς τον συνδέει ο λαός με τη γιορτή της Παναγίας της Βλαχέρνας - γιορτάζεται στις 2 Ιουλίου και ονομάζεται και Παναγία η Καψοδεματούσα. Τον κίνδυνο της βροχής και του χαλαζιού τον συνδέει με τη γιορτή του Αγίου Κήρυκου - γιορτάζεται στις 15 Ιουλίου. Συνδέει επίσης τον κίνδυνο μη μαραθούν τα στάχυα με τη γιορτή της Αγίας Μαρίας (Μαρίνα - μαραίνει) - γιορτάζεται στις 17 Ιουλίου.

Η σχέση του λαϊκού ανθρώπου με τους αγίους είναι σχέση αμοιβαιότητας: "κάνε μου, να σου κάνω", "δώσε μου, να σου δώσω", "do ut des" όπως λέει το λαϊκό ρητό που μαθαίνομε στο σχολείο. Τιμά τη γιορτή των αγίων, δε δουλεύει εκείνη τη μέρα, αλίμονό του αν δουλέψει αφού οι αγίοι είναι μνησικάκοι και τιμωρούν όσους δεν κράτησαν τη γιορτή τους.

Η παράδοση λέει, για όσους δουλέψουν την ημέρα της γιορτής της Παναγίας της Βλαχέρνας, τους τιμωρεί είτε καίγοντας τα στάρια τους είτε βουλιάζοντας τα αλώνια τους. Γι' αυτό την ονομάζουν Παναγία Καψοδεματούσα ή Καψοχεροβολού ή Καψαλωνού και Βουλιάχτρα. Έντονος είναι και ο κίνδυνος της κάψας του ήλιου, της ξηρασίας αλλά και της ξαφνικής και καταστρεπτικής νεροποντής. Υπάρχουν επίσης και οι κίνδυνοι από τις αρρώστιες που φουντώνουν με τη ζέση. Τον κίνδυνο από την κάψα του ήλιου και την καλοκαιρινή νερο-ποντή, ο λαός τον σύνδεσε με τον Προφήτη Ηλία. Στις

κορυφές των βουνών, στα εκκλησιάκια του, ο προφήτης Ηλίας αντικατέστησε το Δία των αρχαίων προγόνων. Το Δία, το Νεφε-ληγερέτη, τον κύριο του ήλιου αλλά και της αστραπής, της βροντής και των ανέμων. Ο Δίας λατρευόταν στην αρχαία Ελλάδα την ίδια εποχή που γιορτάζεται και ο δικός μας προφήτης Ηλίας. Η ιδιότητα του προφήτη Ηλία ως ρυθμιστή των καιρικών συνθηκών γίνεται φανερή και από τις μετεωρολογικές παρατηρήσεις που γίνονται τη μέρα της γιορτής του. Στην Κω λ.χ. ό,τι κάνει εκείνη τη μέρα θα κάνει όλο το μήνα. Στη Μυτιλήνη το πρωί του Αϊ - Λια οι τσοπάνηδες βλέπουν τους σκύλους τους με τι τρόπο κάθονται. Άμα ο σκύλος είναι ξαπλωμένος κατά το νοτιά, θα 'χουμε καλοκαιριές. Άμα είναι κολουριασμένος και βλέπει κατά το βοριά, θα 'χουμε βαρυχειμωνιά, λένε.

Τέλος η πιο οδυνηρή εμπειρία του χρόνου κατά το μήνα Ιούλιο είναι οι αρρώστιες και κυρίως οι θέρμες. Οι άγιοι που γιατρέυουν τους ανθρώπους αυτή την εποχή είναι οι εξής:

- 1η Ιουλίου, οι άγιοι Ανάργυροι Κοσμάς και Δαμιανός, οι γιατροί.

- 26 Ιουλίου, η αγία Παρασκευή, που είναι για τα μάτια που υποφέρουν ιδιαίτερα αυτή την εποχή από το αλώνισμα, το λίκνισμα, τον ήλιο, την κάψα.

- 27 Ιουλίου, ο άγιος Παντελεήμονας που γιατρεύει όλες τις αρρώστιες και τις αναπηρίες: "κούτσοι, στραβοί στον άγιο Παντελεήμονα".

Πώς, όμως, πετυχαίνεται η θεραπεία, πώς μεταδίδεται η χάρη του αγίου στον άρρωστο; Όποιος είχε πόνο πήγαινε στον άγιο Παντελεήμονα, έπαιρνε ένα αφιέρωμα από την εικόνα του, το κρεμούσε στο δικό του εικονοστάσι, ώπου να γίνει καλά. Έπειτα έκανε και αυτός ένα όμοιο αφιέρωμα και πήγαινε και τα κρεμούσε και τα δύο στον άγιο Παντελεήμονα.

Στον πόνο, οι γυναίκες πηγαίνοντας στην εκκλησία, στη γιορτή του προφήτη Ηλία, έδε-ναν στάχυα στο κεφάλι τους και σε όποιο άλλο μέρος του σώματος είχαν πόνους. Μετά τη Μεγάλη Είσοδο έκοβαν τα στάχυα για να κοπεί και ο πόνος - αναλογική μαγεία: όπως κόβω τα στάχυα, έτσι να κοπεί ο πόνος μου.

Ένας άλλος τρόπος είναι ο αντίθετος, δε μεταδίδεται η χάρη του αγίου στον άρρωστο αλλά ο άρρωστος ρίχνει από πάνω του την αρρώστια και την αναθέτει στον άγιο. Σε πολλές περιοχές πίστευαν πως η αγία Μαρίνα θεραπεύει τις αρρώστιες και κυρίως τη θέρμη. Την ημέρα της γιορτής της, μετά την εκκλησία, πήγαιναν στο δέντρο της αγίας Μαρίας, που βρισκόταν κοντά σε ένα πηγάδι. Το δέντρο ήταν πελώριο και είχε στα κλωνάρια του χρωματιστά κουρέλια, που τα έδεναν εκεί όσοι ήταν άρρωστοι, γιατί πίστευαν ότι άφηναν εκεί την αρρώστια τους - αρκετά συνηθισμένη εικόνα στο τοπίο της ελληνικής υπαίθρου.

Εκτός όμως από τις ατομικές σχέσεις που δημιουργούν οι άρρωστοι με τους αγίους θε-ραπευτές - τον προφήτη Ηλία, την αγία Παρασκευή και την αγία Μαρίνα - συμβαίνει σε πολλά ελληνικά μέρη να δημιουργείται και μια σχέση συλλογική με τον άγιο, όπου ολόκληρο το χωριό μετέχει στην ευεργετική επίδραση του αγίου. Αυτό γίνεται με τη θυσία ενός ζώου, ταύρου ή κριαριού. Σε κάποια μέρη, όπως η Ήπειρος, η παράδοση λέει πως αρχικά θυσίαζαν ένα ελάφι, που το 'στελνε ο ίδιος ο άγιος. Μια φορά όμως οι πανηγυριστές δεν πε-ρίμεναν να ξεκουραστεί το ελάφι και το έσφαξαν αμέσως μόλις ήρθε. Από τότε το ελάφι δεν ξαναφάνηκε.

Ο λαός μας λοιπόν με την ονομασία Αλωνάρης δηλώνει το περιεχόμενο και την εμπειρία του Ιούλη, το αλώνισμα.

## ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

### Γάμοι

- Στις 26/4/2009 στον Ιερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών στην Αθήνα τέλεσαν τους γάμους τους ο συνδημότης μας από την Νεράϊδα Παναγιώτης Μαντέλλος του Ιωάννη και η Βιβή Πάσχου.

- Στις 11-5-2009 στο Δημαρχείο Αμαρουσίου τέλεσαν τους γάμους τους ο συνδημότης μας από το Παχτούρι Αλέξανδρος Γεροχρήστος και η Ελευθερία Κουφογεώργου.

- Στις 23-5-2009 στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Αλιβερίου Ευβοίας τέλεσαν τους γάμους τους ο συνδημότης μας από τον Αετό Γιώργος Τσάκαλος του Ηλία και η Μαρία Κουρνιατίτη του Ιωάννη.

- Στις 23-5-2009 στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Τρικάλων τέλεσαν τους γάμους τους ο συνδημότης μας από τον Αετό Ηλίας Τσακουβής του Γεωργίου και η Αικατερίνη Τρίγκα.

### Γενήσεις

- Στις 29/4/2009 στη Λάρισα ο συνδημότης μας από το Αρματολικό Λάμπρος και η σύζυγός του Χριστίνα Τάλλαρος α-

πέκτησαν αγοράκι.

### Βαπτίσεις

- Στις 26-4-2009 στη Λάρισα ο συνδημότης μας από την Κορυφή Γεώργιος Μπουργάνης και η σύζυγός του Αναστασία Τσάμη βάπτισαν το γιο τους και τον ονόμασαν Θωμά.

- Στα Τρίκαλα και στο Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων ο συνδημότης μας από το Αρματολικό Δημήτριος Ρομοσιός και η σύζυγός του Ευγενία Ρομοσιού βάπτισαν την κόρη τους και την ονόμασαν Χριστίνα.

### Θάνατοι

- Στις 17/3/2009 απεβίωσε στο Βόλο ο συνδημότης μας από το Παχτούρι Κων/νος Νταουλής.

- Στις 18/3/2009 απεβίωσε στα Τρίκαλα ο συνδημότης μας από το Αρματολικό Νικόλαος Πλαστάρας.

- Στις 18/3/2009 απεβίωσε στην Αθήνα η συνδημότης μας από τη Νεράϊδα Ελένη Αλειφτήρα.

- Στις 27/3/2009 απεβίωσε στο Βυτούμα Καλαμπάκας η συνδημότης μας από το Αρματολικό Ευαγγελία Χατζή.

- Στις 5/4/2009 απεβίωσε στα Τρίκαλα η συνδημότης μας από το Αρματολικό Χρυσούλα Τεντολούρη του Γεωργίου και της Ευαγγελίας.

- Στις 23/4/2009 απεβίωσε στην Αθήνα ο συνδημότης μας από τη Λαφίνα Θεόδωρος Κουρεμέντζας.

- Στις 7/5/2009 απεβίωσε στη Θεσσαλονίκη η συνδημότης μας από τη Νεράϊδα Ελένη Αθανασιάδου.

- Στις 27/5/2009 απεβίωσε στην Αθήνα η συνδημότης μας από τη Λαφίνα Σπυριδούλα Βλάχου (μητέρα του κοινοτικού συμβούλου και προέδρου του συλλόγου των Λαφινιωτών Κώστα Βλάχου).



Στις 7/5/2009 απεβίωσε στη Θεσσαλονίκη η συνδημότης μας από τη Νεράϊδα Ελένη Αθανασιάδου.



## ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

- Η συνδημότης μας από τον Αετό **Ελίνα Μπαταβάνη του Γρηγόρη και της Ράνιας** (το γένος Βασιλή Τσάκαλου), έλαβε επάξια το πτυχίο του τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών.

- Η συνδημότης μας από τον Αετό **Μαρία Γλαβά του Αποστόλη και της Βούλας** (το γένος Γεροίτου), έλαβε επάξια το πτυχίο του τμήματος Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία, από τη σχολή Διοίκησης και Οικονομίας του ΤΕΙ Μεσολογγίου.

## ΔΩΡΕΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗ

- Ο συνδημότης μας από το Παχτούρι **Ανδρέας Ν. Βασιλάρας** ενίσχυσε οικονομικά τον Πανθεσσαλικό Σύλλογο Παχτουριωτών Βόλου με το ποσό των 100 ευρώ εις μνήμη του πρόσφατα αποθανόντος Παχτουριώτη **Ευάγγελου Καλατζή**.

- Εις μνήμη του συνδημότη μας από τη Λαφίνα **Αντωνίου Δημητρίου του Νικολάου** η οικογένεια του προσέφερε στην εφημερίδα «Η Φωνή της Ορεινής Πατρίδας» το ποσό των 50 ευρώ.

## Το blog του Παχτουριώτη δημοσιογράφου Γεωργίου Τσιούνη

Ένα ακόμη blog συναντήσαμε σερφάροντας στο internet. Πρόκειται για το blog <http://gtsiounis.blogspot.com/> του Παχτουριώτη δημοσιογράφου Γεωργίου Νικ. Τσιούνη. Πηγή: [www.dovroi.gr](http://www.dovroi.gr)

## ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ «ΓΡΕΒΕΝΟΥ» ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΗ (28.7.2009)

Την επομένη των «Λάσων», του μνημοσύνου δηλαδή που τελείται στη Νεράϊδα για τους χωριανούς που έφυγα για πάντα από κοντά μας, και ως προέκταση του αυτού πνεύματος, ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Το Γρεβενό» πρόκειται να πραγματοποιήσει **εκδήλωση στις 28 Ιουλίου 2009 (το βράδυ)** για τη ζωή και το θάνατο («και με φως και με θάνατο ακαταπαύστως»), για την αλληλουχία των νοημάτων. Εκδήλωση μνήμης και τιμής για τους προγόνους, για τους αδερφούς και φίλους που μας «άφησαν γεια», για εκείνους π' αγάπησαν τη ζωή και που κόπιασαν να παραδώσουν σ' εμάς μια τόσο όμορφη πατρίδα, που «ποτέ δεν τ'ς ήταν οι καημένοι». Εκδήλωση για τη συνέχεια της ζωής και για τη γονιμότητα, που ευλογείται ορθοδόξως με το μυστήριο του γάμου στην εκκλησία, εκδήλωση που θα 'ναι ο ίδιος ο απέθαντος λόγος του αιμώδητου Δημοσθένη Κόκκινου «η ακοίμητη συνείδηση του έθνους και το γλυκύτατο όραμα της Ανάστασης του Γένους, μαζί με τα στέφανα των γονέων και τον μόσκο της γιαγιάς για τις πλεξούδες της παρθένας αδερφής στο εφέστιο εικονοστάσιο», το ποιητικό του διάνθημα για την ελληνική, τη ρωμαϊκή Παράδοση. Η χαρμολύπη, λοιπόν, το «χαροποιόν πένθος», της Ορθοδοξίας μας, σ' ένα πλαίσιο-γέννημα της συνεργασίας «Γρεβενού» και «Γρεβενοσελίου». Της εκδήλωσης θα προηγηθεί (κατά τις απογευματινές ώρες) η ετήσια Γενική Συνέλευση του Συλλόγου μας, που εκτός απ' τον διοικητικό και οικονομικό απολογισμό, βασικά της θέματα πρόκειται να είναι η ίδρυση του τμήματος «Ρωμοσύνη» και η έγκριση της επιτροπής του εντύπου «Γρεβενίτης». **Καλούνται άπαντες, μέλη και φίλοι - γιατί όχι, - κι «εχθροί». Άλλωστε ο ποιητικός στίχος του Σαββόπουλου «κι εγώ τον αγαπούσα κι απ' τους εχθρούς μας πιο πολύ» είναι πάντα επίκαιρος.**

Αναδημοσίευση από το περιοδικό «Το Γρεβενό» τεύχος 68, Άνοιξη 2009

## ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΟ

Για το θάνατο του πρώην αντιπροέδρου του Συλλόγου μας **Ευάγγελου Καλατζή** εκφράζουμε προς την οικογένειά του τα θερμά μας συλλυπητήρια.

**Το Δ.Σ. του Πανθ. Συλλ. Παχτουριωτών Βόλου**

## ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

- Στον αγαπημένο μας γιο και αδελφό Νίκο Ηλ. Κατσαρό που ανέλαβε καθήκοντα προϊσταμένου του αθλητικού τμήματος του τηλεοπτικού σταθμού ALPHA, ευχόμαστε καλή επιτυχία στα νέα του καθήκοντα.

**Οι γονείς Ηλίας και Ντίνα Κατσαρού Ο αδελφός Γιάννης**

- Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία στη κόρη μας Μαρία που έλαβε το πτυχίο του τμήματος Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία, από τη σχολή Διοίκησης και Οικονομίας του ΤΕΙ Μεσολογγίου.

**Οι γονείς Αποστόλης Γλαβάς & Βούλα Γεροίτου**

- Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία στην ανιψιά και ξαδέλφη μας Μαρία Απ. Γλαβά που έλαβε το πτυχίο του τμήματος Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία, από τη σχολή Διοίκησης και Οικονομίας του ΤΕΙ Μεσολογγίου.

**Οικογένεια Γεωργίου Χ. Τσάκαλου**

## ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΕΡΑΪΔΙΩΤΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ»

### ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Πολλές εκδηλώσεις φέρεται να προγραμματίζει κι εφέτος το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου για το καλοκαίρι στο χωριό. Έτσι: **Στις 25 Ιουλίου**, στο γήπεδο της Νεράϊδας (ελπίζουμε να μην έχει προβλήματα) θα γίνει για 26η συνεχόμενη χρονιά ο καθιερωμένος ποδοσφαιρικός αγώνας Νεολαίας-Γερούσιας.

**Στις 31 του ίδιου μήνα**, θα γίνει για Τρίτη συνεχόμενη χρονιά το αντίκρισμα των νεραϊδιωτών στο χώρο αναψυχής του ξεκληριστού του Αη-Θόδωρου. Θα προηγηθεί λειτουργία μετά αρτοκλασίας.

**Στο πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου** θα πραγματοποιηθεί το ποδοσφαιρικό τουρνουά, στο γήπεδο Νεράϊδας (και ίσως και σε άλλα γήπεδα αν χρειασθεί) με τη συμμετοχή των ομάδων όλων των χωριών της ΔΚ Νεράϊδας, αλλά και αυτών των Θεοδωριάνων με Μυροφύλλου που ζήτησαν να συμμετάσχουν. Προς τούτο παρακαλούνται οι αρμόδιοι των συλλόγων για αθλητικά θέματα, να έλθουν έγκαιρα σε επαφή με τον Πρόεδρο του Συλλόγου Νεραϊδιωτών (στο τηλ. 6973359650) για να ρυθμίσουν τα της συμμετοχής των ομάδων τους. **Τέλος στις 8 Αυγούστου, μέρα Σάββατο το βράδυ**, προγραμματίζεται να δοθεί θεατρική παράσταση, από την ερασιτεχνική θεατρική ομάδα του Συλλόγου, στην πλατεία Αγίου Γεωργίου Νεραΐδας.

### Στη μνήμη της Αγ. Κυριακής

Η καθιερωμένη θρησκευτική γιορτή σε μνήμη της προστάτιδας των ορεινών Αγίας Κυριακής, **θα γίνει στις 12 Ιουλίου, μέρα Κυριακή, στο ομώνυμο εκκλησάκι, στο συνοικισμό Τουρκοβούνια**. Το αναφέρουμε από τώρα, γιατί ο επόμενος «Γ», θα κυκλοφορήσει, όπως κάθε χρόνο, ανήμερα του πανηγυριού.

## Η ιστορία ..... κύκλους κάνει

Το 485 π.Χ. ο Ξέρξης διαδέχτηκε το Δαρείο στο θρόνο της Περσίας. Ο νέος βασιλιάς δεν ήταν ευχαριστημένος από την απέραντη περιοχή που εξουσίαζε (Περσία, Μεσοποταμία, Αίγυπτος, Μ. Ασία) και τον πλούτο που συγκέντρωνε στο παλάτι του. Έτσι το 481 π.Χ. (μετά από συνεχείς αναβολές) συμπληρώνει τις στρατιωτικές του προετοιμασίες για την εκστρατεία κατά της Ελλάδας. Στην εκστρατεία αυτή παρακινήθηκε πιθανά και από τους Έλληνες εμικρέδες που βρίσκονταν στην αυλή του (τον έκπτωτο βασιλιά της Σπάρτης Δημάρατο, τους Πεισιστράτιδες, τους πρέσβεις των Αλευάδων της Θεσσαλίας). Ο Ξέρξης επεδίωξε να εξασφαλίσει συμμαχίες ανάμεσα στους

Έλληνες ή τουλάχιστον να ουδετεροποιήσει ένα μέρος από τις ελληνικές πόλεις. Γι αυτό στέλνει απεσταλμένους σε όλες τις ελληνικές πόλεις, με εξαίρεση τη Σπάρτη και την Αθήνα, ζητώντας να παραχωρήσουν οικειοθελώς (προσφέροντας συμβολικά γην και ύδωρ) τις πόλεις τους στον ισχυρό βασιλιά υποσχόμενος οφέλη. Αρκετοί μίηδισαν όπως οι Αλευάδες της Λάρισας, οι Θηβαίοι ενώ και το μαντείο των Δελφών λέγεται ότι μίηδισε αλλά φρόντισε να το αποκρύψει. Όσες αρνήθηκαν, ανάμεσά τους και οι μικρές αλλά περήφανες πόλεις των Πλαταιών και των Θεσπιάδων, θα απαλλοτριωνόνταν αναγκαστικά και διά της βίας (=πόλεμος).

Έτσι ο Πέρσης βασιλιάς με τη

βοήθεια των Ελλήνων συμμάχων του έφτασε ανενόχλητος μέχρι τις Θερμοπύλες. Εκεί συνάντησε την αντίσταση των ελληνικών πόλεων που αρνήθηκαν την οικειοθελή υποταγή.

Οι εξελίξεις είναι γνωστές. Η ιστορία ύμνησε την αντίσταση των ελληνικών πόλεων στη βία και τη βαρβαρότητα του Πέρση βασιλιά και οι απόγονοί τους τίμησαν, ενώ η έννοια του μηδισμού έγινε ταυτόσημη αυτής του ενδοτισμού.

**ΣΗΜ: Κάθε αντιστοιχία με όσα συμβαίνουν τελευταία στην Ορεινή μας Πατρίδα δεν είναι τυχαία. Άλλωστε η ιστορία επαναλαμβάνεται σε μικρές και μεγάλες κλίμακες.**

**Καλαντζής Θανάσης**  
Μεσοχώρα

## ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΓΙΑΤΙ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ από Pahtouri.blogspot.com

Αναμέναμε όλοι την επιστολή του Ανδρέα Βασιλάρα σχετικά με την απόφασή του για το στέκι και πραγματικά εντυπωσιαστήκαμε για το πόσο αξιοπρεπής και σεμνός είναι ο άνθρωπος.

Καταλαβαίνουμε το παράπονό του.

Δεν είναι μικρό πράγμα να ξοδεύεις το χρόνο σου, την ξεκούρασή σου, τα χρήματά σου, να ονειρεύεσαι για το πώς θα θέλεις να εξυπηρετήσεις με τον καλύτερο τρόπο τους ανθρώπους του χωριού σου και μία μέρα να σου γυρνάνε την πλάτη.

Δεν είναι μικρό πράγμα να σε παινεύουν πριν από κάποιους μήνες γι' αυτό που προσφέρεις και μετά να σε κατηγορούν γι' αυτό που έκανες.

Το γεγονός με το στέκι και αυτή η εξέλιξη της αποχώρησης του Ανδρέα, με τον τρόπο που γίνεται, είναι από τα αρνητικότερα πράγματα στην ιστορία του χωριού την τελευταία δεκαετία.

Από την επιστολή του Ανδρέα προς τα Μ.Μ.Ε. της ορεινής πατρίδας κρατάμε μια πολύ σημαντική ερώτηση:

**«Γιατί δεν το ζητούσαν από εμένα που το λειτουργησα να αποσυρθώ για να κλείσει και να μην δημιουργηθεί τέτοιο πρόβλημα;»**

Είναι μια πάρα πολύ σωστή ερώτηση. Που φυσικά δεν πρόκειται να απαντηθεί.

Είχαμε γράψει παλαιότερα στο pahtouri.blogspot.com μια ανάλυση για τον πολιτικό ερασιτεχνισμό στην περιοχή μας.

Η αφορμή τότε ήταν άλλη και γράφαμε κάποια πράγματα, αλλά – κατά πάσα πιθανότητα – το φαινόμενο επαναλαμβάνεται και σήμερα.

Η απάντηση στο ερώτημα του Ανδρέα, γιατί κανένας δεν απευθύνθηκε σε αυτόν, είναι απλή: Η κίνηση για να κλείσει το στέκι δεν ήταν κίνηση που στρεφόταν κατά του Ανδρέα, αλλά ήταν μια πολιτική κίνηση, στα μέτρα της πολιτικής που εφαρμόζεται στα χωριά μας.

Ουσιαστικός αποδέκτης των υπογραφών φυσικά δεν είναι ο υπουργός (τυπικά είναι βέβαια, αφού η απόφαση να λειτουργήσει αναψυκτήριο στο σχολείο εξεδόθη από την Ελληνική Πολιτεία, μέσω της Περιφέρειας Θεσσαλίας) ή ο Περιφερειάρχης ή ο ίδιος ο Ανδρέας, αλλά οι παρακάτω:

Πρώτη, η Διευρυμένη Κοινότητα Νεραΐδας και ο Κοινotάρχης Καραγεώργος, και δεύτερη, η νεολαία του χωριού

Ακόμα και οι πέτρες στο Παχτούρι γνωρίζουν ότι ο Πρόεδρος της Κοινότητας δεν είναι και το πιο αγαπημένο παιδί εκεί.

Δεν λέμε ότι όλα έχουν γίνει σωστά από την Κοινότητα στο Παχτούρι (βλ. ιστορία με τα 200.000€, βλ. πλατάνια, βλ. βρύσες κ.λπ.) αλλά υπάρχει εδώ και καιρό πολεμικό κλίμα ενάντια στον Καραγεώργο στο χωριό, το οποίο έχει εκδηλωθεί και δημόσια με άρθρα σε τοπικές εφημερίδες της περιοχής και του νομού.

Συνεπώς ότι και να κάνει η Κοινότητα στο Παχτούρι, λόγω του κλίματος αυτού, περνάει από το κόσκινο της αμφισβήτησης.

Η ιστορία με τις υπογραφές εμφανίστηκε όταν σχεδιάστηκε και είχε προαναγγελθεί το 1<sup>ο</sup> Συνέδριο στο «Τιτάνια».

Στο συνέδριο αυτό, για πρώτη φορά, νέοι άνθρωποι θα δημοσιοποιούσαν τις δικές τους απόψεις για τα ζητήματα της περιοχής.

Το γεγονός του Συνεδρίου αυτού αμφισβητήθηκε από αρκετούς ακόμα και με (υπερβολικές και ατεκμηρίωτες κατά τη γνώμη μας) αντιδράσεις ότι μέσω αυτού προβάλλεται η Κοινοτική Αρχή.

Κανένας δεν απέδειξε δημόσια το πώς προβλήθηκε η Κοινοτική Αρχή στο συνέδριο αυτό (και δεν είναι το ζητούμενο αυτό τώρα), αλλά η εντύπωση έμεινε.

Ένα το κρατούμενο.

Είναι πεποίθησή μας, ότι η εμφάνιση στο προσκήνιο ανθρώπων που έκαναν πράξη κάτι που δεν είχε γίνει ποτέ για την περιοχή, τάρραξε τα νερά και προκάλεσε ρήγμα στα μέχρι σήμερα κατεστημένα και αδιαμφισβήτητα δε-

δομένα στο Παχτούρι.

Έπρεπε να δοθεί και ένα μήνυμα και προς τους νέους ανθρώπους του χωριού να «κοπάνε τη δουλειά τους» και ότι υπάρχουν άλλοι άνθρωποι στο Παχτούρι που αυτοί αποφασίζουν για το τι πρέπει να γίνει, πώς θα γίνει αυτό και αν θα γίνει τελικά.

Το όλο συμβάν είναι προσπάθεια φίμωσης της νεολαίας, απαξίωσης της άποψής της, καταβαράθρωσης της θέλησής της και περιορισμού της ανάπτυξης ιδεών για το χωριό τους και για το πώς θέλουν να περνούν οι νέοι αυτοί στις διακοπές τους.

Δύο τα κρατούμενα.

Δυστυχώς αποδέκτης αυτής της επίδειξης δύναμης ενάντια στην Κοινοτική Αρχή και στη νεολαία του χωριού – που έτυχε να συνεργαστούν και στο Συνέδριο – ήταν (αδίκως) ο Ανδρέας.

Ο Ανδρέας είναι ο άνθρωπος που πλήρωσε τη νύφη αναγκαζόμενος να αποσυρθεί τα όνειρά του, τα σχέδιά του και να αισθάνεται ότι πρόδωσε τους νέους ανθρώπους με την αποχώρησή του.

Δεν είναι έτσι όμως.

Ο κάθε λογικός άνθρωπος θα αποχωρούσε απογοητευμένος από την αντιμετώπιση αυτή του θέματος από τους συγχωριανούς του.

Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι η κίνηση αυτή δεν είναι προσωπική, αλλά πολιτική.

Αρκετές από τις πολιτικές κινήσεις στα χωριά μας γίνονται ερασιτεχνικά. Δεν θα κρίνουμε αν η κίνηση αυτή είναι ερασιτεχνική. Αυτό θα το δείξει η συνείδηση του κόσμου και η ιστορία.

Στα πολύ θετικά στοιχεία του Ανδρέα και η μη συνέχιση της κόντρας αυτής.

Πολύ εύστοχα ο Ανδρέας επισημαίνει ότι θα μπορούσε να μαζέψει 500 υπογραφές για να μείνει το στέκι.

Πολύ ορθά δε συνέχισε τον χαρτοπόλεμο, αποφεύγοντας μια διχαστική για το χωριό τακτική. Το μάζεμα των υπογραφών είναι διχαστική τακτική, όταν γίνεται για τέτοιους λόγους. Εμείς οι καλοί και εσείς οι κακοί.

Θα αποδεχόμενασαν το μάζεμα υπογραφών για ουσιαστικούς και σημαντικούς λόγους:

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να υπάρχει αγροτικός ιατρός ή μισθωμένος ιατρός στα χωριά μας;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε το Κ.Τ.Ε.Α. Τρίκαλα – Άρτα να περνά από τα χωριά και να κάνει στάσεις;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να γίνονται απολογιστικές συνελεύσεις της Κοινότητας στα χωριά;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να αναβαθμιστεί το μαγαζί της πλατείας;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να γίνεται σωστότερη διαχείριση του νερού στο Παχτούρι και να μη γίνονται τα ίδια με τις σπασμένες βρύσες;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε το Κρίτσι να μην είναι σκουπίδοτοπος;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να ληφθούν τα απαιτούμενα μέσα πυροπροστασίας στο δάσος;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να απαγορευτεί το κυνήγι στην περιοχή natura στο Παχτούρι;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να πιεστεί η Κοινότητα να δώσει οικονομικά στοιχεία για τις δαπάνες της σε έργα στο χωριό;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να ληφθούν μέτρα προστασίας των εκκλησιών από αρχαιοκαπήλους;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να ξεκινήσει μία συζήτηση από τώρα για το τι θα γίνεται άμα το χωριό ερημώσει ένα χειμώνα;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να δημοσιοποιηθούν από την Κοινότητα προτάσεις για εκμετάλλευση ευρωπαϊκών κονδυλίων στην περιοχή από το Γ' Κ.Π.Σ. ή το Ε.Σ.Π.Α.;

**Γιατί** δε μαζεύονται υπογραφές ώστε να διατηρηθεί και να επεκταθεί η Κοινοτική Βιβλιοθήκη στο Παχτούρι;

Αυτά και άλλα πολλά.

6 Μαρτίου, 2009

Πηγή: [www.dovroi.gr](http://www.dovroi.gr)

## Όσα παίρνει... το Dobrovreia

Σχολιάζει ο Τρυποφράκτης

**Ο υπογράφων με το ψευδώνυμο «Τρυποφράκτης» σχολιάζει την επικαιρότητα, τα παρασκήνια, τα μικρά και τα μεγάλα της ορεινής μας πατρίδας:**

• Θυμάστε τον Τρυποφράκτη που έγραφε ότι ένα επταμελές διοικητικό συμβούλιο έχει μόνο τέσσερα μέλη; ... τώρα τι λέτε, θα έχουμε – αποκλειστικά - κι άλλες παραιτήσεις;

• Ξυπνάτε ορέ και μην συμπεριφέρεστε όπως τα καθεστώτα των Τσαουσέσκου και Σαντάμ Χουσεΐν ... βγείτε από τη γυάλα και δείτε τον ήλιο, όχι το δάχτυλο που τον δείχνει!

• Μα καλά το νέο Διοικητικό συμβούλιο του Πανθεσσαλικού συλλόγου Παχτουριωτών δεν χώραγε στην εφημερίδα του χωριού του; ... ούτε μια λέξη;

... ούτε μια ευχή; ... ούτε καν η σύνθεση;

• Βαρύ χέρι η Πόπη σας λέω!

• Νέο ιστορικό μνημείο στην ορεινή μας πατρίδα ... η πέτρα στο Αλώνι της Ράχης Παχτουρίου ... ε ρε επισκεψιμότητα και φωτογραφία που πέφτει ... ακόμη και Γιαπωνέζοι τουρίστες θα έρθουν το καλοκαίρι για χάρη της!

• Ο Τρυπαφράκτης εύχεται καλή επιτυχία στα μαθήματα του σκακιού ... α! και στους αγώνες!

• Προμηθέα τι λες, θα γίνει φέτος το πρωτάθλημα του σκακιού;

• Ακούς εκεί να πληρώσει η κοινότητα τα έξοδα του αμφισβητούμενου συνεδρίου και να μην πληρώσει τα έξοδα του πρωταθλήματος του σκακιού! ... ακούς εκεί η κοινότητα να μην πει καλή επιτυχία στο πρωτάθλημα σκακιού! ... ορέ, που νομίζετε ότι απευθύνεστε, στο λαό της Ουγκάντας;

• Μανία με εκείνη την πέτρα στο Παχτούρι ... το άκρον άωτον του παραλογισμού. ... αγαπητέ κύριε που τα λες χωρίς φόβο και πάθος, πες μας τι σου φταίει; ... μήπως δεν έχεις με τι άλλο να ασχοληθείς;

• Για πες μας τώρα χωρίς φόβο αλλά με πάθος: εσύ ποιον θα πρότεινες για την επιτροπή χορού στα κάγκελα; ... έλα τώρα, μεταξύ μας είμαστε! ... μήπως εκείνον με τα κέρματα;

• Άξιο έρευνας: Πως μπορούμε να ξεχωρίσουμε μια πέτρα αν είναι σάπια ή όχι; ... άκου σαπόπετρα!

• Τα έμαθες τα νέα Προμηθέα; ... το στέκι δεν θα κλείσει!

• Κώδικας δεοντολογίας κοινωνικών γεγονότων ... οδηγία προς ναυτιλομένους! ... τι άλλο θα ακούσουμε θεέ μου

• Ακούστε - ακούστε: Ένα ευρώ, ένα πιάτο τραχανάς! ... ορέ, πες μας που τον βρήκες και τον πληρώνουμε και δέκα ευρώ!

• Κουίζ σοφέ λαέ της Ορεινής Πατρίδας: Ποιος έφαγε ξύλο στον Αετό; ... ποιος πήγε να τους χωρίσει κι έφαγε κλιτσιά στο κεφάλι; ... αμ, τι μας πέρασες!

• Άκου τι λέει: Πήρε τι σόμπα αγκαλιά και βγήκε έξω από το μαγαζί!

• Κώδικας δεοντολογίας για τις καταχωρίσεις των κοινωνικών γεγονότων! ... τα διαζύγια συμπεριλαμβάνονται στον κώδικα; ... η καταχώρηση πρέπει να είναι κοινή συναίνεση; ... σοφός ο Παχτουριώτης στιχουργός όταν είπε: «*Τα νέα του μοντερνισμού και τα καινούρια ρεύματα...*»

• Κοινότητα είπε ο άνθρωπος, όχι ποιότητα ... να πιστέψουμε ότι δεν ήταν στημένο; ... γιατί παραποιείται όλη του τη φράση!

• Φίλε που τα λες χωρίς φόβο και πάθος αν δεχτούμε ότι ο πρόεδρος μπήκε σε ξένα χωράφια όταν γκρέμισε το σκέπαστρο, εκείνοι που το έφτιαξαν ποιον ρώτησαν;

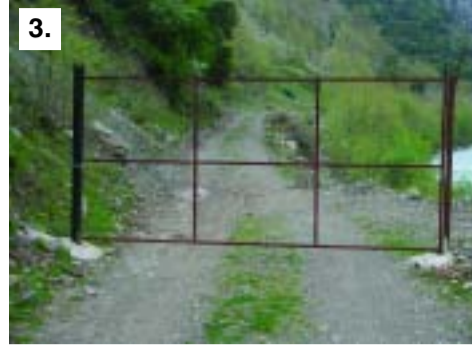
... από ποιον πήραν την άδεια ανεγέρσεώς του; ... ή μήπως εσένα δεν σε ενδιαφέρει η νομιμότητα! ... τα καλά και συμφέροντα!!!

• Πωλείται οικόπεδο στο Παχτούρι διαστάσεων 16 X 6 στην τιμή των 3000 ευρώ ... αν ήταν στην πλατεία Συντάγματος πόσο θα πουλιόταν δηλαδή; ... θέα δάσος έχει;

• Άκου τι λέει: «*Τι θέλει πάλι ο Κουβάς*» ... κουίζ σοφέ λαέ μου: Ποιος είναι ο «Κουβάς» της Ορεινής μας Πατρίδας;

• Πόσα θά 'θελα να πω! Πόσα θά 'θελα να γράψω! Αλλά, ο σοφός λαός μας δεν μου το επιτρέπει: «*Η σιωπή είναι χρυσός*» λέει και δεν έχει άδικο.

• Γι' αυτό... «*σώπα - λάρωσε καμμένε!*»!



# Να παρέμβουν οι αρμόδιοι



## ΣΤΟ ΣΚΟΥΠΙΔΟΤΟΠΟ της Λογγάς του Αετού



### Το υπόμνημα του προέδρου της διευρυμένης κοινότητας Νεραΐδας

Για το θέμα αυτό ο πρόεδρος της διευρυμένης κοινότητας Νεραΐδας Τρικάλων, Ηλίας Καραγεώργος, απέστειλε προς τη ΔΕΗ - ΚΕΨΕ Θεσσαλίας το ακόλουθο υπόμνημα:

«Προς: ΚΕΨΕ Θεσσαλίας, Μουζάκι

Θέμα: Αποκατάσταση χώρου εργοταξίου της ΔΕΗ στον Αετό.

Στα πλαίσια της εκτέλεσης του έργου που επιβλέπει η υπηρεσία σας, εδώ και μία δεκαετία περίπου, έχει ανοικιαστεί από τους ιδιοκτήτες της σε εσάς ο χώρος της Λογγά του Αετού, προκειμένου να εξυπηρετηθεί η εγκατάσταση των αναδόχων για την εκτέλεση των έργων. Τώρα αυτό που μένει στην πανέμορφη, πάλαι ποτέ περιοχή είναι μια μεγάλη οικολογική καταστροφή όπως η κοίτη του ποταμού η οποία είναι διάσπαρτη από σίδερα, μπάζα, σκουπίδια καθώς και επικίνδυνα υπολείμματα λαδιών και χημικών που χρησιμοποιούνται στα εργοτάξια. Επίσης στον χώρο υπάρχουν υπολείμματα κατασκευών από μπετόν, παλιές δεξαμενές κ.λ.π. Όλα αυτά μολύνουν και επιβαρύνουν το περιβάλλον τόσο το υδάτινο όσο και το έδαφος της Λογγάς. Θα θέλαμε να μας πείτε τι προτίθεστε να κάνετε τόσο για τον καθαρισμό όσο και για την περαιτέρω αποκατάσταση και εξυγίανση του περιβάλλοντος χώρου και ποιος έχει την υποχρέωση για την αποκατάσταση της περιοχής.

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων και περιμένουμε άμεσα τις ενέργειές σας».



1. Ψυγείο πεταμένο στην κοίτη του Άσπρου. Η ΔΕΗ και οι εργολάβοι της κοίταξαν την ευκολία.

2. Χώματα που άλλοτε ήταν ποτισμένα με τον ιδρώτα των Αετιών, σήμερα είναι ανακατεμένα με τα σκουπίδια της ΔΕΗ και των εργολάβων της.

3. Ο παλιός δρόμος που οδηγεί από τη Λογγά στο Δοβρόρεμα. Ποιος τον έφραξε και γιατί;

4. Ήρθαν τα άγρια να διώξουν τα ήμερα. Ποιος έχει τα κλειδιά από αυτό το βαρύ λουκέτο;

5. Η κοίτη του Δοβρορέματος πνιγμένη στα άχρηστα τσιμέντα των εργολάβων της ΔΕΗ.

6,7,8. Δεν είναι ντροπή αυτό το μοναδικό φτωχό σπιτάκι της Λογγάς να είναι βουτηγμένο μέσα στον σκουπιδότοπο;

9. Βαρέλια και καμένα λάδια πεταμένα πάλι στην κοίτη του Άσπρου.

10, 10α. Εκεί που ευδοκίμοσαν ότι κι αν φύτευαν οι Αετιώτες, στη γη που έθρεψε γενιές και γενιές για να χύσουν το αίμα τους όταν κλήθηκαν να υπερασπιστούν την πατρίδα, οι διοικούντες τη ΔΗΜΟΣΙΑ Επιχείρηση Ηλεκτρισμού έσπειραν ότι χειρότερο θα μπορούσαν! Γιατί;

11. Κύριε Διοικητή της ΔΕΗ, ποιος και γιατί προειδοποιεί αυτή η πινακίδα;

12,13. Ασέλγεια σε βάρος της πανέμορφης κοίτης του Ασπροπόταμου.

14. Σε ποιον ανήκουν αυτά τα αποκαΐδια μέσα στο εργοτάξιο της Λογγάς του Αετού;

15,16. Αφού τελείωσαν οι συμβάσεις των εργολάβων με τη ΔΕΗ πήραν μαζί τους ότι θα τους χρησίμευε σε άλλα εργοτάξια και στην καρδιά της Πίνδου άφησαν οτιδήποτε θα χρησίμευε έτσι ώστε να μολυνθεί το περιβάλλον.

17,18. Αφού τελείωσαν τις συμβάσεις τους, φεύγοντας άφησαν και τις... πόρτες ορθάνοιχτες.

19,20. Κύριε Διοικητή της ΔΕΗ αυτά τα καμένα λάδια που αφήσατε πίσω σας μολύνουν ή όχι τον υδροφόρο ορίζοντα της περιοχής μας;

21. Ποιοι και γιατί μαζώνουν την κοίτη του πανέμορφου Ασπροπόταμου;

22. Λάσπια πεταμένα μέσα στο Δοβρόρεμα.

